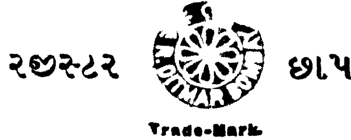
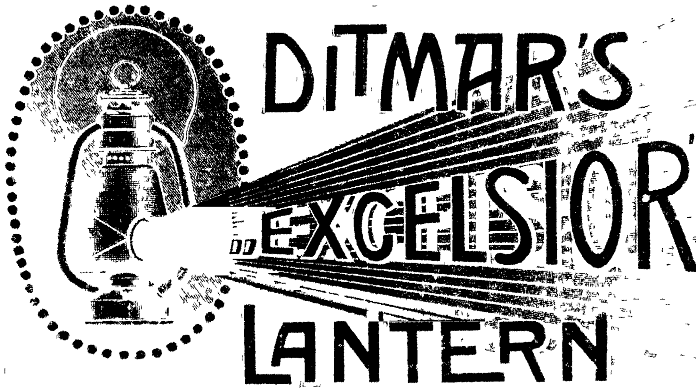
નકલીયાતથી સંભાળજો.

ડીટમારના અસલ માલપર હમારૂં નામ અને આ

રજીસ્ટર  છાપ

Trade-Mark

આવે છે તેજ માલ અસલ સમજજો, લેંપો અને ફાનસો ખરીદતી વખતે ડીટમારનો અસલ માલજ માગજો. પોતાના લાભને માટે ખોટું સમજાવનારા કેટલાક વેપારીઓ સસ્તો કહીને બીજો હલકો માલ દેખાવવા માગે તો તે પેચને સાફ ના પાડજો.



ડીટમારની જગ જાહેર અસલ બતીઓ.

આ.સ્ત્રી.અ.ન બનાવટ.

આર. ડીટમાર. કોટ, મુંબઈ.

ડીટમારના લેંપો, ફાનસો અને મોઢીયાંઓ ખાસ હુનરકળાના ધોરણપર બનાવેલાં છે. દેખાવમાં સુંદર, વાપરવામાં ઘણા ટકાઉ અને ઘણાજ ઓછા ખરચમાં ઝગઝગતી રોશની આપે છે.

હમારાં લેંપનાં કારખાનાંઓ આખી દુનયામાં મોટામાં મોટાં છે, તેમાં ૩૫૦૦ કારીગરો રોજ કામ કરે છે અને હમારા લેંપો છેલાં ૪૧ વરસ થયાં હીંદુસ્તાનમાં ઘણી ફતેહમંદીથી અને સંતોષકારક રીતે ખરી કસોટીઓમાંથી પસાર થયા છે.

FOURTEENTH ANNUAL PUBLICATION.

CARTOONS

FROM

THE HINDI PUNCH.

(FOR 1913.)

Being The Political And Social History

OF THE COUNTRY DURING THE YEAR TOLD IN HUMOROUS CARTOONS, & c.

EDITED BY

BARJORJEE NOWROSJEE,

EDITOR AND PROPRIETOR,

"HINDI PUNCH."

PRINTED AND PUBLISHED BY BARJORJEE NOWROSJEE AT THE "HINDI PUNCH" OFFICE,
"BOMBAY SAMACHAR" PRESS, FRERE ROAD, FORT, BOMBAY.

Yearly Subscription—Rs. 18. Half Yearly Subscription—Rs. 9.
(*Postage free all over India.*)



SINGLE COPY EIGHT ANNAS.

OPINIONS OF THE INDIAN AND ANGLO-INDIAN PRESS ON THE THIRTEENTH ANNUAL PUBLICATION OF "CARTOONS FROM THE HINDI PUNCH."

[The "Bombay Gazette," Bombay, January 1, 1913.]
[" મુંબઈ ગેઝેટ," મુંબઈ, તા૦ ૧ લી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

HINDI PUNCH CARTOONS.—We have received the thirteenth annual volume of "Cartoons from the Hindi Punch," containing the cream of the spirited topical skits that appeared in the paper during 1912. This publication is always welcome, as being the only attempt so far made in India to portray passing political and other events in caricature on the scale of its famous English prototype. The intrinsic value of the book contributes no less to its popularity. The pictures are forcibly drawn and show much originality, and, combined with the explanatory text and extracts from the "Hindi Punch" at their foot, constitute a lively record of current Indian history that cannot fail to awaken an interest in the most casual observer. They will furnish amusing and instructive entertainment for many a leisure half-hour.

["ADVOCATE OF INDIA," Bombay, January 2, 1913.]
["એડવોકેટ ઓફ ઇંડયા," મુંબઈ, તા૦ ૨ જી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

"HINDI PUNCH" CARTOONS

We have received a copy of the thirteenth annual volume of "Cartoons from the *Hindi Punch*" and a perusal of its pages has given us much pleasure. The artists have touched upon many phases of Indian life and politics in a clever and witty way, and as a whole the publication is an entertaining one.

["INDIAN DAILY NEWS," Calcutta, January 4, 1913.]
["ઈંડયન ડેલી ન્યુઝ." કલકત્તા, તા૦ ૪ થી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

"Hindi Punch" Cartoons.—Mr. "Hindi Punch" has now been a recognised Indian institution and his humorous dissections and caricatures of men and things are read with considerable interest all over India. Some of his sketches are sometimes quoted by the press at home too. The thirteenth annual publication of cartoons has made its appearance and should be welcome everywhere. It will both instruct and amuse.

["RAST GOFTAR," Bombay, January 5, 1913.]
["રાસ્ત ગોફતાર," મુંબઈ, તા૦ ૫ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

CARTOONS FROM THE "HINDI PUNCH."—Journalism has many votaries among Indians, but few in that branch of it which is so ably represented by the *Hindi Punch*. Even more creditable than the fact of its being without a rival in this country is the recognition it has been awarded by leading papers in England where the art of caricature has been advanced to a high level. Its collections of the last year's cartoons, now issued in a separate volume, comprises many interesting pictures. The Delhi Durbar, the most important event of the year, has come in for a liberal treatment at the hand of its artist. All smiles and reverence, loyalty personified, is Mr. Hindi Punch in the presence of Their Majesties the King and the Queen. A courtier might envy the grace with which he bows later on to their Lordships, the Secretary of State for India and the Viceroy, with chaplets of Glory—tokens of appreciation "for killing the dragon of unrest." A few pages removed, Turkey's troubles excite the imagination of the artist and furnish him with subjects for some good cartoons. There is a humorous proverb in the vernacular which ascribes the physical debility of the 'Kazi' to his habit of making the concerns of everybody his own. Like the Kazi it is the business of the *Hindi Punch* to probe into everyone's affairs,—from the King downward to his humblest subject. He is nevertheless, unlike Kaziji, in the full enjoyment of health as witness his sayings which are free from irascibility and always cheerful and witty. A free lance he tilts here, there and everywhere, but without ever hitting below the belt. Social, political, industrial, economical and every mundane subject conceivable forms his care and concern. And the last word is always his, full of earnestness and sound very often to the core. Mr. Burjorjee Nowrosjee, the Editor, deserves our congratulations for having so ably sustained in the present edition the traditions of his Journal for wit, sobriety and independent criticism.

["PRAJA BANDHU," Ahmedabad, January 5, 1913.]
["પ્રજા બંધુ," અમદાવાદ, તા૦ ૫ મી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

CARTOONS FROM THE "HINDI PUNCH"—We have to acknowledge with thanks the receipt of a copy of the above publication issued from the office of the *Hindi Punch* of Bombay. It is a welcome annual gift, and we always look forward to it with pleasure, for it concisely yet effectively tells about the activity of the people of India in matters political, social and industrial from year to year. The present publication, which by the way is thirteenth in number, contains several well executed cartoons

that reflect no little credit on the artists of the *Hindi Punch*. They can stand in fair competition in the matter of selection, design and execution with those that we see in some of the illustrated comic journals of England. The latest *Hindi Punch* annual well maintains its past reputation, and the proprietor of that journal deserves to be heartily congratulated for placing such an excellent volume before the public at the reasonable price of Re. one and a quarter.

["THE INDIAN SOCIAL REFORMER," Bombay, January 5, 1913]

["ઈંડીયન સોશીયલ રીફોરમર," મુંબઈ, તા૦ ૫ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

The thirteenth annual issue of cartoons from the *Hindi Punch* is, perhaps, not so full as the previous issues, but in respect of quality it is quite as good as its predecessors, which is saying much.

["The INDU PRAKASH," Bombay, January 7, 1913]

["ઈંદુ પ્રકાશ," મુંબઈ, તા૦ ૭ મી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

THE HINDI PUNCH CARTOONS—We are thankful to the proprietors of that delightful weekly source of amusement and instruction—the *Hindi Punch*—for the present of a copy of its Thirteenth Annual Publication of Cartoons. The collection is very nicely got up and the select cartoons could not but be of high order, as almost every number of the weekly from whose pages they are culled has got a number of good ones and not a few of high order. Almost at the beginning we have a fine representation showing their Imperial Majesties the King-Emperor and Queen-Empress weighing themselves against golden blocks of Love, Loyalty, Devotion, Peace and Prosperity, with an angel showering flowers and blessings and happy Punch looking on with glee indescribable. A picture of another kind is the one in which "Clarke and Craddock" extinguish by the smothering cones of official majority the popular resolutions of Sir Vithaldas, Mr. Gokhale and that of Mr. Basu. Let the appreciator buy the book and enjoy.

["THE INDIAN MIRROR," Calcutta, January 8, 1913.]

["ઈંડયન મીરર," કલકતા, તા૦ ૮ મી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

We have received a copy of the thirteenth annual volume of the "Cartoons from the Hindi Punch" for 1912. As usual, the publication before us fully bears out its reputation as recording by means of humorous and lively cartoons the political and social history of the country. There is more in the cartoons than meets the eye at first sight and the political and social events of the year have been delineated in a way that is at once clever and entertaining. The cartoons are not only a source of delight and amusement but are each adorned with a moral and a tale. The publication is the only one of its kind in India, comparing very favourably with similar productions in England. The cartoonist has lavished a good deal of care, skill and judgment upon his work and hits off contemporary men, measures and things with unfailing good humour. There is not the least trace of vulgarity in any of the delineations, which do not do violence to even the most fastidious cannon of good taste. We cannot too highly commend the enterprise of Mr. Barjorjee Nowrosjee, which provides such a rich fund of hearty delight and innocent mirth year after year.

["THE EMPIRE," Calcutta, January 9, 1913.]

["ધી એમપાયર," કલકતા, તા૦ ૯ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

"THE HINDI PUNCH."

We extend a cordial welcome to the thirteenth edition of the annual publication of select cartoons from the "Hindi Punch," edited by Mr. Barjorjee Nowrosjee, and published at the "Bombay Samachar" Press, Frore Road, Bombay. We congratulate the Editor upon the present issue as being the best selected and most artistic collection of cartoons ever published in the East, and we even go further in our opinion in remarking that some of the cartoons are practically on a level with the work done by British and Continental cartoonists.

In reviewing the work we were most favourably impressed by the complete absence of vulgarity, which is one of the most predominant factors of Continental publications of the kind.

The cartoons, as they usually do, deal with the principal political, social and industrial questions of the Indian Empire, and it must be said to the credit of the artists that most of the pictures and the remarks thereon are permeated with wit and good humour.

The volume opens with a picture in which "Hindi Punch" on the morning of the Coronation Durbar, the 12th December, 1911, is seen to invoke the blessings of the Almighty for His Royal Master and His Royal Mistress, King George and Queen Mary. "Hind" says "May Heaven's Light always guide them to the path of peace, progress, prosperity and happiness of the dumb Indian millions placed by the Supreme wisdom of the Almighty Providence under their charge, and may the hearts of the teeming millions always overflow with love, loyalty and devotion towards their Royal Master and Mistress!"

Then comes a cartoon of Their Majesties being weighed in Indian gold. Among other pictures touching on the Delhi Durbar, the one in which King George delivers the message of Peace and Contentment to the Indian people deserves special mention, as also another in which a number of Bengalees are seen to dance around the King in gratitude for granting certain boons and the pronouncement of a "United Bengal." Then follow in due course a series of amusing sketches on Dr. Gokhale in questions on "Primary education and the Education Bill" in general. "The Indian Military Expenditure," "The Nicholson Committee," "Financial autonomy to Provincial Governments" and "The Opium Question" also figure prominently among the other cartoons.

[UNITED INDIA AND NATIVE STATES, Madras, Jan. 11, 1913.]

["યુનાઇટેડ ઇંડિયા એન્ડ નેટીવ સ્ટેટસ," મદ્રાસ, તા૦ ૧૧ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

CARTOONS FROM THE HINDI PUNCH FOR 1912

An excellent political and social history of the country during the past year, in humorous cartoons, which indicate the artists' insight and delicacy of feeling. Of this number of the Annual, we have to repeat the remark we made of the number for 1911, that "the pictures instruct and enliven you; they are imaginative without being unreal and critical without being offensive." A gem in humorous art.

["GUJARATI PUNCH," Ahmedabad, January 19, 1913."]

["ગુજરાતી પંચ," અમદાવાદ, તા૦ ૧૯ મી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

"HINDI PUNCH" CARTOONS FOR 1912.

We gladly welcome receipt of the thirteenth annual publication of "Cartoons from the Hindi Punch of 1912." The selections have been very happily made, and they represent the political, social and economic history of the country, depicted quite graphically. The editor deserves to be congratulated on his unique journalistic departure, which has been recognised in advanced European countries to be an essential appendage to many-sided journalistic activities. There are few journals in India, which are devoted to narrating current events in caricature, and the editor deserves to be specially complimented for his successful career in this untrodden path of journalism in India. The cartoons exhibit great skill and artistic taste; and the manner in which important events have been delineated is as instructive as it is entertaining. The "Hindi Punch" compares quite favourably with European journals of the same type, and the fact that some of its cartoons are assigned a place every month in the distinguished English journal, "The Review of Reviews" bespeaks the genuine success which has evidently attended the efforts of the proprietor. Graphical representation of events leaves more indelible impressions on the mind than mere expressions in language. It is a pleasure to us to observe that the handy volume before us, which is moderately priced, maintains its high former reputation. We cordially congratulate Mr. Burjorjee Nowrosjee, the editor and proprietor of the journal, on his remarkably enterprising spirit.

["THE HINDU," Madras, January 28, 1913.]

["ધી હીંદુ," મદ્રાસ, તા૦ ૨૮ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

CARTOONS FROM THE "HINDI PUNCH"

The Thirteenth Annual Publication of the "Cartoons from the *Hindi Punch*" maintains the high level of excellence attained by its predecessors. Our Bombay contemporary holds a unique position in India. It gives effective education relating to the political and social history of the country and offers criticism without offence. The publications have already established a wide reputation for honest representation, wholesome humour and fair criticism. The cartoonists have taken particular care to draw expressive pictures, so that one could "read their history in their eyes." Further, their meaning is clearly explained by small foot note, in every instance. We congratulate the proprietor on the extremely interesting and instructive volume he has taken great pains to place before the public. The volume is published from the *Hindi Punch* Office, Frere Road, Fort, Bombay. And the cost of the volume is only Re 1-4. There is absolutely no doubt that the volume is well worth the price.

["THE GRAPHIC," London, January 25, 1913.]

["ધી ગ્રેફીક," લંડન તા૦ ૨૫ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

CARTOONS FROM THE "HINDI PUNCH." ("Punch" Office, Bombay.) Rs. 1-4 A Collection on the lines of our own "Punch." They are all political.

["THE GRAPHIC," London, April 19, 1913.]

["ધી ગ્રેફીક," લંડન, તા૦ ૧૯ મી એપ્રીલ ૧૯૧૩.]

Has the East a sense of humour? The West is inclined to say no, because it is not quite like its own, but the *Hindi Punch*, edited by Barjorjee Nowrosjee, Bombay, is a striking answer to the complaint. Mr Nowrosjee has just issued an album of last year's cartoons which are particularly interesting as a souvenir of the Durbar. The specimens reproduced here give a good idea of the visions of the cartoonist. The Editor writes of the "Monarch, mighty in power and yet tender of soul, who won the hearts of the great Maharajas and Potentates of Solar and Lunar lineages bright, and of peoples loyal and steeped in virtues of many civilizations of the immemorial past." Many of the cartoons, of course, are of purely local interest, and require knowledge of local conditions to be appreciated, but the Durbar series appeals to all of us. It will be noted that the Indian *Punch* bears the same features as his ancestor in Bouverie Street."

["THE INDIAN REVIEW," Madras, January, 1913.]

["ધી ઇંડિયન રીવ્યુ," મદ્રાસ, જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

THE HINDI PUNCH. *Edited by Mr. Burjorjee Nowrojee. Published at the "Bombay Samachar Press," Bombay. Can be had of G. A. Natesan & Co. Price Re 1-4 as.*

We heartily welcome the thirteenth edition of the annual publication of the select cartoons from the *Hindi Punch*. Many of the cartoons are practically on a level with the finest work done by British and continental cartoonists. One of the valuable characteristics of these pictures is the absolute absence of vulgarity in any form. The present volume is a complete portraiture of the prominent events, political, social and economic that have occurred during the twelve months that closed on the 31st of December last. The history of the Empire for the last

year and the men who have played no inconsiderable part in guiding its course are humourously delineated in vivid and telling pictures which are as instructive as they are pleasing. One example will suffice The volume opens with a picture in which the "Hindi Punch" in the morning of the Coronation Durbar, the 12th December, 1911, is seen to invoke the blessings of the Almighty for His Royal Master and His Royal Mistress, King George and Queen Mary. The rest of the volume is equally brilliant and will well repay perusal.

["THE LEADER," ALLAHABAD, January 29, 1913]

["ધી લીડર," અલાહાબાદ, તા૦ ૨૯ મી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

Hindi Punch Cartoons for 1912 is a volume as full of interest, instruction and amusement as the previous annual volumes were A delightful hour or two can be spent with profit in a perusal and study of the cartoons.

["THE SANJ VARTMAN," Bombay, January 2, 1913.]

["સાંજ વરતમાન," મુંબઇ, તા૦ ૨ જી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

હીંદી પંચના કારટુનોનો વારસીક પોઠો-અમારા ભાઇબંધ "હીંદી પંચ"ના કારટુનોનો દર વરસ જેવો વારસીક સંગ્રહ બહાર પડે છે તેવો ૧૩ મા વરસનો એક મોટો પોઠો બહાર પડયો છે. આ અઠવાડીક રમુજી પત્ર દર વરસે આગળ અને આગળ વધતું જાય છે, જે તેના કદમાં, તેના ચીત્રો અને વાંચણ અને જાહેર ખબરના સફાઓની સંખ્યામાં થયલા મોટા સુધારા વધારા ઉપરથી ઝટ માલમ પડી આવે છે. મી૦ બરજોરજી નવરોજી આપઅખત્યારે બહાર પાડેલો આ સંગ્રહ ઉંચા સ્ટેંડરડનો છે. આખાં વરસમાં બનેલા મુખ્ય બનાવોનો આઇનો તેમાં જોવામાં આવે છે. કારટુનો ઘણી સરસ રીતે તેયાર કરવામાં આવેલા માલમ પડે છે અને તે છાપવામાં પણ બહુ સંભાળ લીધેલી લાગે છે. કારટુનો તરેહવાર વીષયો ઉપર આપવામાં આવ્યાં છે, જેમા અલબતાં રાજદવારી કારટુનો વધારે છે. પારસી, હીંદુ, મહોમેદન અને બીજી કોમોને લગતા બનાવોના કારટુનો પણ ઘણા ધ્યાન ખેંચનારાં છે, જે મી૦ આપઅખત્યાર જેવા એક ચુનંદા અને જુના જરનાલીસ્ટને જેબ આપે એવાંજ છે. આ કારટુનોએ એટલું બધું ખેંચાણ કીધું છે કે ઈંગ્લંડ મધે પ્રગટ થતાં જાણીતા "રીવ્યુ ઓફ રીવ્યુઝ" માં દર મહીને એક બે ચીત્રો ઉતારી લેવામાં આવે છે અને હાલમાં અમો જોઇએ છીએ કે મદ્રાસ ખાતે પ્રગટ થતાં જાણીતાં "મદ્રાસ સ્ટેન્ડર્ડ" પત્રના સહાસીક માલેક પોતાના દરરોજના અંકમાં પંચના જાણવાજોગ કારટુનો ઉતારી લે છે. મી૦ આપઅખત્યારના કારટુનોની આ રીતે ચોતરફ કદરસનાસી થાય છે તે જોઇ ખુશી છીએ. જરનાલીઝમ અને છાપાખાનાની કળામાં પારસીઓએ અગતનો ભાગ ભજવ્યો છે અને એક ચુનંદા કારટુનીસ્ટ તરીકે આખાં હીંદમાં મી૦ બરજોરજીએ એક પારસી તરીકે મોટી નામના મેળવી છે તે પારસી કોમને મગરૂર કરનારૂં છે.

[JAM-E-JAMSHED," Bombay, January 11, 1913.]

["જામે જમશેદ," મુંબઇ, તા૦ ૧૧ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩]

હીંદી પંચના કારટુનો.

મી૦ બરજોરજી નવરોજીની માલેકી અને અધીપતીપણા હેઠળ દર અઠવાડીએ પ્રગટ થતાં હીંદી પંચમાંના ચુંટી કહાડેલા કારટુનોનો ૧૯૧૨ ના સાલનો વારસીક અંક બાહેર પડયો છે અને તેની એક નકલ માલેક તરફથી અમને પુગાડવામાં આવી છે. ચાલુ બનાવો માટે ચીત્રો સાથની નીરદોશ નુકતેચીની કરવા સાથ વાંચનારને ઠીક રમુજ આપનારાં કેટલાંક કારટુનો બંધબેસતા અને ખાસ મેહનત લઇને તઇયાર કરેલાં લાગે છે. ફુરસદ વખતે ઘડીયપકો વાંચવા માટે હીંદી પંચનો આ વારસીક અંક ઠીક કામ લાગે એવો છે.

[THE GUJARAT MITRA, Surat, January 12, 1913.]

["ગુજરાત મીત્ર," સુરત, તા૦ ૧૨ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

હીંદી પંચના કારટુનો.

મુંબઇ ઇલાકામાં દર અઠવાડયે જો કોઇપણ ચીત્રો સાથનું રમુજી અઠવાડીક પત્ર પ્રગટ થતું હોય તો તે "હીદી પંચ" છે કે જેના માલીક અને અધીપતી મી૦ બરજોરજી નવરોજજી આપઅખત્યાર તરફથી રાબેતા મુજબ આ વરસે પણ હીદી પંચમાંના ચુંટી કાઢેલા ચીત્રો સાથના કારટુનો એક પુસ્તકના આકારમા બહાર પડયા છે, જેની પહોચ ઉપકાર સાથ સ્વીકારીએ છીએ. કારટુનોમાંના ૯૮ ચીત્રો ગયા વરસમાં બનેલા રાજદવારી, ધાર્મીક, વહેવારીક તથા સંસારી બનાવો ફરીથી એકવાર વાંચનારના મનને તાજા કરે છે. ચીત્રોની હેઠળ અંગ્રેજીમાં સમજ આપ્યા ઉપરાંત ગુજરાતી સમજ માટે થોડાક પાનાં જુદાં રોકયાં છે. શરૂઆતમાં થોડાંક ચીત્રો નામદાર શહેનશાહે આ દેશમાં પધારી તા૦ ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૯૧૧ ને રોજ રાજ્યાભીષેકની દરબાર ભરી હતી અને તે નામદાર હીંદનો કીનારો પાછા છોડી ગયા તે બનાવને લગતા હોવાથી ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે. 'આખા હીંદમાં ચાનકરૂપી અને હાસ્યજનક ચીત્રો સાથ પ્રગટ થતું "હીદી પંચ" એકજ પત્ર છે અને તેના ઉત્સાહી અધીપતી મી૦ બરજોરજીની ખંતીલી મહેનતને લીધે એ પત્રની ખુબી ઈંગ્લંડમાં પણ પીછાનવામાં આવે છે ને તે એ પત્રમાંના થતા ઉતારા ઉપરથી માલમ પડે છે. છેવટે મી૦ બરજોરજીને તેમના આ સાહસમા ફતેહ ઇચ્છીએ છીએ.

["THE GUJARATI," Bombay, January 12, 1913.]

["ગુજરાતી," મુંબઇ, તા૦ ૧૨ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

"હીંદી પંચ" ના રમુજી કારટુન્સની લહાણી.

ભાઇબંધ "હીદી પંચે" ૧૯૧૨ ના વર્ષમા બનેલા એતીહાસીક, રાજકીય, સાસારીક પ્રસંગોનું રહસ્ય વીનોદ સાથે પંચરંગી પ્રજાના મનપર ઠસાવવાને પ્રકટ કરેલા સચોટ રમુજી કારટુન્સોનો જે ગ્રંથ નવા ખ્રીસ્તી વર્ષના આરંભમાં નીયમ પ્રમાણે બહાર પાડયો છે તેનો, અમે આભાર સહીત સ્વીકાર કરીએ છીએ. લંડનના પંચ પત્રની પેઠે સમગ્ર હીદમાં અને હીંદ બહારના પ્રદેશોમાં પણ આ લોકહીતકારી પત્ર પ્રસીદ્ધ થયલું છે, અને તેના કારટુન્સો બેશક ઘણાંજ આકર્ષક પુરવાર થયલાં હોવાથી તેના પ્રતીવર્ષ ખાસ વખાણ કરવા એ સોનાપર ઢોળ ચઢાવવા સરખુંજ છે. આ દેશમા આ પત્રનું સમોવડીયું કોઇજ નથી. તેના કારટુન્સો નીપુણતા, ચાતુરી, અને રસની લીજજતનું ભાન સચોટ રીતે કરાવે છે. "સુવર્ણતુલા," "કોણ છુટાં પાડે," "ઉંઘમાં પડેલો સસલો," "મહાન જાદુગર ક્યુ," "કાળી કાળી શાહીમાં બોલી કાઢેલા કલકત્તાના પોરીઆઓ" આદી ચીત્રો રાજકીય પ્રકરણનો સારો ખ્યાલ આપે છે. स्थालीपुलाकन्यायेज માત્ર આ પસંદગી બતાવી છે, બાકી તો લગભગ સઘળાં ચીત્રો ધારેલા કંઇને કઇ ભાવ સચોટ રીતે અમુકજ દર્શાવે એવાં ઉત્તમ છે. આશા છે કે ભાઇબંધ "હીંદી પંચ" નાં સ્વતંત્ર, કલમકસ ધુંધી અધીપતી આ પ્રમાણે લોકસેવાનું ઉત્તમ કામ બજાવી લોક ઉપકાર નીરંતર કરશેજ.

["KAISER-I-HIND," Bombay, January 1, 1913]

["કયસરે હીંદ," મુંબઈ, તા૦ ૧૨ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

હીંદી પંચના કારતુનો.

લંડનનું "ધી ગ્રાફીક" જેવું આગેવાન સચીત્ર પત્ર "હીંદી પંચના કારતુનો" ને They are extremely interesting તરીકે જણાવે અને એ પત્ર તથા "રીવ્યુ ઓફ રીવ્યુઝ" "હીંદી પંચ" નાં ચીત્રોનો પોતાના જગજાહેર પત્રોમાં ઉતારો કરે એ ખચીત આપણા એકમાંની બાહોશ જરનાલીસ્ટ મી૦ બરજોરજી આપઅખત્યારને મુબારકબાદી લેવાજોગ છે. આ વારસીક હળદાર પોથો દરવરસે એટલા માટે વધુ અને વધુ આવકારદાયક થઈ પડયો છે કે તેમાં અઠવાડીક "હીંદી પંચ" માંથી ખેંચાણકારક લખાણો અને ચીત્રોનો અરક ખેંચી કાહડી તેને વારસીક પોહાનું રૂપ આપવાને મી૦ બરજોરજીએ ખંત અને કાળજીની કરી પણ બાખીલાઈ ધીની નથી આ પોહાની શાહ વારસીક મહાત્સવ જેવી આતુરતાથી વાંચનારી આલમ તરફથી જોવામાં આવે છે એજ તેની લોકપ્રીયતાની અચુક સાબેતી છે. આથી મી૦ આપઅખત્યારને પોતાની આ માનીતી વારસીક સેવાને વધુ લોકપ્રીય બનાવવાને એક રીતની લાલચ થશે તો તેનો લાભ વાંચનારી આલમનેજ વધુ મળવા પામશે મી૦ આપઅખત્યારની કલમ જેટલી રમુજી તેટલીજ તે અજબ ચટકાથી ભરેલી છે, જેથી તેમના આ પોઠો રમુજી ભાષામાં નુકતેચીની કરી ધારેલી અસર નીપજાવવા માટે બહુજ ઉપયોગી થઈ પડયો છે. રમુજને બરના પ્રસંગને અનુસરતાં ચીત્રો આ પોહાનું બીજું ખેંચાણ છે. આવા લખાણોની આપણા દેશમા ઘણી ખુટ છે, જે ખુટ પુરી પાડવા માટે આપણે મી૦ આપઅખત્યારને શાબાશી આપે છીએ પણ આ દલગીરીની વાત છે કે તેમના જેવા ઉત્કટમંદ અને બાહોશ દેશી લખનારના આ વખાણને પાત્ર સાહસની જેવી કદરશનાશી થવી જોઈએ તેવી થતી હોય એમ અમોને લાગતું નથી. હીંદી પંચ અને તેના કારતુનોનો ઉઠાવ સેંકડોથી નહી પણ હજારો નકલોથી થવો જોઈએ છે, કેમકે તેમાં દગલે અને પગલે ચાલુ બનાવો રમુજી ચીત્રોમાં કે ઈતીહાસીક ટુચકાઓના રૂપમાં ગોઠવી તેમને અચ્છું રૂપ આપવામાં આવે છે, અને તેમાથી રમુજ સાથે એવું ઉત્તમ જ્ઞાન મળે છે કે જેના જેવો જ્ઞાનનો ભંડાર અને રમુજની ઓરીજીનેલીટી બીજે કોઈ પણ રસ્તે એટલી સેહલાઈથી મળી શકતાં નથી. તેમાં રાજદ્વારી, સંસારી, આર્થીક વીગેરે સવાલોનો સમાવેશ ઉંની વીશાળ બુદ્ધીથી કરવામાં આવતો રહયો છે જે ખુબી આપણા દેશી લખનારાઓમા જવલેજ જોવામાં આવે છે.

[AKHBAR-I-ISLAM, Bombay, January 17th, 1913.]

["અખબારે ઇસ્લામ," મુંબઈ, તા૦ ૧૭ મી જાનેવારી ૧૯૧૩.]

હીંદી પંચના કારતુનો.

જાણીતા લેખક મી૦ બરજોરજી નવરોજી આપઅખત્યારની માલેકી અને અધીપતીપણાં હેઠળ દર અઠવાડીએ અપણાં શહેરના જાણીતાં "મુંબઈ સમાચાર" ના પ્રેસમાથી પ્રગટ થતાં "હીંદી પંચ" ના નામથી કોણ અંજાણ્યું છે? આ પત્રના રમુજી લખાણો અને તેને હુબહુ પેશ પડતાં ચીત્રો એ પત્રની મુખ્ય ખુબી છે. જો કે આ પત્રમાં ચીત્રો સાથે નીરદોશ નુકતેચીની કરવામા આવતી રહી છે, તોપણ જે બાહોશીથી શું રાજદવારી, સંસારીક, આર્થીક તથા નઈતીક બાબદોને તે લાગુ પાડવામાં આવે છે તે ખરેખર બે ઘડી વાંચવાજોગ અને ખાસ સમજને પાત્ર થઈ પડે છે. આ જાણીતાં અઠવાડીકમાથી અગત જોગી ચુંટણી કરી તેનો દરવરસે એક દળદાર પોથો બાહેર પાડવામાં આવે છે જે "હીંદી પંચના કારતુનો" નાં નામે જાણીતો થયો છે. ૧૯૧૨ ના સાલનો આવોજ અંક બાહેર પાડવામાં આવ્યો છે તેની એક નકલ જે અમોને પુગાડવામાં આવી છે તેની પોહોંચ અમો માનમહીત સ્વીકારીએ છીએ. તેના સફાઓ ફેરવતાં ગયે સાલના દરેકે દરેક ચાલુ બનાવો ઉપર જે રીતે લખાણો અને ચીત્રોથી નુકતેચીની કરવામાં આવી છે તે ઉપરથી ખુલી રીતે માલમ પડી આવે છે કે અધીપતી વીશાળ બુદ્ધી સાથે ઈતીહાસ અને ચાલુ બનાવોનું બહુ ઉચું જ્ઞાન ધરાવનારી રસીલી કલમ ધરાવે છે. એ રમુજી કલમ પોતાના એકજ ઝટકાથી જેમને માટે લખાણ કરવામા આવ્યું હોય છે તેમને રડતા કે હસતા કરવાનો ગુણ ધરાવે છે. હીંદી પંચ કાંઈ માત્ર આપણાજ દેશમા ઘરેઘર વંચાતું પત્ર નથી, પણ તેની ખુબી ઈંગ્લંડમાં પણ પીછાનવામા આવે છે અને ત્યાના "ગ્રાફીક" અને "રીવ્યુ ઓફ રીવ્યુઝ" જેવા જગઆશકાર થયલા પત્રો વટીક "પંચ" ના ચીત્રો અને લખાણોનો ઉતારો કરી લેવામાં મોજ સમજે છે. આ માન શેઠ આપઅખત્યાર માટે થોડું નથી જે માટે તેમને મુબારકબાદી આપતા અમોને ખુશી જ ઉપજે છે

દરવરસે હીંદી પંચના કારતુનોના પોથાને લખાણ અને ચીત્રોની રસમય ચુંટણીથી દીપાવવાને બનતું કરવામા આવે છે, જેથી તે ફુરસદની વેળાએ ઘણુંક જાણવાજોગ વાંચન રમુજ સાથે પુરું પાડવાથી ભીદવાનો, ઓછા ભણેલાઓ તેમજ અભણો પણ તે હોસે હોસે વાચે છે અને હસી હસી ચીત્રો જોય છે વળી એ પોથો દરેક કોમ અને દરેક વર્ગ માટે આવકારદાયક થઈ પડે એવો છે, કેમકે દરેક કોમને લગતા અગત્યના સવાલોની ધોળી યા કાળી બાજુ એવી તો બાહોશીથી અને રમુજી ઢબે ચીતારવામા આવે છે કે તેની "ઓરીજીનેલીટી" માટે આહા! નોજ ઉદગાર આપણાં મોહોડામાંથી બાહેર પડે છે આવી જાતના લખાણો કરવાનુ કામ સાધારણ લેખકોનું હોતું નથી, પણ એવા કામ માટે મી૦ બરજોરજીનીજ કલમ લાયક છે. ગુજરાતી લખાણ જેટલુંજ ઈંગ્રેજી લખાણ પણ મસાલાદાર અને ચટાકેદાર જોવામાં આવે છે. વળી ચીત્રો સાથના રમુજી ટુચકાઓની અલખાર વાચતાં આપણુ મન ધરાતું નથી, એટલુંજ નહી પણ કોઈ કોઈ ટુચકો વાચતા "હું" દઈ હસતું આવ્યા વીના રેહતુ નથી. કેટલાક ફકરા વાચી દર ચાકરાતે હસનારાઓને અમોએ ધુમ હસતા જોયા છે. આવા રમુજી લખાણો તેના વાંચનારાઓ ઉપર જેટલી વીજળીક ઝડપે અસર કરે છે, તેટલી ગંભીર વાયઝ અસરકારક થઈ પડતી નથી. તેટલા માટે અમો એવા એક નહીં, પણ અનેક રમુજી પત્રાની આપણા દેશમાં ખુટ જોઈએ છીએ. આ પોથાની કીમત માટે કહીએ છીએ કે તે નહી જેવી છે કેમકે ઈંગ્રેજી કહેવત મુજબ Laugh and grow fat યાને હસો અને જાડા થાવો! એવું કીમીયું મી૦ આપઅખત્યારના હીંદી પંચના કારતુનોમાં જોવામાં આવે છે, જે મી૦ આપઅખત્યારની રમુજી, ચટાકેદાર અને મરી મસાલેદારવાળી કલમને મોટા ભાગે આભારી છે.

["THE PARSI," Bombay, January 30, 1913.]

["પારસી," મુંબઈ, તા૦ ૩૦ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

ભાઈબંધ "હીંદી પંચ" ના કારતુનોનો પોથો.

ભાઈબંધ "હીંદી પંચ" નાં ૧૯૧૨ નાં વરસનાં કારતુનોનો નવો પોથો આગલાં વરસોના પોથાઓના જેટલોજ બલકે તેથી પણ વધુ સુંદર, ખેંચાણકારક અને ધ્યાન ખેંચનારા કારતુનોથી ભરપુર માલમ પડે છે. વગર સહરાબતે એમ કહી શકાશે કે, આપણા દેશમાં પ્રગટ થતાં એવાં રમુજી પત્રોમાં "હીંદી પંચ" આગેવાન પદવી ભોગવે છે. "હીંદી પંચ" મ

આવતા કારતુનોની જે ખાસ ખુબી છે તે એ છે કે, એ ચીત્રો રમુજ સાથ દુનીયામાં બનતા ચાલુ બનાવોનું જ્ઞાન આપનારા પણ હોય છે. દાખલા તરીકે એ પત્રના બહાર પડેલો ૧૯૧૨ નાં કારતુનોનો પોથો જોતા તેમાથી એ વરસ દરમયાન બનેલા બનાવોનો ઘણો અચ્છો ખ્યાલ મળી શકે છે. ગયા વરસના આખા હીંદનો સર્વથી મહાન બનાવ આપણા નામદાર શહેનશાહ અને શહેનશાહબાનુની આ દેશ માહેની મુબારક આમદ હતી, અને તે બનાવને લગતા કારતુનોને તેમા વાજબી રીતે આગેવાન જગાઓ આપવામા આવી છે. નામદાર વાઇસરાયની કાઉનસીલમાં ગયે વરસ બજાવવામાં આવેલા કેટલાક અગત્યના કામકાજ તથા હીંદી નેશનલ કોનગ્રેસમા ચાલેલાં કામકાજ વગેરે સંબંધી પણ જાણવાજોગ કારતુનો આપવામાં આવ્યા છે "હીંદી પંચ" માં આવેલા કારતુનોની ખુબીની એક અચુક ગવાહી એટલાપરથી માલમ પડશે કે તેમાના કેટલાકોને ઈંગલંડના પત્રોમાં 'રીપ્રોડયુસ' કરવાનું પણ અસાધારણ માન મળ્યું છે. એ કારતુનો દરવરસે વધુ અને વધુ સુધારો બતાવતા જાય છે અને તેઓ લંડન "પંચ" કે "વેસ્ટમીનસ્ટર ગેઝેટ" ના કારતુનોની જો ટોચે પુગેલા નહીં તો તેઓની ઘણા નજદીક આવી પુગ્યાં છે એમા તો કાંઇ પણ શક નથી. "હીંદી પંચ" ના અઠવાડીક અંકોનો ખાસ ખેંચાણકારક 'ફીચર' જે આપણા શહેરની મ્યુનીસીપલ કારપોરેશનને લગતા કારતુનો છે તે એ વારસીક પોથામાં સમાવવામા આવ્યા નથી, પણ તેનું કારણ એ હોતું જોઇએ કે, એ પોથાને પ્રાતીક કરતા આખા હીંદને જાણવાજોગ બનાવવાની નેમ વધુ રાખવામા આવેલી હોય. એ પોથાની રૂ ૧-૪-૦ ની રાખવામા આવેલી કીમત જોતા તેનો મોટો ઉઠાવ થવો જોઇએ છે અને એ જેવા એક સુંદર પોથો બહાર પાડવા માટે તેના બાહોશ અધીપતી અને માલેક મી૦ બરજોરજી નવરોજી આપઅખત્યારને દરેક શાબાશી ઘટે છે.

["THE FOORSAD," Bombay, January, 1913.]

["ફુરસદ," મુંબઇ, જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

"૧૯૧૨ નાં હીંદી પંચમાંનાં કારતુન્સ."

(૧૩ મું વર્ષ.)

ક્રીસમસની ભેટ સોગાદો હર વરસે મળે છે તેમ આ અમારા ભાઇબંધ દર વરસ માફક આ વરસે પણ પોતાના પનોતા હીંદી કારતુનથી અમારી ભેટ લે છે. પંચ, ટેટલર, ચમ્સ વીગેરે વીલાયતી પત્રોની માફક ચાલુ બનાવો અને તે સાથે સંબંધ ધરાવતા અતલગના આસામીઓને તેઓના વચન કે બોલ ઉપરથી એવા તો રમુજી આકારમા એ ભાઇ આપણી સમક્ષ રજુ કરે છે કે તેની સ્તુતીમા જે કહીએ તે ઓછું છે. આગળ ભીમસેન નામના પત્રે એનું અનુકરણ કરવા માંડયું હતું, પણ તે તો કયારનુંએ ધાસમુરદું થઇ ગયું છે, જ્યારે હીંદી પંચ આખાં હીંદુસ્તાનમાં સારી નામના સાથે સજીવન રહયું છે તે માટે તેના પ્રકાશક મી૦ આપઅખત્યારને સાબાશીજ દેવાશે. આ કારતુન કાંઇ અંગ્રેજી ભાષા જાણનાર માટેજ નથી, પણ ગુજરાતી ભાષા જાણનારને પણ બનાવો તથા ચીત્ર અને તેને લગતાં આસામીઓની સમજ પડવા માટે પાછળ ચીત્રવાર સમજુતી આપવામા આવેલી છે, જે વાંચી જતાં એકે તડાકે બની ગયલા બનાવો તરત મગજમાં તરી આવે છે. બાળકોને ગમત સાથે જ્ઞાન આપવામાં જેમ કીન્ડરગાર્ટન છે તેમ ચાલુ બનાવોને મગજમાં સારી રીતે ઠસાવવાને આ ચીત્રયુકત પુસ્તક છે હીંદી પંચ અઠવાડીક, પખવાડીક તેમજ વાર્ષીક પ્રગટ થાય છે, એટલે પસાદાર તેમજ ગરીબ તેનો લાભ ઘણી સારી રીતે મેળવી શકે એવી મી૦ આપઅખત્યારની મકસદ ખુદા બર લાવે એમ અમારી પ્રાર્થના છે. આખા વરસને અંતે રૂ. ૧૧ ખરચવા કાંઇ શોખીનોને ભારી થઇ પડશે નહીં, તેમજ ક્રીસમસ ટાંકણેની ભેટ સોગાદોમા પણ આ પુસ્તકોની આપ લે થાય તો તેથી આવાં મુસીબત કાર્ય ઉઠાવનારાને યોગ્ય ઇન્સાફ આપેલો લેખાશે આ પુસ્તક જે જોશે તેમને અમારી ભલામણનું વાસ્તવીકપણું સહેજે જણાઇ આવશે, માટે એ પુસ્તક જોવા નીજ અમે સરવેને છેવટમા ભલામણ કરીશું. ચીત્રોની ચુંટણી એટલી માયાકુળ અને તેને લગતા ચાલુ ચરચાતા બનાવોની સરેહ એવી વીદ્વતાભરી રમુજ સાથે આપવામાં આવે છે—વળી ચીત્રોમા દેખાવ કરતા જાણીતા અને સંભવીત શેહેરીઓના ચેહરા એટલા હુબહુ થાય છે કે અમોએ ઘણાએક કેળવાયલા ઈંગ્રેજોને પણ એ કારતુન્સના પોથો જોઇને પ્રસન્ન થતા ને તેને માટેની તારીફ કરતા જાણ્યા છે; અને ત્યારે એવા એક પ્રસંસા પાત્ર પારસી સાહસને પારસી અને તમામ દેશી પ્રજા મોટો આશરો આપે એ કેવળ ચાહવાજોગ થઇ પડે છે.

["THE DNYAN VARDHAK" Bombay, January, 1913.]

["જ્ઞાનવરધક," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

હીંદી પંચના કારતુનો—૧૯૧૨.

[પ્રગટ કરનાર—મી૦ બરજોરજી નવરોજી આપઅખત્યાર.]

હીંદી પંચના કારતુનોનો ૧૩ મો વાર્ષીક સંગ્રહ શરેસ્તા મુજબ ૧૯૧૩ ના સાલની બામદાદમા બાહેર પડયો છે, અને અમોને માનવાને કારણ છે કે ૧૩ ના અપસગનભર્યા લેખાતા આંક સાથ શરૂ થતા આ સાલમા સર્વ પ્રજાનાં મોંહ સદા હસ્તા રમતાં રેહવા જોઇએ—એવી આ આલબમની રમુજની અસર છે. લંડન પંચની લાઇન ઉપર આ હીંદી પંચ પરવરતાવવામાં આવે છે અને તેનો અવાજ અને ચીત્રોની રમુજ કેટલી પ્રબળ હોવી જોઇએ તે એટલા ઉપરથી માલુમ પડી આવે છે કે અમારા આ રમુજી ભાઇબંધના કારતુનોની નકલ અને ઉતારા વીલાયતના કેટલાક પત્રોમા અવારનવાર થતા રહે છે. અમો ભુલતા ન હોઇએ તો લંડનના જાણીતા પ્રાફીકે નામદાર શેહનશાહને હીંદ મધે આવકાર દેનારા આ ભાઇબંધના એકાદ બે ચીત્રોના ઉતારા કરેલા અમને બરાબર યાદ છે. હીંદી પંચની વધતી જતી લોકપ્રીયતાનો એક મુખ્ય સબબ અમને એ દીસે છે કે તેની રમુજ ઘણી ટેકવાળી અને મોભાભરી રહે છે અને વળી તે દવેષભાવના તત્વથી નીરાળી રહે છે. આખા સાલ દરમ્યાન બનેલા અગત્યના રાજદવારી અને સાસારીક બનાવોની ચીત્રયુકત તવારીખ રજુ કરતી એક જરૂરી રેફરન્સ બુક તરીકે તે જાળવી રાખવાને અમો દરેક અભ્યાસી અને લેખકને ખાસ ભલામણ કરયે છીએ. મી૦ બરજોરજી આપઅખત્યારને તેમના આવા ઉમંગી સહાસ માટે ખચીત મોટો ધન્યવાદ ઘટે છે.

["ARYA SUDHARAK," February 1, 1913.]

["આર્ય સુધારક," તા૦ ૧ લી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૧૩.]

હીંદી પંચના કારતુન્સઃ—ભાઇબંધ "હીંદી પંચ" દર વરસે રમુજી ચીત્રો અને લખાણોવાળાં કારતુન્સ બાહેર પાડીને આમ લોકોની ખરેખરી સ્તુત્ય સેવા બજાવે છે. પરમાત્માએ મનુષ્ય સ્વભાવ સરખોજ બનાવ્યો છે, તેથી ગમતની સાથે જ્ઞાન આપવાની નાનાં બાળકોને માટે જેટલી જરૂર છે તેથી કાંઇ મોટાં માણસોને તેવી દબથી જ્ઞાન આપવાની ઓછી આવશ્યકતા નથી. ભાઇબંધ "હીંદી પંચ" આખું વરસ રમુજી ચીત્રો સહીતનું એક ઉત્તમ અઠવાડીક બાહેર પાડે છે, પણ તેની પાછળ થતા અસાધારણ ખરચને લીધે તેનું અઢાર રૂપીયા જેટલું આકરૂં લવાજમ રાખવાની ફરજ પડતી હોવાથી સાધારણ સ્થીતીના લોકો તે ન ખરીદી શકે, તોપણ તેનાં સસ્તી કીમતનાં વારસીક કારતુન્સ તો દેશહીતેષી દરેક હીંદીએ ખરીદવા ઘટે છે. તેમાં આખાં વરસ દરમ્યાન બનેલા બનાવોનું સુંદર, દીલપઝીર ચીત્રો સાથેનું રસીલું બ્યાન આપવામાં આવેલું હોય છે, અને તે વાંચવાથી જ્ઞાનની સાથે જે ગમત ઉપજે છે તેથી માનસીક તેમજ શારીરીક બંને લાભ પ્રાપ્ત થાય છે. સને ૧૯૧૨ નાં જે કારતુન્સ તે ભાઇબંધ તરફથી એક સુશોભીત બુકના આકારમાં બાહેર પાડવામાં આવ્યાં છે, તે આખાં વરસનો સાંસારીક, ધાર્મીક, નૈતીક, આર્થીક, તેમજ રાજ્યદ્વારી ચીતાર રજુ કરવાને માટે ઘણાં ઉપયોગી અને જ્ઞાનની વૃદ્ધી કરનારાં છે. નાના બાળકોને તેમજ સ્નેહી સંબંધીઓને કાચ માટીનાં રમકડાં ભેટ દેવામાં આવે તેના કરતાં આવા જ્ઞાન વરધક કારતુન્સની ભેટ આપવામાં આવે તો તે કાયમનો લાભ પહોંચાડનારા નીવડયા વગર રહે નહીં. ભાઇબંધ "હીંદી પંચ" ને લાંબુ આયુષ્ય અને દરેક ફતેહ અમે ઇચ્છીએ છીએ. સને ૧૯૧૨ ના કારતુન્સ—હીંદી પંચ ઓફીસ, ફ્રીયર રોડ, કોટ મુંબઇમાંથી રૂપયા સવાની કીમતે મળી સકશે.

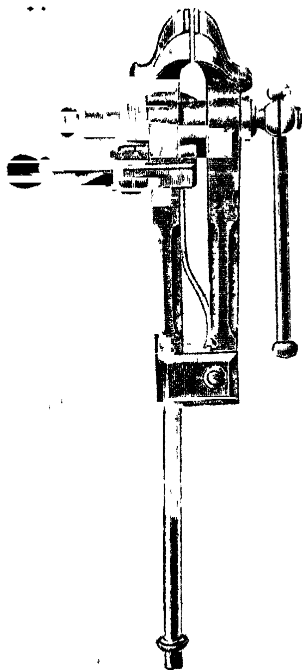
HEPTOOLA

327. ABDUL REHMAN STREET,

ENGINEERS,

HARDWARE MERCHANTS

IMPORTERS



PLATT

SINGLE & DOUBLE ROLLER
AND GINNING

BEST OAK TANNED SINGLE
LEATHER BELTING FROM
KNOWN

Messrs. **JOHN TULLIS**

AMERICAN COTTON DRIVING ROPES AND

High Class Ginning, Cylinder and
Boiler

INDIA RUBBER DELIVERY HOSE AND SUCTION PIPES,
QUALITY AND

STORES FOR GINNING

INCLUDING

CRAB WINCHES, SCREW JACKS, PULLEY—
BRASS FITTINGS, SHAFTINGS,

MECHANICAL WORK UNDERTAKEN

**Picks, Hose Stone-breaking Hammers,
various other Mining and**

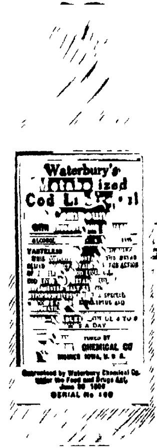
મહાન વૈદક શોધ.

વૉટરબરીનું

મેતોબાલાઇઝડ

કૉડલીવર ઑઇલ

કંપાઉન્ડ.



વાસ વગરનું, પીવામાં સ્વાદીષ્ટ.

જલદીથી પાચન થાય છે.

લાંબા વખતની ખાંસી, ક્ષય, દમ, ઉધરસ, નબળાઇ, ઝીણો તાવ, વગેરે દરદો માટે ઉત્તમ દવા છે. નાનાં બચ્ચાંઓ, સ્ત્રીઓ, તેમજ પુરૂષો જેઓના શરીર લેવાઈ જતાં હોય, હાડપીંજર જેવાં હોય તેઓ માટે ખાસ ઈલાજ છે.

સેંકડો ડાકટરો વાપરવાને ભલામણ કરે છે.

એજ એની ઉતમતાની ખાત્રી છે. દરેક દવાવાળાને ત્યાં વેચાય છે.

વોટરબરીનુંજ લેવું. નકલી લેવું નહી. મોટી બાટલીના રૂ ૩-૦-૦; નાની બાટલીના રૂ ૧-૧-૦.

છુટક મળવાનું ઠેકાણું—ટોમસનની કુંપની દવાવાળા, કાલબા.દેવી પોસ્ટ સામે, મુંબઇ.

એકલા આરત્યા—

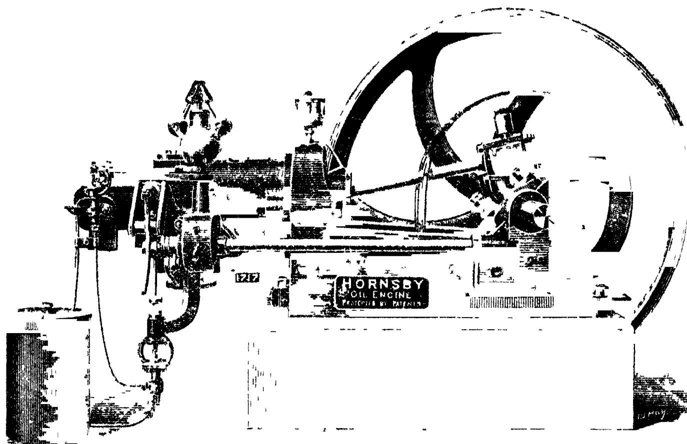
એંગ્લો ઇંડયન ડ્રગ એંડ કેમીકલ કું૦,

નં૦ ૨૧, જુમા મસીદ, મુંબઈ.

BATLIBOI & CO.

ENGINEERS AND MACHINERY MERCHANTS.

49, FORBES STREET, FORT, BOMBAY.



HORNSBY OIL ENGINE.

HORNSBY OIL ENGINES--ALL SIZES.

High Class Steam Engines.

Lancashire and Cornish Boilers

Platt Bros, Gin and Gin parts,

Flour Mills, Steam and Hand Pump, Shafting, Pulleys

and gearing,

Leather Beltings & all kinds of stores for Ginning

Factory, Presses, Railway, etc

K. JAMNADAS & CO.

171, KALBADEVI, BOMBAY.



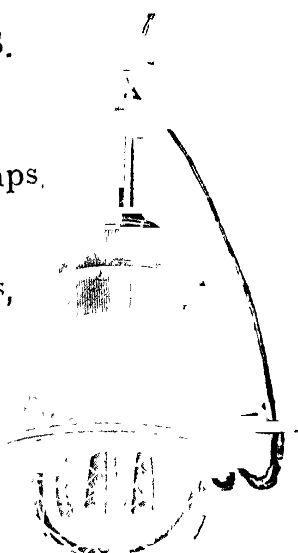
GUL BAHAR HAIR OIL.

Srengthens the roots of the hair, prompts their easy growth, keeps them soft and glossy, enlightens the memory, removes all skin diseases, cures headaches and surpasses all other oils in fragrance and qualities. It keeps the users always cheerful and gay.

Price Re. 1, per bottle,
Rs. 9 per dozen.

2000 C. P. INCANDEGENT LAMPS.

Burning Kerosine Oil.



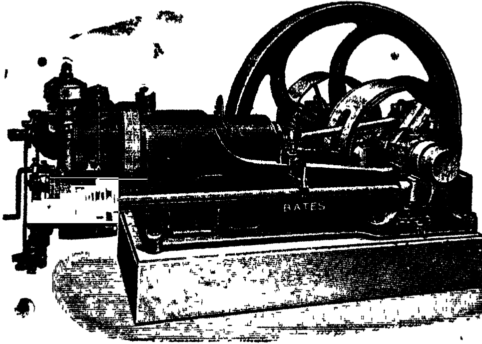
We manufacture strong and durable lamps.
These lamps give brilliant light.
Lamps and accessories such as mantles,
globes and tubing are always
available.

PERFUMERY AND SOAPS OF ALL MAKERS.

A Price List on application.

TELEPHONE NO. 1971. ESTABLISHED 1877.

BATES OIL ENGINES.



From 3 B. H. P. to 100 B. H. P. Most simple and economical in working and being of the recent improvements, any ordinary man can start and work same. No lamp required after starting. Can be worked with any ordinary Kerosine Oil.

Our Oil Engines can be seen working at our factories and in surrounding distircts and all over India. For further particulars apply to

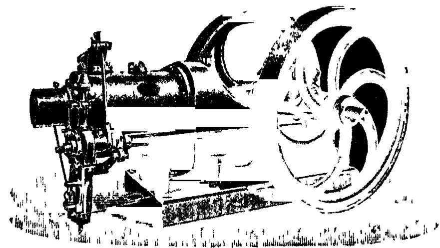
Sole Agent :—JAFFERBHOY DATTOO,
IRON AND BRASS FOUNDER.
Upper Dunacn Road, BYCULLA.

ટેલીફોન નંબર ૧૯૭૧ — BATES OIL ENGINES. — એસ્તાબ્લીશ્ડ ૧૮૭૭

છેલ્લામાં છેલ્લી શોધ મુજબના બેતસના ઓઇલ એન્જીનો.

ચાલુ થયા પછી ચુલ્લો વાપરવામાં આવતો નથી.

3 B. H. P. થી 100 સુધીના સ્ટોકમાં રહે છે
તેથી મોટા ઓરડરથી મંગાવી આપવામાં
આવશે.
સાદા ટકાઉ ને સસ્તા.
આ એનજીનો કોઈબી જાતના હલકાં તેલથી ચાલે છે
તેમજ તેલ ઓછું ખપે છે.
એ એનજીન હમારા કારખાનામાં ચાલુ જોવામાં આવશે.
થોડી સમજવાળા માણસો ચલાવી શકે છે.



સોલ એજન્ટઃ—જાફરભાઇ દાતુ,
આયરન એન્ડ બ્રાસ ફાઉનડર,
અપર ડનકન રોડ, બે ટાંકી, ભાયખલા

ધી ક્રેસંટ ગલાસ ફેકટરી.

સીવરી, કોલીવાડા, મોહમેદન મસજીદની પાસે. મુંબઇ.

દરેક જાતનો કાચનો સામાન બનાવનારા.

લીટસન ગ્લોબ, દરેક સાઈઝની ચીમની, હાંડી, ગલાસ, વગેરે તઈયાર મળશે તથા ઓરડર પ્રમાણે બનાવી આપવામા આવશે.

એજંટ--

હસનઅલી ઈસુફઅલી,

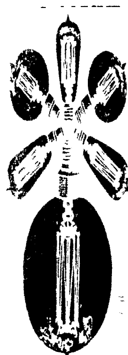
નાં૦ ૭ લોહાર ચાલ, મુંબઇ.

ફૅરૉટ ડ્રોનવાયર

મેટલ ફીલેમેંટ લેંપ.

સોલ એજંટ:--

હસનઅલી ઇસુફઅલી.



ફેરોટ દરોનવાયર મેટલ ફીલે મેંટ લેંપ ૨૩૦ વોલ્ટ, ૧૬, ૨૫, ૩૨, ૫૦ કેનડલ પાવરના

દજન એકના રૂ ૧૫.

સરવે ઘરાકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ફેરોટ દરોનવાયર લેંપ મંગાવી ખાતરી કરી જોવી.

ટેલીફોન, બેટરી, કોલબેલ, ઇલેકટ્રીક મેટલ ફીલેમેંટ લેંપ, મડસ, કેબલવાયર, ફ્લેકસીબલ સીલ્ક તથા કોટન કવર વાયર, વીજળીની બત્તીના ઝુમરો તથા દરેક જાતના ઇલેક્ટ્રીક ફીટીંગ કરનારા, બ્રાસ અને આયરન હારડવેર.

હસનઅલી ઈસુફઅલી,

હારડવેર એન્ડ જનરલ મરચંટ.

નાં૦ ૭, લોહાર ચાલ, મુંબઇ.

ધી બદ્રી ઇલેકટ્રીક કું૦,

મરચંટ અને લાઇટ કોનત્રેકટરો,

વીજળીના પંખા, ગ્લોબ, ટેલીફોન, ઘંટ,

એકયુમીલેટરસ, શેડ હોલ્ડર, સીલ્ક અને કોટન વાયર વગેરે

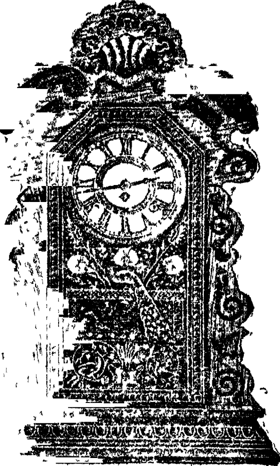
કીફાયત ભાવે વેચનાર અને રીપેર કરનાર.

એકયુમીલેટરસ ચારજ કરીએ છીએ.

નારદેવ, મુન બીલ્ડીંગ, બાલીવાળા થીએટરની બાજુમાં.

૩૦ વર્ષની જુની જગપ્રસીદ્ધ અને અનુભવી દુકાન.

જગજાહેર અનસોનીઆ કલોક કું૦ નાં બેઠકનાં તથા દીવાલ ઉપર ટાંગવાનાં મોટાં ઘડીઆળો.



તદનજ નવો લોટ મંગાવવામાં આવ્યો છે.

ભાવ ઘણાજ કીફાયત

તેની ખાત્રી ફક્ત એકજવાર દુકાનની મુલાકાત લેવાથી થશે.

અનસોનીઆ કલોક કંપનીનું આઠ દીવસની ચાવીનું કલાક તથા અરધો કલાક વાગતું ટેબલ ઉપર રહી શકે તથા દીવાલ ઉપર ટંગી શકાય તેવું કલોક.

નંગ ૧ રૂ ૬-૦-૦ ડીટો આલારામવાળું નંગ ૧ રૂ ૬-૧૨-૦

ડીટો તારીખવાળું નંગ ૧ રૂ ૭-૦-૦

એ સીવાયનાં બીજાં મોટા ઘડીઆળો રૂ ૮ થી રૂ ૬૦

બીજા દરેક જાતના જુદા જુદા મેકરના ટાઇમપીસો કલોકો તથા નાનાં ખીસામાં રાખવાનાં ઘડીઆળો મળશે.

બહારગામના ઓરડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

નાનાં ઘડીઆળો વી૦ પી૦ પારસલથી મોકલવામાં આવશે.

તેમજ રીપરીંગ કામ ઘણુંજ બાહોશ કારીગરો રાખી અમારી ખુદ દેખરેખ હેઠળ કરી આપવામાં આવે છે.

બહારગામનાં ઘરાકોને અમારૂં ચીત્ર સાથનું પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવવાથી મફત મોકલી આપવામાં આવશે.

મોહનદાસ કમળશી ઘડીઆળી.

ઠેકાણું નં ૧૩-૧૪, મુંબાદેવી પોસ્ટ ઓફીસની બાજુમાં. મુંબઇ.

મહાજનનું શુદ્ધ વનસ્પતીથી બનાવેલું

બાદશાહી પેનક્યુરર

આ દવા નીચે જણાવેલા રોગો સારા કરે છે

આંકડી,

આંબોઇ.

સંગ્રહણી.

આ સીવાય ઘણી જાતના રોગો ઉપર સહુથી ફાયદાકારક માલમ પડ્યું છે.



સંધીવા, ઘા-જખમ, પેટના દરદો, માથું દુખવું, સરદી, સળેખમ, અજીરણ, હરસ, મરડો, દંતશુળ, ગજકરણ વીગેરે વીગેરે તમામ દરદો માટે અકસીર છે.

નકલી માલથી સાવચેત રહેજો.

રજીસ્ટર નંબર ૭૮૫ અને

બાદશાહી પેનક્યુરર

નામ વાંચી ખરીદ કરવું. આ દવા તમામ આબરૂદાર દવાવાળા પાસેથી મળે છે.

સોલ એજંટ,

છોટાલાલ છગનલાલ

મહાજન એન્ડ કું૦

શેખમેમણ સ્ટ્રીટ, મુંબઇ.

BRITISH AMERICA ASSURANCE COMPANY.

Telegraphic Address: "SUBLIME."

ESTABLISHED 1833.

Telephone No. 1872.

HEAD OFFICES: TORONTO & LONDON.

Capital paid up ... ... Rs. 43,10,000
Since organization claims paid ... ... ,, 112,500,000

THAKERSEY GOCULDASS & Co.,

Chief Representatives,

BRITISH AMERICA ASSURANCE Co.,

Bombay Presidency,

77-79, Apollo Street, Fort, Bombay.

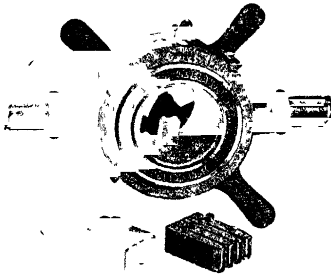
Fire risks of all kinds are accepted at current rates.

ABDULLABHAI FARZULLABHAI,

Hardware Merchant & Commission Agent, BOMBAY.

અબ્દુલ્લાભાઇ ફરઝુલ્લાભાઇ,

હારડવેર મરચંટ એંડ કમીશન એજંટ, મુંબઈ.



ઈસકરૂ, મીજાગરાં, કરવત, હથોડા, કળ, તાળાં બાલદી,
ખીલા, હેન્ડલ, કાનસ વીગેરે સરવે જાતનો
પીતળનો તથા લોખંડનો સામાન.

ઠે૦-ખોખા બજાર, મુંબઇ.

Telegraphic Address "RUBBER TYRE".

C. C. PATEL,

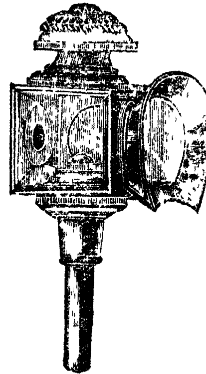
GENERAL MERCHANT
AND
COMMISSION AGENT,

Saddler Harness Maker, Coach Iron Monger, & all sorts of Motor accessories.

407 BHENDY BAZAR BOMBAY,

DEALER IN

[illegible]
... GOOD QUALITY
RUBBER ... NS,
SPRINGS, ... AND
NUTS, ... WOODEN
AND ... WHEELS AND
RUBBER TYRED STEEL
... &c.





HARNESS FURNITURE, CARRIAGE
LAMPS, SADDLERY HARNESS, WHIPS.

Managing Partner—**E. A. Rajkotwala.**

લોહી સુધારવા માટે સઉથી સરસ

ડૉ० વામન ગોપાલનું જગપ્રસીદ્ધ અને લોકપ્રીય આયોડાઇઝડ

સાર્સાપરિલા

જેનો હજારો દરદીઓએ ઉપયોગ કરી પોતાની નીરાશા દુર કીધી છે.

આ સારસાપરીલા બગડેલા લોહીથી થતા દરદો માટે એક ફતેહમંદ અને અકસીર ઇલાજ છે.

અને આજ ૫૦ વરસથી એકસરખી રીતે માન પામેલું છે અને જુદા જુદા પ્રદરશનમાં

સોનાના અને રૂપાના ચાંદો મેળવવા

આ એકજ સારસાપરીલા ભાગ્યશાળી નીવડયું છે.

લોહી એ મનુષ્યનું જીવન છે. તે બગડયું હોય તો અનેક રોગ ઉત્પન થાય છે. માટે તે સુધારવા દરેક માણુસે કાળજી લેવી લાજમ, તેને માટે આ સારસાપરીલા વીના બીજી એકે પણ દવા લેવાની જરૂર નથી. વળી આ દવા પીવાથી ઉપદરશ એટલે ગરમી અને તેના વડે થતાં રોગો—તેમજ લખવા, સંધીવા, ચામડીપરના કાળા ડાઘ, આંગનું સુજી આવવું, શરીરમાં કળતર થવી, શરીર ઉપર દવી સરખા ફોલ્લા થઇ આવવા વીગેરે વીકારો ઉપર આ દવા અકસીર થઇ ચુકી છે.

શીશી ૧ નો રૂ. ૧ા ચાર શાશી પાવાથી સારો ગુણ આવે છે. પોષ્ટ ખરચ જુદું.

ચાર એકદમ મંગાવનારને **રૂ. ૪ાા.**

ડૉ० ગણ્તિમરામ કેશવ, ઠાકુરદવાર—મુંબઇ.

કાયમની આરોગ્યતા

મેળવવા માટે લોકો હજારો રૂપીઆ ગુમાવે છે, પરંતુ આજકાલના જમાનામાં શકતી આપનારી દવાઓની એટલી બધી જાહેર ખબરો થઇ ગઇ છે કે ખરી "શકતીની દવા" કઇ તે માલુમ પડવું મુશ્કેલ થઇ પડે છે, માટે જો તમારે તમારા પઇસા બચાવવા હોય, તમારી જીંદગી સુધારવી હોય અને તમારી તંદુરસ્તી કાયમને માટે સારી રાખવી હોય તો

અમારી જગપ્રસિદ્ધ

મદન મંજરી ગોળીઓ

વાપરો. આ ગોળીઓ લોહીને સુધારે છે; વીર્યને વધારી ઘટ કરે છે; જ્ઞાનતંતુઓને સતેજ કરે છે; મુત્રાશય તેમજ વીર્યાશય સંબંધી નવાં તેમજ જુનાં દરદો સારા કરે છે; બંધકુષ્ટનો નાશ કરી દસ્ત સાફ લાવે છે; યાદશકતીને તાજી કરે છે; પીસ બમાં અને સ્વપ્નામાં જતી ધાતુને બંધ કરે છે અને ટુંકામા ધાતુવીકારના તમામ રોગોનો નાશ કરી નષ્ટ થયેલ પુરૂષત્વ પાછું બક્ષે છે. **કીંમત ગોળી ૪૦ ની ડબી ૧ નો રૂ. ૧—૦—૦**

"તદન મફત"

વૈદ્ય વિદ્યા.

આ નામનું એક અતી ઉપયોગી આયુર્વેદીય પુસ્તક દરેક માણસને તદન મફત મોકલવામાં આવે છે. આ પુસ્તકમાં સારીરીક તથા માનસીક આરોગ્યતા જાળવવાના ઉમદા રસ્તાઓ બતાવેલા છે. આ રસ્તાઓ પ્રમાણે વર્તવાથી શરીરની તંદુરસ્તી ઘણીજ સારી રહે છે. આજેજ મંગાવી લ્યો.—

રાજવૈદ્ય નારાયણજી કેશવજી,

હેડ આફીસ—જામનગર, કાઠીયાવાડ.
બ્રાન્ચ—નં० ૧૮૭, કાલબાદેવા રોડ, મુંબઇ.

બાદશાહી હેર ઑઇલ.



આજકાલ ભભકાદાર રંગો તેમજ બાકસોથી શણગારેલાં હેર ઑઇલમાં ભાગ્યેજ સેંકડે પાંચ હેર ઑઇલ વનસ્પતીના તેલનાં બનેલાં મળી આવશે. બાકી પંચાણું તો ગ્યાસલેટ જેવા તેલમાંથી બનેલાંજ બજારમાં મળશે. જે માણસને તેમજ વાળને નુકશાન કરે છે.

બાદશાહી હેર ઑઇલને માટે હમો હીંમતથી કહીશું કે તે છેલ્લામાં છેલ્લી સાયન્ટીફીક પ્રમાણે પ્યુરીફાઇડ વનસ્પતિનાં તેલમાંથીજ બનાવવામાં આવેલ છે. ખાત્રી કરવાને માટે દરેકને નમુનો મફત મંગાવેથી મોકલી આપવામાં આવશે.

કીંમત બાટલી એકનો રૂ. ૧) પોસ્ટેજ ચાર આના જુદું.

ત્રણ બાટલીના રૂ. ૨-૧૦-૦. પોસ્ટેજ નવ આના.

સી૦ સી૦ મહાજન એન્ડ કું૦

શેખ મેમણ સ્ટ્રીટ, મુંબઇ.

BUCHANAN'S

SCOTCH WHISKY

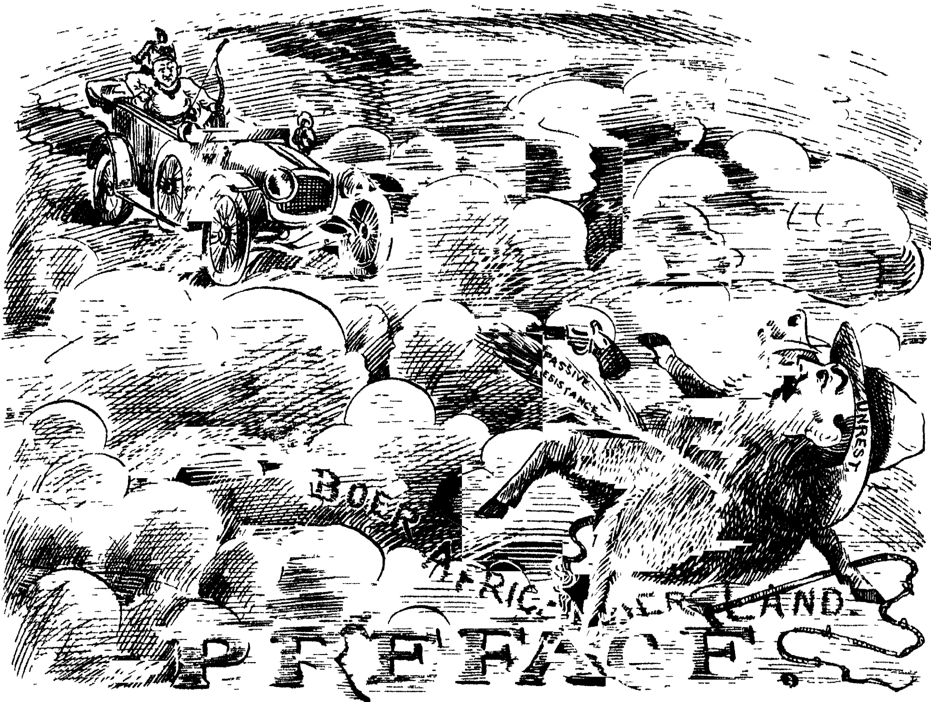


'BLACK & WHITE'

ALWAYS THE HIGHEST QUALITY

OBTAINABLE FROM

ALL DEALERS AND STORES.



PUNCHARAYA, *Nárada Muni* incarnate of Kali-yuga, the present Iron-Age, had experience of chariots carrying mortal heroes from the plains below up into the dark clouds above to fight India's foes. That was ages ago in the dim forgotten past. And it was only the other day he realised that past in a way in the living present. He had a wild spin in a modern fire-chariot that ran and leapt over roads and tracks and fields, and that climbed hills high up into the mist-clad plateaus strewed with ruins of palaces and ramparts where once ruled the renowned Paramaras. And the chariot sped with the rapidity of lightning.

Hindi Punch was revelling in the classic land of Raja Bhoja. And there before him stood the shrine of the six-armed goddess Káli. And here it was that the rustic Brahaman lad, uncouth and crazy and the butt of his companions, worshipped the mother, with devotion deep, as her *dás*, —her slave. A Passive Resister was he, struggling to be freed from the bondage of ignorance. And he vowed that he would lay his severed head at her feet if his prayers went unheeded. And he was terribly in earnest: the soul struggle was intense and the *dás* of Káli won in the contest. The erstwhile imbecile lad, now emancipated, left the shrine lisping in numbers,—a Pandit and a Philosopher, the Great Poet of Hind,—Kálidás,—one of the nine gems in the court of King Bhoja, the patron of learning.

PUNCHARAYA sat in an ancient palace in deep reverie, thinking of things ancient and modern that kept obtruding most in his mind.

"Passive Resister"! How came the Sage to think of Kalidas before his transformation as a "Passive Resister"? He could not account for it. The words were in the air, wherever *Hindi Punch* wandered. And Pandits sat and thought out definitions of those words. Happenings in the far off Continent of Africa towards the region in the distant South, the recent events there, chronicled in these sheets, had created those words and they were pregnant with meaning.

The Sage sat long and meditated upon what the people were then saying.

"India, opulent India, the feeder of the world, the cradle of world's civilization, the provider to nations abroad, from primitive times, of materials for both peace and war,—yea, provider of means to gratify even their softest luxuries,—India, once considered inexhaustible and self-sufficient, is India to-day barren and bankrupt that her children seek livelihood in red Northern America or in black Southern Africa, and suffer disgrace and starvation worse than death?" Thus ruminated many.

"Preserve your spirituality and pure faith. Cross not the seven seas and come back contaminated by contact with races not yet strong in religion and righteousness." Thus argued the up-holders of Caste,—the orthodox Pandits and astrologers of India.

"The Boers (Peace be on the Shade of Kruger!) and the white Africanders are our friends and well-wishers,—our crucibles for testing merit in burning hot furnace! The best of drillers and unifiers: God bless them!" This thought was the solace of not a few.

"The Good King Emperor George V (May His Imperial Majesty live and reign long!), Hind's loving and sympathetic Steward, gave India a boon not long since. The Boers and Africanders are to-day giving this country a greater boon still and the nations of the world are looking this way. It is a great gain in these days of advertisements and booms." Thus reasoned a host of thinkers.

And the gentle readers of *Hindi Punch* began to ask "Tell us, *Guruji*, in words few and easily grasped, the essence of your stern meditation at this moment."

"My beloved readers," answered *Punchâraya*, rising and smiling sweetly as smiles the moon swimming gloriously in the serene blue sky-lake above, "these leaves will tell you in a flash of visual and mental illumination what's on the brains of many. It is—

The 14th Album of Cartoons

FROM

Hindi Punch.

Hindi Punch Office, Frere Road, Bombay,
24th December, 1913.



BY APPOINTMENT



TO

H. I. M. THE KING EMPEROR



MOTOR TYRES	SOLID TYRES	CYCLE TYRES	MOTOR-CYCLE TYRES	DETACH-ABLE WHEELS	GOLF BALLS

ALL SUMMED UP IN ONE WORD

The Combination of three points that matter when purchasing tyres is

COMFORT : SAFETY : ECONOMY :

The Dunlop Tyre of 1913 is the result of the accumulated experience and concentrated effort of the pioneers in tyre manufacture since 1888, Twenty-five years' reputation stands with every Dunlop Tyre sold.

Write for our New Illustrated lists, sent post free upon application.

THE DUNLOP RUBBER CO., LTD.

3 Wallace Street, BOMBAY. **3 Mangoe Lane,** CALCUTTA. **Kashmere Gate,** DELHI. **188 C. Mount Road,** MADRAS.

Also obtainable from all recognised Motor and **Cycle Dealers throughout** India.

FOR REFRESHMENT

SPECIAL BLEND WHISKY.

FOR SICKNESS

FOR HEALTH.

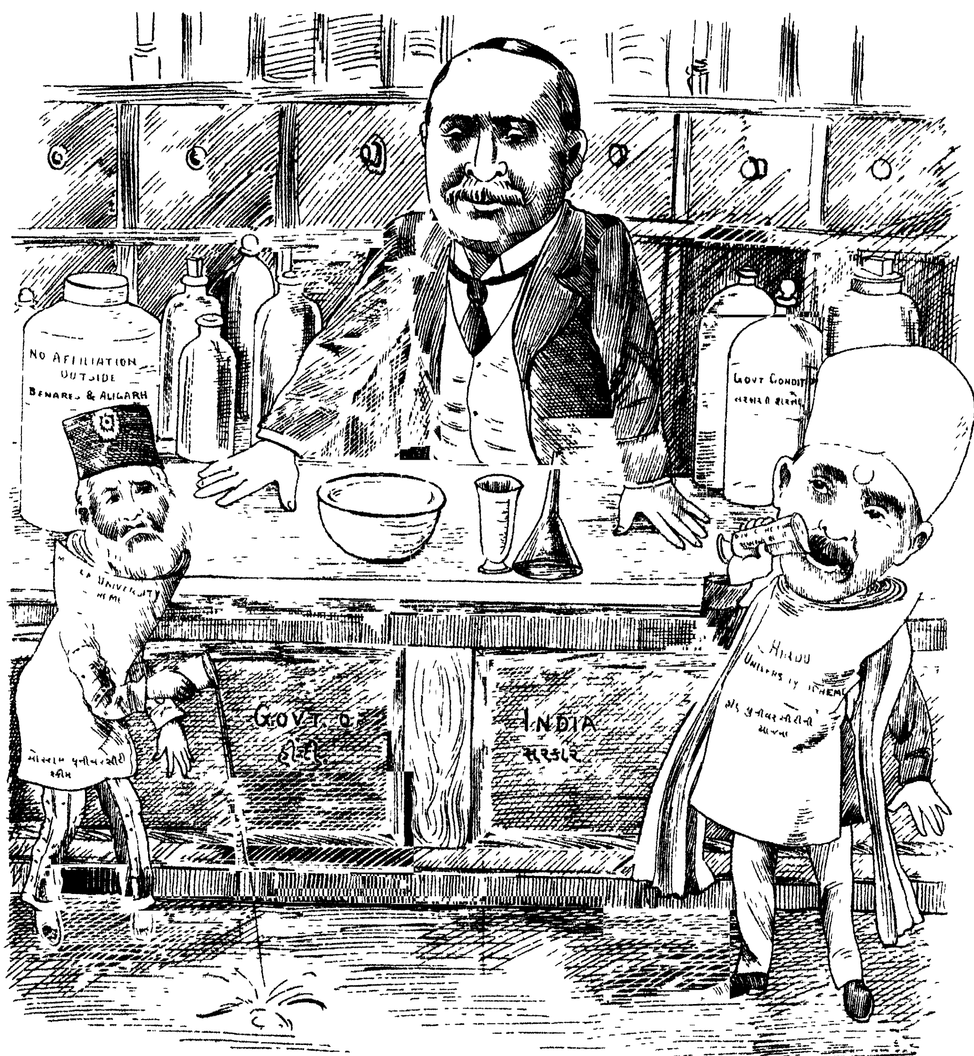


OBTAINABLE ALL OVER INDIA, OR FROM THE
SOLE PROPRIETORS
& SHIPPERS

CUTLER PALMER & Co

CALCUTTA — MADRAS
BOMBAY — LAHORE

FOR PLEASURE.



THE PHYSIC.

DR. BUTLER—Drink away, boys! The mixture is a good one as I can certify, and can never do anybody any harm! [The boys know better.]

[The Government conditions for granting a charter for the Hindu University—particularly those relating to the name and the affiliation of colleges—have not met with the approval of the committee. The objections to the conditions are the same as those advanced by the Moslem University Committee.]

["*Hindi Punch,*" *Dec., 1912.*]



AN ADDED ALLY TO THE BALKANS.

[Cholera has been making great havoc in Constantinople, and among the Turkish soldiers.]

[*"Hindi Punch," Dec., 1912.*]



SOPS FOR THE MILL CERBERUS.

HON. MR. CL-RKE—You have to be chained up like this, as you know, and I can understand your barking. But here is something to soothe and comfort you. Take it and be quiet, like a good dog.

[A Customs circular issued in Simla makes excise concessions to the Indian mill-owners who have been crying all these years against the imposition of Excise Duty on their cotton goods. The first of these concessions is in regard to the Excise Duty on goods made partly of cotton and partly of silk or wool. The second is in regard to the drawing-in frames, which are exempted from duty when imported by owners of weaving mills; the third is a refund of duty in the case of tallow used in the mills.]



A NEW PANEL.

MR. PUNCHASHANKAR—Does it fit in, Bhai ? CLARKEOBHAI—(The carpenter)—Oh, ever so nicely.

[Mr Prabhashankar Dalpatram Pattani, the Dewan of Bhavnagar, who has been appointed a member of the Executive Council of H. E. the Governor of Bombay in place of the Hon, Mr. Chaubal, who serves on the Public Service Commission, takes charge of his office tomorrow (16th Dec.) under the usual salute.]

["*Hindi Punch,*" *Dec., 1912.*]



THE NEW CORONET.

(The 27th Session of the Indian National Congress: Bankipur, Thursday, Friday and Saturday, 26th, 27th & 28th December, 1912.)

Begum Sahiba Delhi—Daughter dear, here for your brow is a rare coronet designed by our beloved Sovereign. Mark the royal *mantra* '*Educate, Hope, Unite.*' Follow it and prosper!

["*Hindi Punch,*" *Dec., 1912.*]



DOWN WITH THE MONSTER!

OR, THE INFURIATED INDIAN ELEPHANT AND THE DEMON ANARCHY.

[Grief, indignation and horror have been expressed in all parts of India at the dastardly attempt on the life of H. E. the Viceroy, "one of the greatest friends and benefactors of the people of India," as Sir Pherozeshah Mehta calls him in his message of sympathy. Fervent prayers have gone up for His Excellency's speedy recovery and grateful thanks have been offered for his providential escape and that of Lady Hardinge.]

[*"Hindi Punch," Dec., 1912.*]



ROAST TURKEY.

(FOR THE XMAS AND NEW YEAR DINNER OF THE BALKAN ALLIES.)

[The peace negotiations that are being carried on in London between the delegates of the Balkan Allies and of Turkey indicate that a very small patch of territory will be left for the Ottoman Government, while a very large portion will be annexed by the Allies to their respective States.]

["*Hindi Punch*," *Jan., 1913.*]



PEACE (?) AND GOODWILL (?)

(BETWEEN THE SOUTH AFRICAN BOAR AND THE INDIAN BULL GANDHI.)

INDIAN BULL GOKHALE—Bless you, bless you! Compromise, friends, compromise between yourselves as best you can and settle your differences in your own way, leaving India to take care of its own vital interests!

[The Hon. Mr. Gokhale took the opportunity of clearing certain misunderstanding about the policy of "No Open Door" for Indians in South African at the I N Congress at Bankipur. In moving the resolution urging that the system of indentured labour is undesirable and should be abolished and calling on Government to prohibit further recruitment of Indian labour under contract of indenture, he said that not a particle or iota of any right enjoyed by the people of this country either in theory or practice has been surrendered. By agreeing to suspend passive resistance Mr Gandhi had merely agreed for himself and other passive resisters to leave alone the question of immigration for the present, but that did not mean that other Indians were not at liberty to agitate further in the matter if they thought it desirable.] ["*Hindi Punch,*" *Jan., 1913.*]

BARONETCY

FIRST PARSI BARONET

FIRST HINDU BARONET



A THIRD NEW STAR IN THE FIRMAMENT.

MR. PUNCH—After the first Parsi star known fifty years ago I found another—a Mahomedan star—two years back. And now here's a third one—a Hindu star—to complete the galaxy! A powerful combination, to shed lustre all round!

[Sir Chinubhai Madholal, a mill-owner of Ahmedabad and a philanthropist known for his cosmopolitan charities, has been created a Baronet.]

[" Hindi Punch," Jan., 1913.]



RETURN FROM THE SHRINE OF SWADESHI.

PILGRIM HARKISSEN LAL—Mái, I am returning from a pilgrimage to your shrine! Give me your blessings! It's once a year only!

SPIRIT OF TRUE SWADESHI—Er—er—bless you! But can't you manage to remember me oftener? You and yours seem to be neglecting me!

PILGRIM—Neglect you! And forget! Never, Maiji, never!

[The eighth Industrial Conference was held at Bankipur on the 30th Dec, when Mr Harkissen Lal of Lahore presided. After the inaugural address several papers were read, and some resolutions passed. The proceedings were marked by listlessness, and there was a very meagre attendance.]

[*"Hindi Punch," Jan., 1913.*]



INDIA :—DEC.-JAN., 1912—1913.

[Public meetings have been held in all parts of the country, expressing the people's deep abhorrence and indignation at the bomb outrage perpetrated against the person of H I M the King-Emperor's representative in India. One such meeting was held in Bombay on Tuesday, 7th January, Lord Sydenham presiding, when Sir Pherozeshah Mehta, in an eloquent speech, denounced the miscreants as no true Indians and did not recognise the slightest trace of Indian blood in their veins. Those miscreants, Sir Pherozeshah continued, were traitors—mischievous traitors—to the Indian people as they were mischievous and disloyal traitors to their gracious Sovereign, the King Emperor. (Hear, hear). They had heard the wise and sober words in which His Excellency had placed the situation before the meeting He had no doubt that those words had created a deep impression upon their minds. But he would In a hope he would still trust that this atrocious crime was the last gasp of desperation of the miscreants, who, vexed at the smiling prosperity and contentment which His Majesty's visit had spread in the land and vexed at their utter defeat in the condition that was thus brought about, had sought to surpass their wickedness and thus to hide their defeat and their shame. He trusted that might prove to be the true explanation of the dastardly and cruel attempt on the life of one who had been a true friend of India and a true benefactor of her people]

[*"Hindi Punch," Jan., 1913.*]



THE BALKAN CHICK.

TURKEY—Is the little one a bird of good or of evil omen, I wonder? And short or long-lived?

[The armistice concluded between the Allied Balkan States and Turkey for carrying on peace negotiations has been prolonged, the prospects of peace becoming threatening and hopeful by turns.]

[*"Hindi Punch," Jan., 1913.*]



THE POOR COW !

[Famine distress in the Ahmednagar district is increasing, and there is great need of immediate help. Miss Latham, a resident of Ahmednagar, who takes a keen interest in the work of famine relief, made a brief statement at the concert given in the Y.M.C.A. Hall on Thursday evening (16th Jan.) appealing for financial assistance. She said, in September the cattle died by the thousand, and in October she had heard that the number of cattle which had succumbed totalled somewhere about 250,000. Roughly speaking the price of grain was about doubled, but the water was the real problem, and a good deal of alarm was felt for what might happen during the next four months. One thing which was being aimed at was to get as many as possible out of the district, and as there were a million people this was by no means an easy task.]

["*Hindi Punch,*" *Jan., 1913.*]



NURSING HER FOE!

(The 26th Session of the Indian Social Conference: Bankipur, 29th Dec., 1912.)

NURSE SOCIAL REFORM—Fear not, Guruji. With time and patience we can yet restore you to the vigorous health you enjoyed in those glorious Vedic times!

["*Hindi Punch*," *Jan.*, *1913*.]



FROM THE LADIES OF INDIA TO THE FIRST LADY IN INDIA.

(The offering of *Halad-kankoo* and *til-gool* on the second day of the Makar Sankranti.)

[On the second day of the Makar Sankranti Hindu ladies distribute *halad-kankoo* (turmeric and red powder) and til-seed mixed with sugar among their own sex, as auspicious signs of love and friendship. A public meeting of the ladies of Bombay was held on Wednesday afternoon in the Town Hall, Bombay, to adopt an address to Her Excellency Lady Hardinge on behalf of the ladies of India, expressing their horror at the attempt on the life of His Excellency the Viceroy on the occasion of the State Entry into Delhi last month, and their high appreciation of the unfaltering courage shown by Her Excellency under the terrible ordeal. Lady Sydenham, who presided at the meeting, said that "in this address we have attempted to blend true sympathy with warm admiration of the calm courage and resourcefulness shown by Her Excellency at a time of cruel trial."]

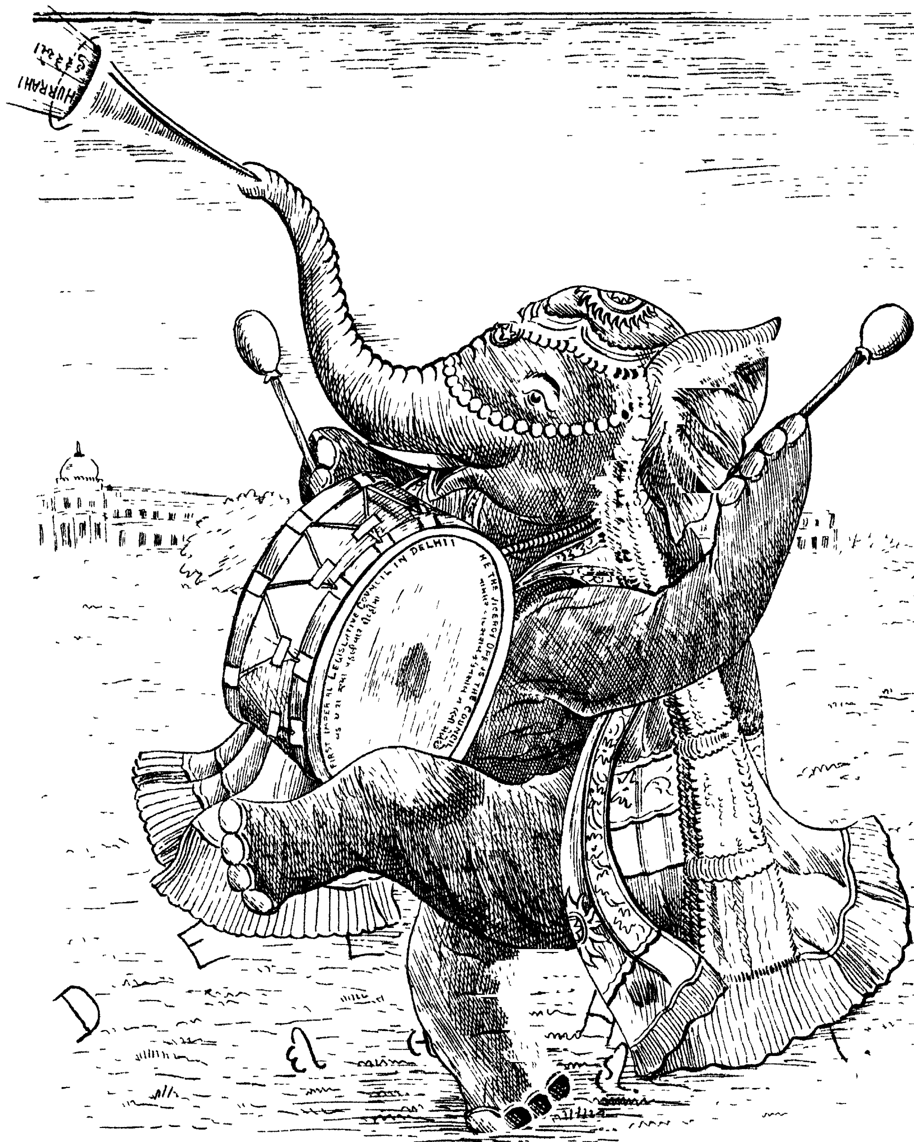
[*"Hindi Punch," Jan., 1913*]

LONGING LOOK.

Dog—Can I hope to reach them!

[The Public Service Commission has finished its work in Madras and has gone to Calcutta. The trend of Indian evidence recorded by it shows that the Indian public opinion is as strong as ever in its demands for Simultaneous Examination and the Separation of the Executive and Judicial Functions.]

["*Hindi Punch,*" *Jan., 1913.*]

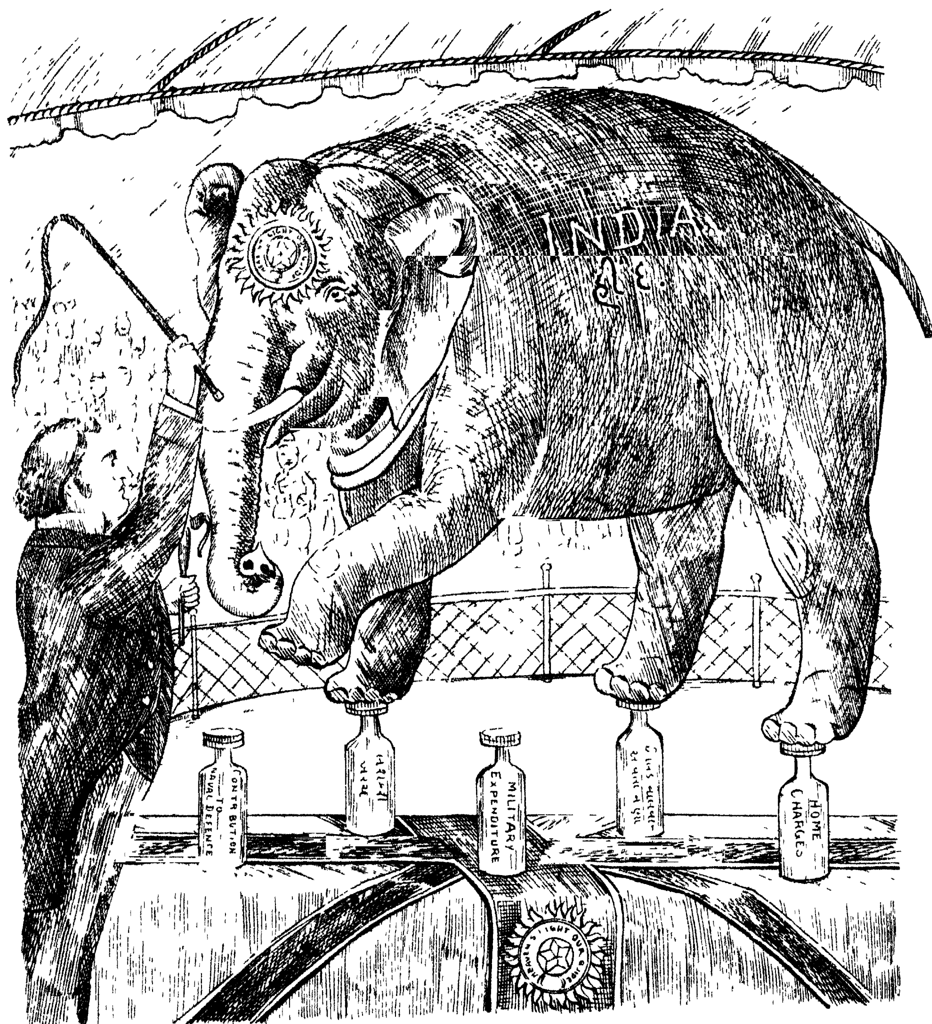


A LOYAL PROCLAMATION.

(INDIA : 27TH JANUARY, 1913.)

Hurrah ! The hand of the assassin paralysed ! His fiendish attempt and diabolical intention frustrated ! Our beloved Viceroy is himself again ! Opens the first Imperial Legislative Council in the New Capital tomorrow ! Hurrah ! Put on your gala dress, ye millions of India, young and old, men, women and children, and enjoy yourselves right loyally and merrily !

[Tomorrow, the 27th January, when his Excellency the Viceroy is to open the Imperial Legislative Council in Delhi, will be observed as a holiday in the Government of India offices. The Bombay Government and other local Governments and administrations will also close their offices.] ["*Hindi Punch*," *Jan., 1913.*]



THE IMMOVABLE ELEPHANT.

TRAINER JOHN BULL—Go on, pachyderm, go on! Wake up! The world's eye is on you, waiting to see you at your best.

[But the pachyderm is not in the mood to show itself.]

[There has been a systematic agitation raised in England to saddle India with a large amount of money as contribution to the Naval Defence of the Empire Indian public opinion has strongly expressed itself against it.]

[*"Hindi Punch," Feb., 1913.*]



TURKEY-TORTURING.

[Peace negotiations having been broken off the armistice between the Balkan Allies and Turkey has terminated and war has been resumed.]

["*Hindi Punch,*" *Feb., 1913.*]



THE BALKAN POACHERS.

Turkey—Too wary a bird, *friends*, to be caught—so easily as you suppose !

[The war is raging , but the Balkan Allies have not been able to make any impression on Turkey during a whole fortnight, and the situation is remaining just where it was after the termination of the armistice.]

["*Hindi Punch*," *Feb., 1913.*]

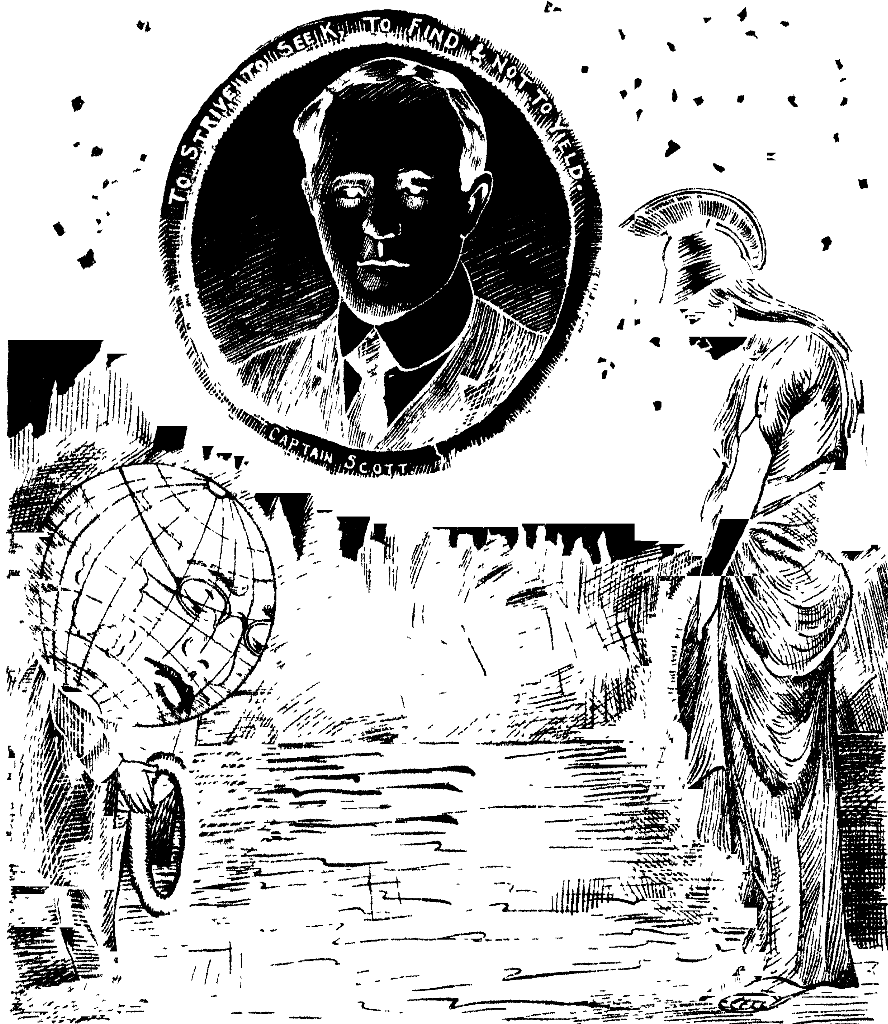


VICIOUS!

Boy Wilsonoba—What a brute! It will tax all my strength to hold him in, I am afraid! And in the end, it may run away with me! Ah!

[The Indian opium revenue shows unmistakable symptoms of going by freaks and flukes, and to base any sound, reliable calculations on them appears to be a well-nigh impossible task.]

["*Hindi Punch*," *Feb., 1913.*]



THE WORLD IN SORROW !

[The whole of the civilized world is mourning the death of Captain Scott, the British hero, who led an expedition to the South Pole and, after reaching it with his party of four men, perished in a blizzard.]

["*Hindi Punch,*" *Feb., 1913.*]



FOR THE SAKE OF ISLAM!

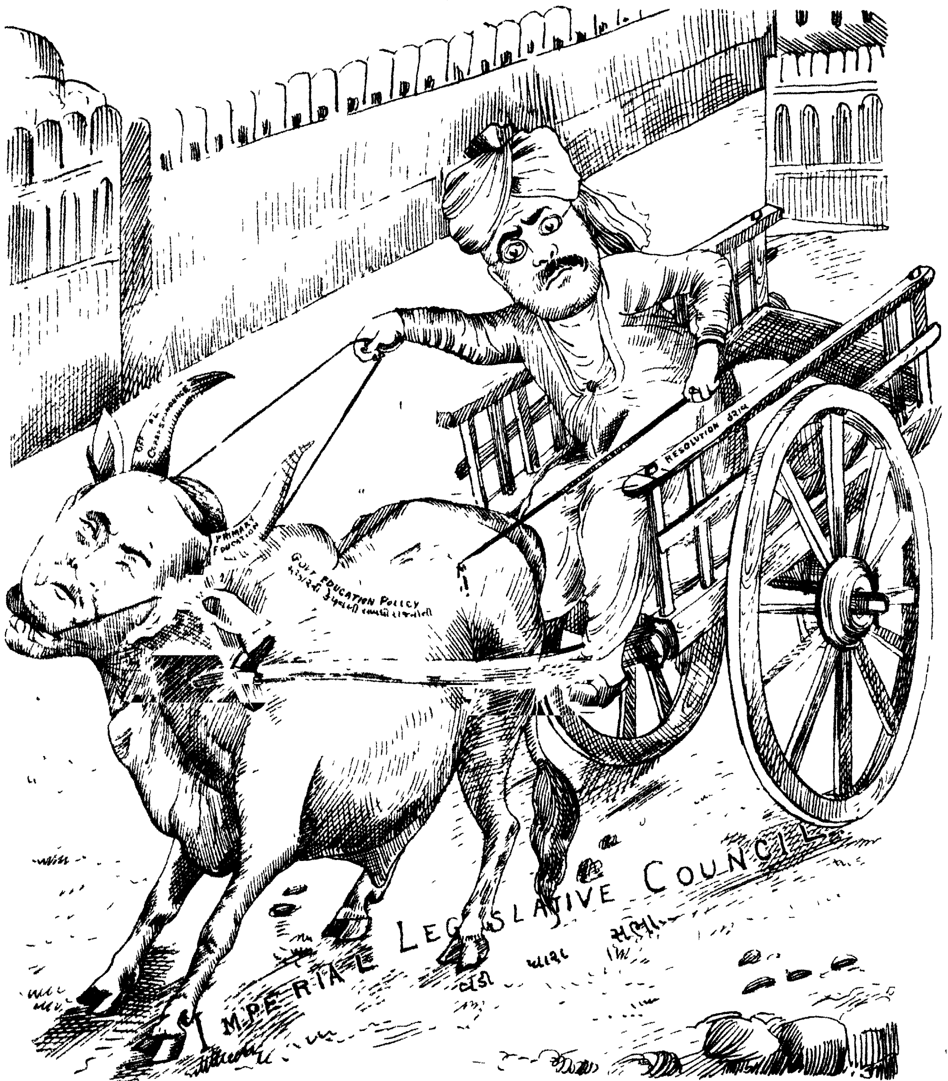
OR, THE INDIAN KHICHREE FOR THE HUNGRY TURK.

BIRADAR MOSLEM (of India)—In the name of Allah! For the sake of Islam!

BIRADAR—A thousand thanks! May Allah reward you for all this trouble and kindness!

[The Indian Mahomedans are taking up a good portion of the five per cent. Ottoman Treasury Bonds of £ 5,000,000 issued by the Porte.]

["*Hindi Punch,*" *Feb., 1913.*]



THE OBSTINATE OX.

DRIVER GOKHALE—Heigh whoa! OX BUTLER—Not an inch, prod and goad me as you may!

[At the meeting of the Imperial Legislative Council, held on Tuesday, 27th Feb., the Hon. Mr. Gokhale moved the following resolution .—" That this Council recommends to the Governor-General in Council that all papers, including the correspondence between the Government of India and the Secretary of State on the one hand and between the Government of India and the provincial Governments and administrations on the other, relating to the scheme outlined by the Secretary of State for India in the House of Commons last July on the subject of the extension of Primary Education in this country, be laid on the table of the Council." The Hon. Sir Harcourt Butler refusing to accept it, it was negatived by 37 to 19 votes.]

["*Hindi Punch,*" *March, 1912.*]

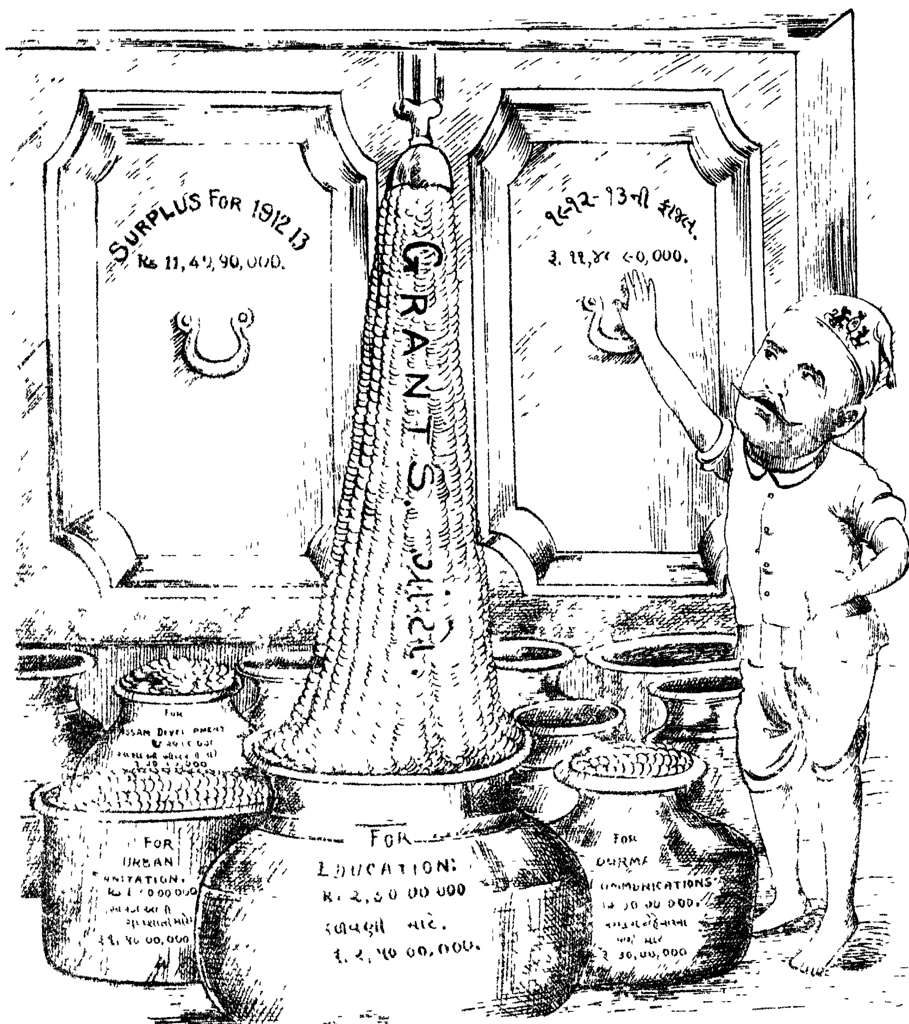


THE *PRASAD* AND *POONJA* !

OR, THE OFFERING TO AND WORSHIP OF THE GODDESS OF LEARNING

[The resolution of the Government of India, issued from Delhi, announcing their education policy, has been widely-welcomed by the Press and public. It is a state paper inspired by common sense and illumined by flashes of rare insight. It reflects great credit on the Viceroy and the Hon. Sir Harcourt Butler, the Member for Education, whose handicraft it is.]

[*"Hindi Punch," March, 1913.*]

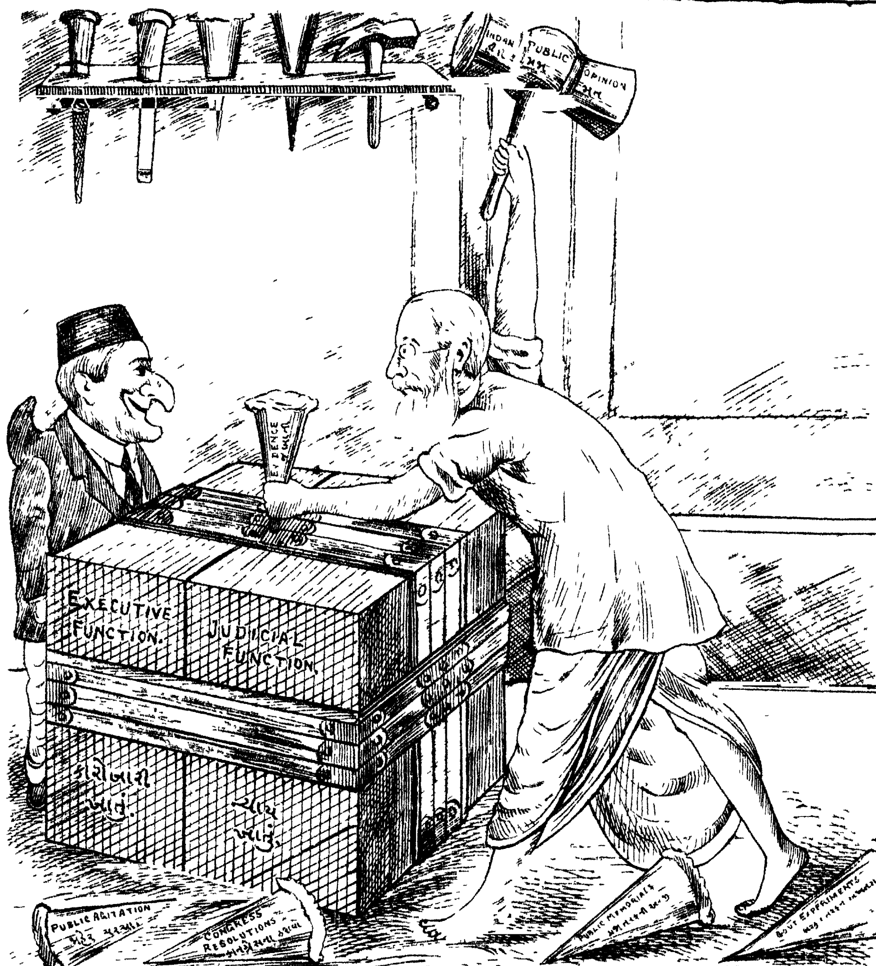


THE INEXHAUSTIBLE TANK.

(Who could have expected such a full flow a twelvemonth ago ?)

[Sir Guy Fleetwood Wilson has made provision in the new Indian Budget for substantial grants from the actual surplus for 1912-13 which amounts to nearly 11½ crores of rupees. For education he gives Rs. 2½ crores, for urban sanitation Rs. 1½ crores, for Burma communications Rs. 30 lakhs and for Assam Development Rs. 20 lakhs.]

[*"Hindi Punch," March,* **1913.**]



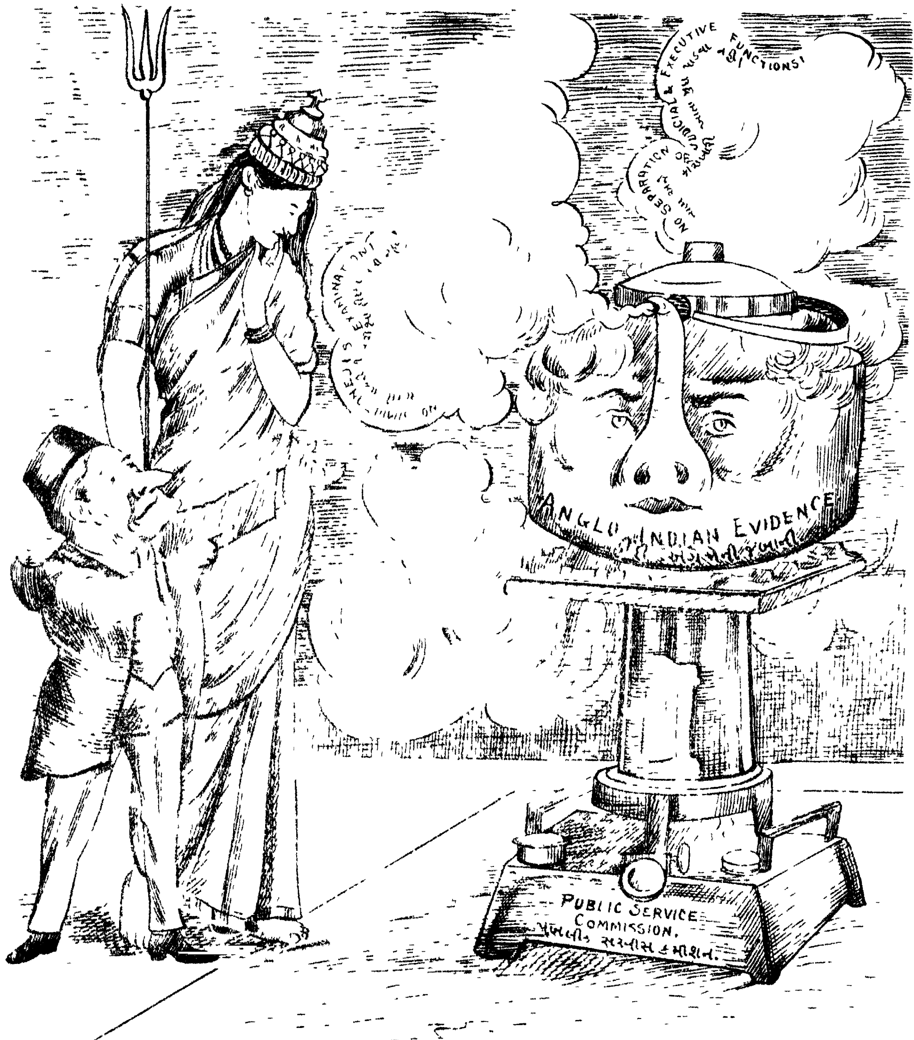
A VERY STIFF JOB.

MR. PUNCH—At it still, friend?

THE WORKER—Yes, sir, and there's no knowing how many more years I'll have to hammer at it like this.

[The resolution moved by the Hon'ble Mr. Surendranath Banerjee that the experiment of separating the Judicial and Executive Functions be given a trial by increasing the grants made to the local Governments by such allotments as the Government of India may think fit, was rejected in the Imperial Legislative Council on Friday, 7th March, the voting being 25 for and 37 against it. The chief feature of the voting was that all the non-official Indian members present, elected and nominated, voted solid for the resolution, while all the official and non-official Anglo-Indian members voted against it.]

["*Hindi Punch,*" *March, 1913.*



THE STORM IN THE TEA-POT.

DEVI HIND—What a hissing noise it makes!

PUNCH—It will stop at the proper time, my dear. It can't last long.

[" No Simultaneous Examination! " " No Separation of the Judicial and Executive Functions! " This was the refrain sung before the Public Service Commission by Anglo-Indian witnesses in Bombay.]

[" *Hindi Punch,*" *March, 1913.*]



A MOMENTOUS QUESTION.

They have prepared the ground with great care. Will their labours bear fruit?

[The evidence tendered before the Royal Public Service Commission in Bombay by His Highness the Aga Khan, Principal Paranjpye of the Poona Fergusson College and the Hon Sir Pherozeshah M Mehta is very highly spoken of They stood as the staunchest advocates of Simultaneous Examination and gave their deliberate opinion in favour of it, supported by sound reasoning, and hard facts, and best arguments.]

["*Hindi Punch,*" *March, 1913.*]



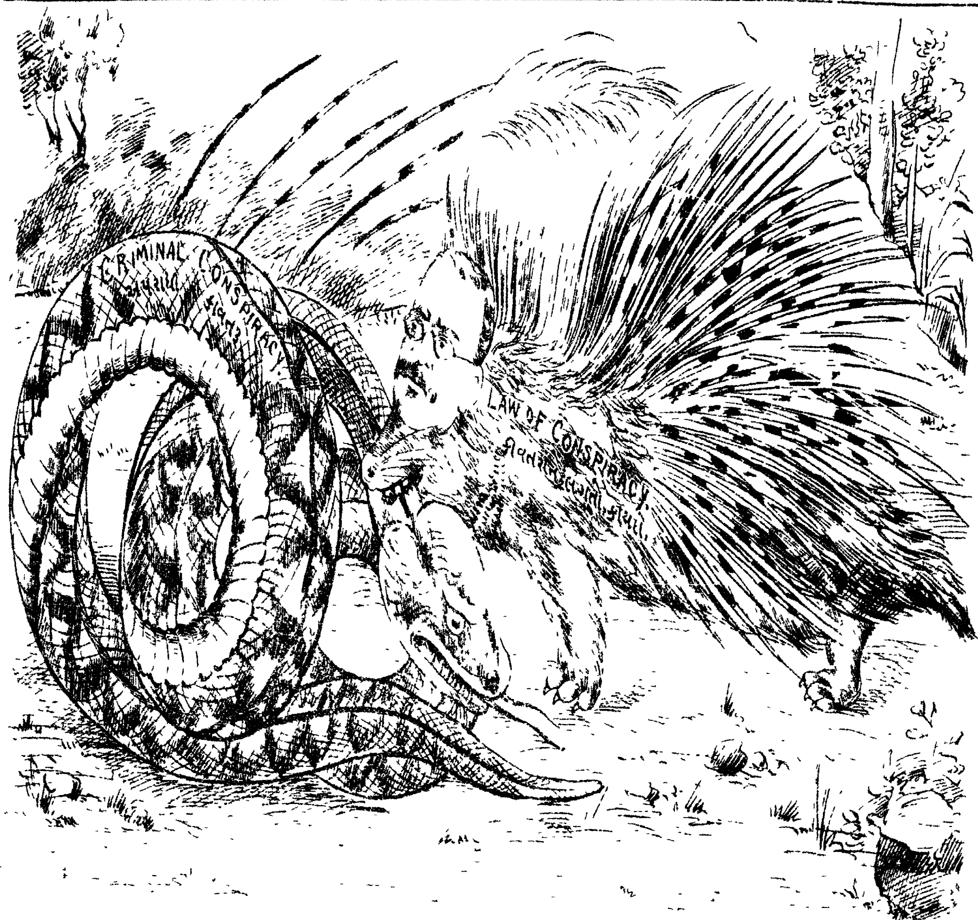
POOR DOG!

DOG—If you want me to be your prize dog, sir, at the Indian Dog Show, feed me with a fat titbit out of that dish.

BUTLER GUY WILSON—Fatten on that bone. That's all I can give and you're ever likely to get!

[While the allotment of expenditure for Railways in the Indian Budget for 1913–14 is put down by Sir Guy Fleetwood Wilson, Finance Minister, at the enormous figure of £ 128 00,000 (equal to Rs 19,20,00,000), the allotment made to Irrigation amounts to only £ 1,167 000 or Rs 2,20,05,000. It is suggested that a grant for Irrigation works should have been made from the large surplus of 11½ crores.]

[" *Hindi Punch,*" *March, 1913.*]

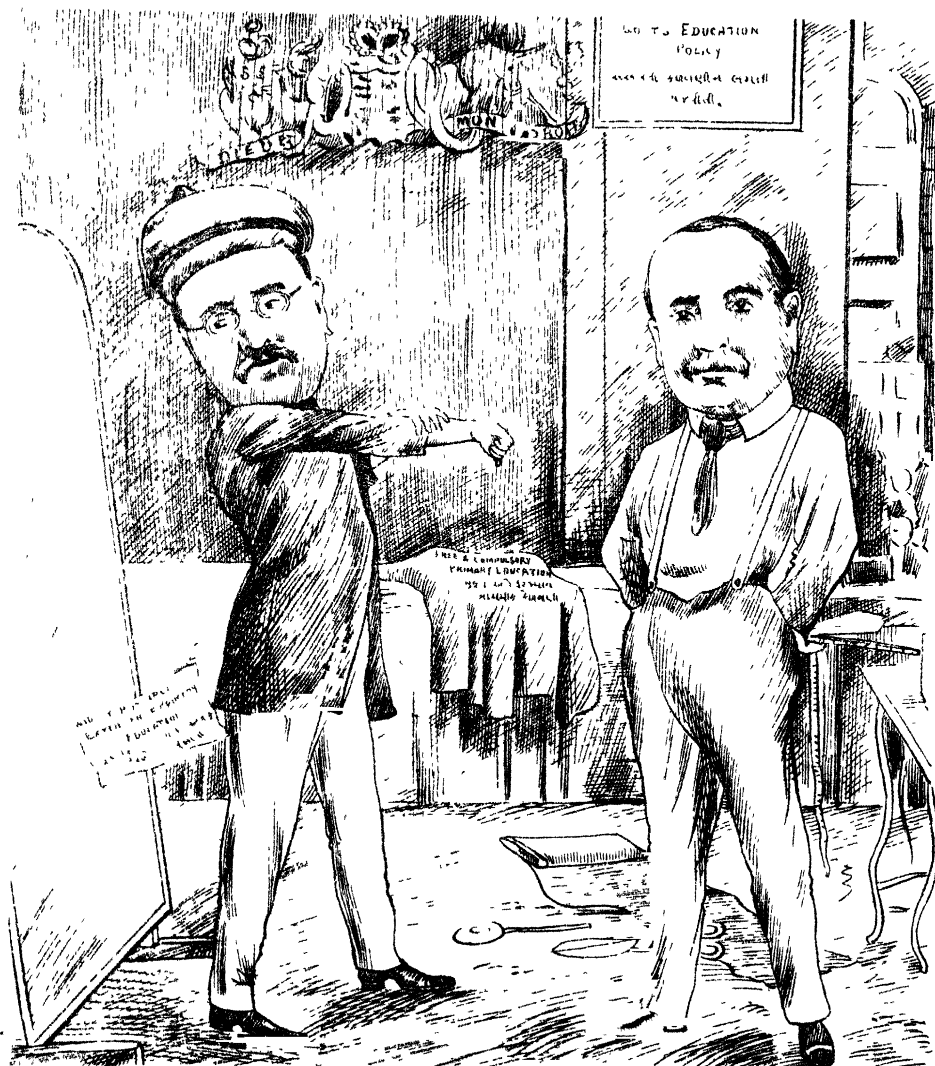


UNDER ITS SHARP INCISOR TEETH.

[A hedgehog kills a snake by inflicting a series of bites and quickly assuming the defensive when threatened with attack. It eats the snake, seizing it by one extremity and turning it from side to side of the mouth while it is being chewed by the sharp cheek-teeth.—*Natural History.*

The principle of the Conspiracy Bill, introduced in the Imperial Legislative Council by Sir Reginald Craddock and passed by it on the 18th March, has been accepted generally by the Press and the Public, the only difference being as regards referring it to the High Courts and public bodies for opinion.]

[*"Hindi Punch," March, 1913*]



AT THE TAILOR'S.

CUSTOMER GOKHALE—Not quite up-to-date this, is it?

BUTLER—Perhaps not. But it is the best I can do for the moment.

[In the recent resolution on their Education Policy the Government of India accept the principle that illiteracy must be removed, and that primary education has a predominant claim on the public funds. They refuse to sacrifice fees paid by students in primary schools and reject compulsion, but they desire the widest possible extension of primary education on a voluntary basis. They hope to see, in the not distant future, the number of pupils in primary schools doubled and reach the figure of nine millions.]

[*"Hindi Punch," March, 1913.*]

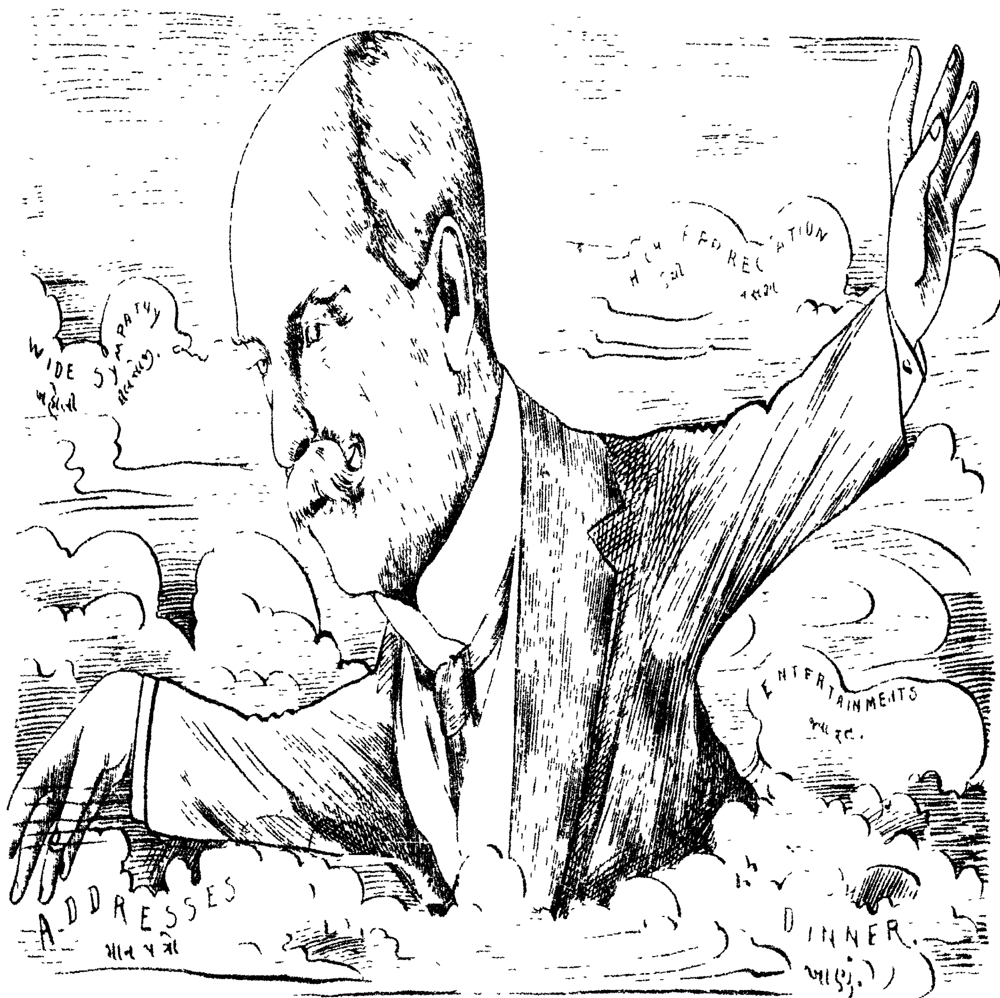


THE BELLIGERENTS.

PEACE—Now then, not another step forward, I command you!

[The proposals of peace formulated by the Powers are now before the Balkan Allies, and it is believed that peace will soon be concluded. Adrianople has fallen and the Bulgarians are now in possession.]

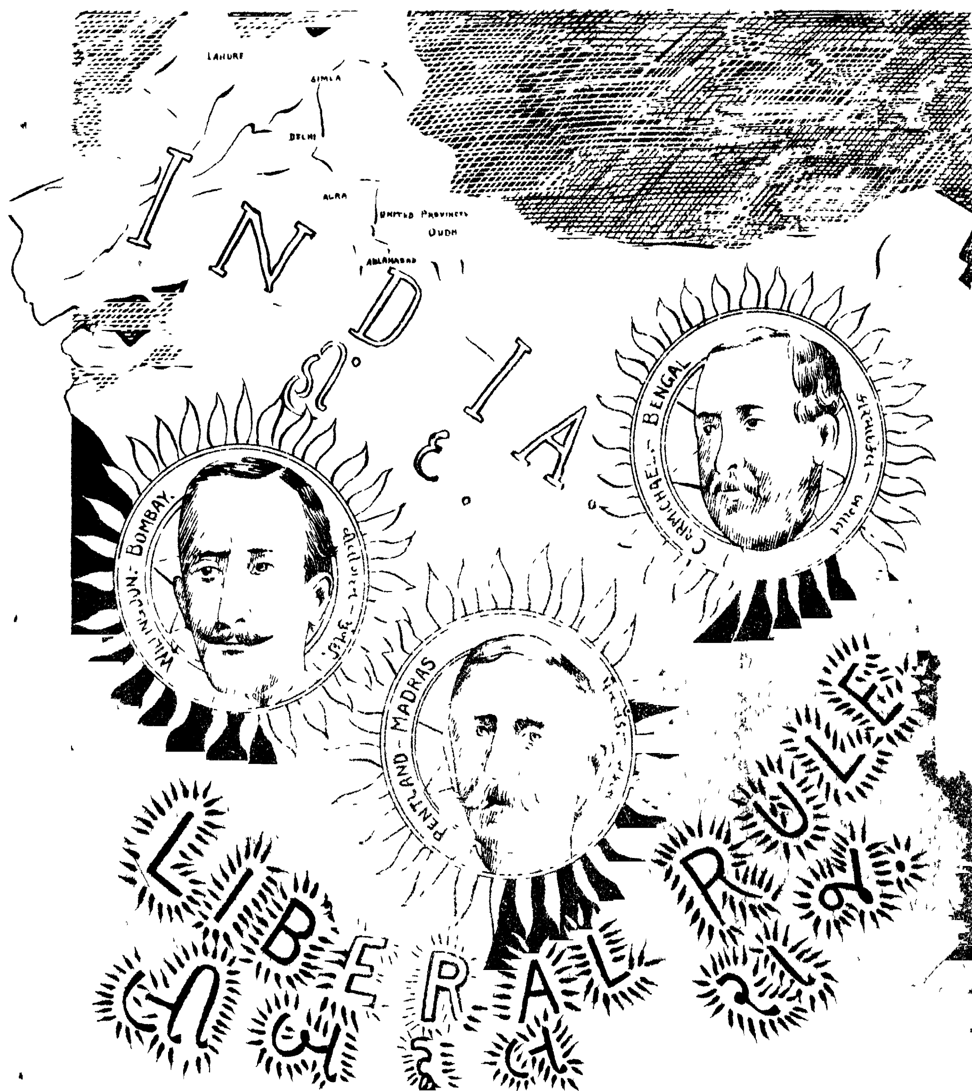
["*Hindi Punch,*" *March, 1913*]



AN EXHILARATING SWIM IN THE BACK-BAY.

[The last days of H. E. Lord Sydenham in Bombay are very busy ones, as he is receiving addresses from different public bodies and is being feted and feasted before his departure next Saturday, 5th April.]

["*Hindi Punch*," *March*, *1913.*]



THE THREE LIBERAL STARS OF INDIA.

(A rare conjunction that has taken place after many years.)

[With the advent of Lord Willingdon, the new Governor of Bombay, the three Presidencies of India are now ruled by three Liberal Governors—an event that has happened after many years.]

["*Hindi Punch,*" *April,* 1913.]



DAUGHTERS OF HIND.

HINDI PUNCH—So glad you are getting closer to your elder sister Congress, my dear League! Hope you will love each other and meet in one fond, everlasting embrace!

[The Moslem League, at its Lucknow session, held on the 22nd and 23rd March, has adopted as its creed the ideal of self-government suitable to India on Indian lines. The creed of the Indian National Congress is self-government on colonial lines.]

[*"Hindi Punch," April, 1913.*]



"DOWN WITH CASTE!"

OR, A (*NAR*) *SINHA* (LION) ON THE WAR-PATH

[Presiding at the Bombay Provincial Social Conference held at Ahmedabad on the 5th and 6th April Mr Narsinharao Bholanath Divatia, a retired Civilian, made a powerful onslaught on caste He said —Caste, with its restrictions and its unique and irrational penal code, is the root of all our other problems. Consequently, if you wish to secure reforms in all or any of the other directions, you must begin with reform in the matter of caste This is not an exaggeration * * * * * * Out of date and worn out, this institution of caste has exhausted its power for good, while it has retained, or acquired its power for mischief, like an inveterate old sinner]

["*Hindi Punch*, *April*, *1913*.]



SIC TRANSIT GLORIA MUNDI !

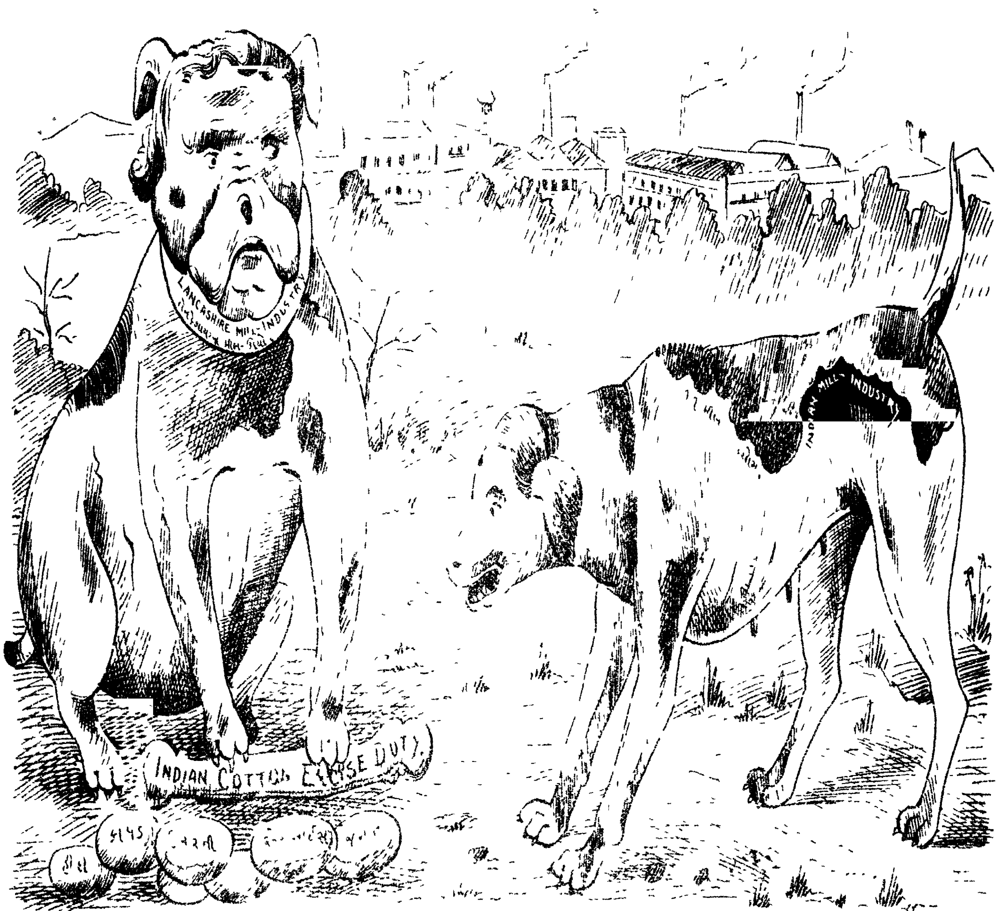
Babu Punch—(Before the Curzon statue)—You have Lord Curzon. Where is Lord Ripon ? One of the greatest and noblest of India's Viceroys, your benefactor, have you clean forgotten him, and so soon ?

A Bengali Leader—Forgotten ! I hope not, and now that you mention him, the people may yet——

B. P.—Yes, by and bye ! No hurry ! Plenty of time ! Gratitude is long-lived !

[On the afternoon of the 9th April, before a large and distinguished gathering of ladies and gentlemen representing every section of the Calcutta community, His Excellency Lord Carmichael unveiled the statue of Earl Curzon of Kedleston.]

["*Hindi Punch,*" *April, 1913.*]



British Bull—Not a bite off this, growl as you may. It's mine, wholly mine, and I'll see that it remains so!

Indian Stut—Gr-r-r-r-r-r-r!

[At the last annual meeting of the Bombay Mill-Owners' Association, Sir D. M. Petit, the retiring Chairman, and Mr. N. N. Wadia strongly protested against the continuance of the Indian cotton excise duty which was a sop to the Lancashire mill owner at the expense of the Indian cotton industry.]

["*Hindi Punch*," *April*, *1913*.]

WHEN DOCTORS DIFFER, &c.



DR. CRADDOCK—I won't for the life of me recommend any operation on the twins. I would let them be as they are—joined together—or—or, who knows what may happen!

DR. RASH BEHARI—I would separate them. And do the operation in a twinkling, sir, if I were given the chance! The twins will be much better off, separated, than as they are now. DR. CRADDOCK—H'm!

[The question of the separation of the Executive and Judicial Functions is once more agitating India's mind. There has been a public meeting in Calcutta presided over by Dr. Rash Behari Ghose, who put forward a very practical scheme as to the way in which the much needed separation could be made. There will be other meetings in different parts of the country, the Council of the Bombay Presidency Association having decided to convene a public meeting after the 5th, of June, when people shall have returned from the Hills after their summer vacation.] ["Hindi Punch," May, 1913.]



ON THE BRINK!

EUROPA—It makes me giddy! I hope I may not fall! BRUIN—That all depends on—er—er—

[The refusal of Montenegro to evacuate Scutari on the demand of Austria has caused great excitement and Europe is on the brink of war. A Reuter's telegram of May 1 says, "Russia, yesterday, renewed her demand for the immediate evacuation of Scutari in the bluntest terms, intimating that Montenegro was courting ruin. The communication has created great bitterness at Centinje.]

[*"Hindi Punch," May, 1913.*]



THE TOLL OF DEATH!

OR, "MY FIFTEEN YEARS' BUSY LIFE."

THE MONSTER—Short shrift and quick despatch! That's my motto. And how strictly I have followed it all these years, the world knows!

["From these figures it will be seen that about eight millions of peple have died of plague in the last fifteen years. An examination of the statistics from which these figures are taken reveals the fact that January, February, March, and April are invariably the most dangerous months for plague outbreaks, while July is the least fatal. In 1904, for instance, when there were 145,000 deaths in April there were only 12,000 in July, and again in 1907 the figures were respectively 294,000 and 15,000."—Newspaper.]

["*Hindi Punch*," *May*, 1913.]



IN TROUBLED WATERS.—ROCKS AHEAD!

BOATMAN MADAN MOHAN—We must try and take it to a safer place. Here it is bound to go to pieces!

[The Group consisting of the Principal and Professors of the Benares Central Hindu College, Theosophists and ardent worshippers of Mrs Besant and the Krishna-Murti cult, has at last brought matters to a crisis. As "The Leader" of Allahabad says, those responsible for the management of the College watched with anxiety the diversion of the students' interest to matters not pertaining to their work at College or school, and which a number of Professors and teachers connived. Twenty-three professors and teachers of the College and school attached to it have resigned in a body because, they say, Mrs Besant was being persecuted and a letter of Mr. Arundale, the Principal of the College, to his "dear brothers" of the Besant-Worship Group was published and which came as a revelation to many. The board of Trustees of the College has accepted their resignations and on the motion of Pandit Madan Mohan Malaviya has resolved that as the College is to become an integral part of the Hindu University to be, it is best that, in view of the unhappy situation that has arisen, it should be taken over by the Hindu University Society at as early a date as may be practicable.]

[*"Hindi Punch," May, 1913*]



WHICH IS WHICH?

MILL-BAI—What's all this row about, Mr. Punch?

MR. PUNCH—It's on your account they are fighting. Each one thinks he is your pet.

MILL-BAI—My pet! I know neither. This one here is *my* pet!

[The Liberal Free-Traders and the Conservative Tariff Reformers are fighting over the question whether India wants Free Trade or Preferential Tariff.]

[*"Hindi Punch," May, 1913.*]



KISMAT!

(The *Sick Man* clearing out of Europe, bag and baggage, for Asia Minor.)

[" *Hindi Punch*," *May*, *1913*.]

DOWN WITH THE MONSTER!



OF HINDUISM AFTER SOME RECENT REVELATIONS

[The fierce light thrown in the Madras Police Court on the ways of two of the prominent leaders of the Theosophical Society and the controversy following the resignations of some of the Professors and teachers of the Benares Central Hindu College, ardent worshippers of the Krishna-Murti cult and Besant-worship group, have greatly agitated the Hindu community and much excitement prevails against the instruction imparted to the rising Hindu generation under the auspices of the "group." Satisfaction is expressed that the management of the Benares Central Hindu College is to be made over to the Hindu University Society]

—["Hindi Punch," May, 1913]



PEACE TRIUMPHANT AT LAST!

[At last peace has been concluded between the Balkan Allies and Turkey. The treat of peace was signed at the St. James's Palace in London on May 30th]

[*"Hindi Punch," June, 1913.*]



THE SHADOW OF IBLIS IN THE LAND OF OTHMAN!

[His Highness Field Marshal Mahmood Shevket Pasha, Grand Vizier and War Minister of Turkey, was assassinated at Constantinople on the 11th June. The Committee of Union and Progress, now in power, is doing short work of all its opponents as a retaliatory measure.]

["*Hindi Punch,*" *June, 1913*]

THE FOSTER MOTHER.

[The following is the text of H E Lady Hardinge's message to the suffering children on the Children's Day —My dear children, I wish to send you a message of affection and sympathy and to wish you every happiness on the Viceroy's birthday. I feel for you very much indeed in all the sufferings you are called upon to bear and hope that the little gift which I am sending to you may bring you pleasure Many of you to whom my gift comes are orphans, and I who am a mother feel specially for you who are motherless or fatherless There are also those who are in great poverty and affliction, and I would wish to send to each one of you a message of comfort on this day of general rejoicing.—LADY HARDINGE of Penshurst]

["***Hindi Punch,***" ***June, 1913.***]

SLOW BUT SURE.

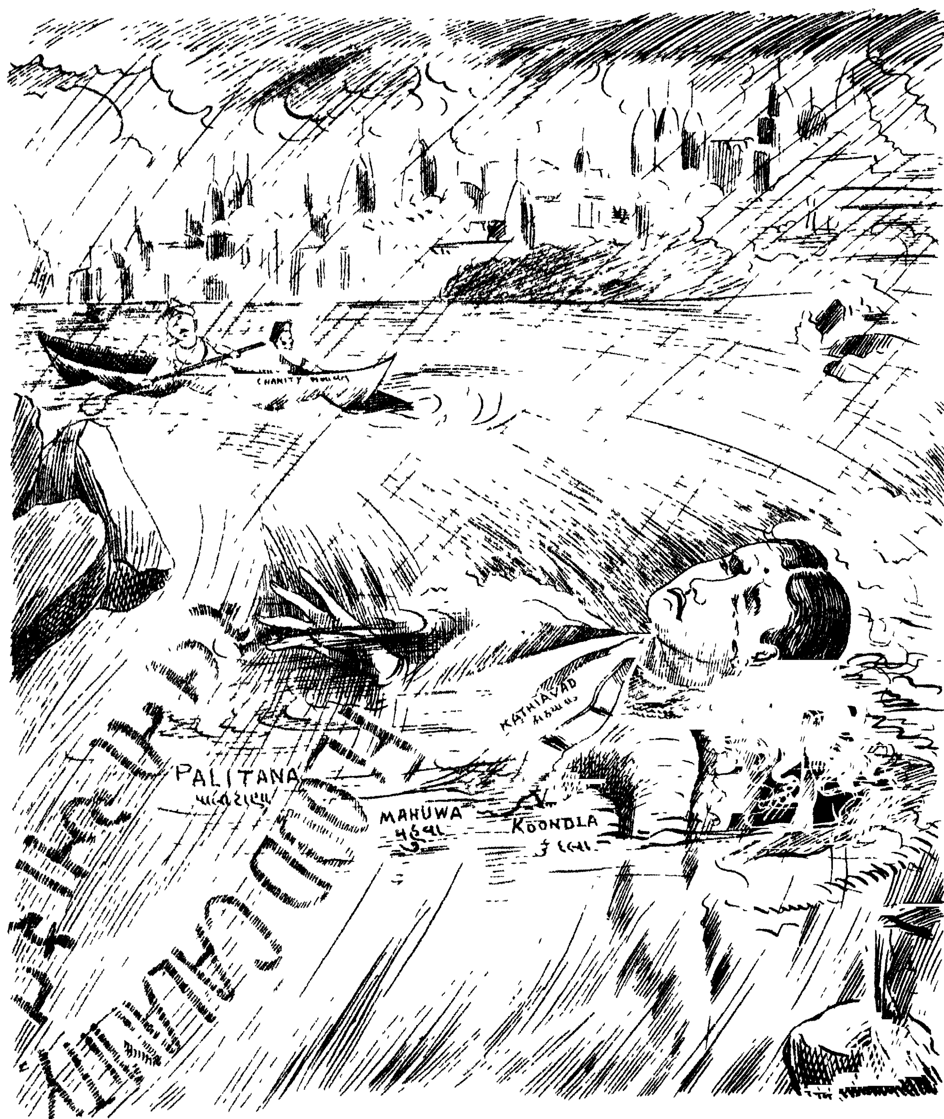


IMPATIENT IDEALIST—Quicker, much quicker, please.

SIR GUY WILSON—It is not in his nature to go any faster, friend. He simply can't hurry up. He may be slow, but he is sure. And in the end, I've no doubt you'll be amply satisfied.

[SIMLA, June 17.—The Indian community of Simla headed by Rajah Sir Harnam Singh, entertained Sir Guy Fleetwood Wilson at a farewell dinner this evening at the Grand Hotel which proved a unique function. There was a large and brilliant gathering of Europeans and Indians. In replying to the toast proposed by Raja Sir Harnam Singh, Sir Guy Fleetwood Wilson made a statesmanlike speech, in which he answered the impatient idealists of Bengal and others who want provincial autonomy, &c. He said:—"My counsel is this. Do not condemn our English honesty and veracity if you find that we move very slowly forward towards the goal of your hopes. Do not mistake that slowness for want of faith. Do not suppose for a moment that we are going to be false to our word. It is not that which is taking place, however much at times it may wear that outward appearance. Believe me, it is simply the working out of our somewhat stolid English nature which has made political caution a part of our very blood. We cannot change our nature any more than you can change yours."

["*Hindi Punch*, *June*, *1913*.]



TO THE RESCUE !

PALITANA, MAHUWA AND KOONDLA (KATHIAVAD), 11TH AND 12TH JUNE, 1913

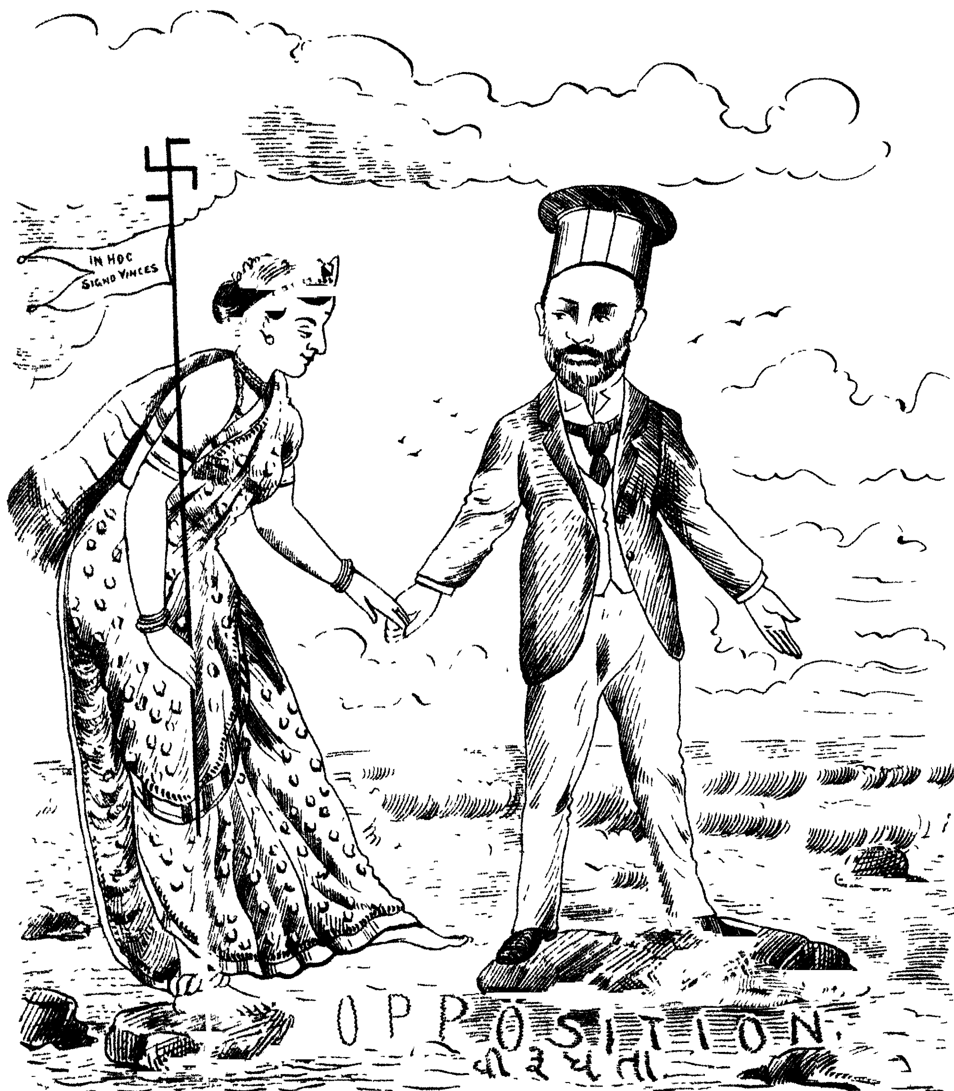
[Calamitous floods in Kathiavad have done great havoc to life and property in Palitana, Mahuwa ar Koondla. In Palitana alone over 200 bodies have been recovered; 2,200 houses were swept into ruins; ove 500 head of cattle have been extricated and disposed of, and no less than 6,000 people are homeless. Score of poor souls were washed away into the river and out to sea and no record of them can ever be known Relief measures are being taken in Bombay.] ["*Hindi Punch*," *June, 1913.*]

NOTICE.

PUNCHOBA—Please, sir, Shethani Hind wants this put up in a conspicuous place. Shall it be the door?

HARDINGOBA—Er—er—but—but—but—

[" The Bombay Chronicle " writes:—A Mahomedan paper of Lahore protests against the appointment of a Mr. Paul from New Zealand as professor at Muir College, Allahabad. It maintains that those Crown Colonies and possessions of Britain that decline to accord Indians the common rights of subject races of one great Empire should have no claim to appointments in any shape in this country. * * * A Government, actuated by a due sense of equity and justice, must set its face sternly and strongly against the importation for official posts of men whose own countries set up the bar of colour against Indians. Henceforward the Government of India owes it to the King's Indian subjects to see that the rule of " no Colonial need apply " is strictly adhered to in this country.] [*" Hindi Punch," June, 1913.*]



DEVI CONGRESS IN SINDH.

DEVI CONGRESS—I hope I won't slip—

HON. VISHANDAS—The mud is only on the surface—not deep enough to drown one. Trust me to carry you safely over.

[Notwithstanding the opposition stirred up by some wire-pullers from behind among a small portion of the Mahomedans of Sindh, the arrangements for holding the next session of the I. N. Congress in Karachi are going forward under the direction of the Hon. Mr. Vishandas and other moderate Congressmen.] ["*Hindi Punch,*" *June, 1913.*]



OFFICIAL PEAS.

MR. PUNCH—What are you about, friend? WILSONADIN—Boiling peas, sir, to make them soft and pleasant for official use.

[SIMLA, June 14—Replying to his toast at a farewell banquet, given by the Hon Maharaj Kumar of Tikari, Sir Guy F Wilson made a sympathetic speech in which he said —A friend asked me the other day how it was that I had managed to walk through my journey in India without getting footsore, and I answered him thus —It appears to me that the difficulty which so many Englishmen experience in their life journey through India is attributable to the fact that they put official peas into their boots, and in that connection I told him the story of two holy men who went on a pilgrimage and to mortify the flesh put peas in their shoes One arrived at his destination in a sorry plight, the other one sound-footed and cheerful The first one said to the second, "Brother, thou hast great favour of God that notwithstanding the peas in thy shoes thou canst walk so well" "Yes," replied the other, "but I did boil them, or I had not been able to walk so far upon them" I boiled my official peas and thereby rendered them soft and pleasant under foot. Is it not natural that I should love India?]

[*"Hindi Punch," June, 1913.*]



A WILFUL ACT.

MISS REFORM—You are a naughty boy, and require sound castigation! Mend your ways, sir, if you don't want me to disown you!

[The Dayaram Divetia bigamous marriage has opened the eyes of the true lovers of social reform to the mischief that can be created in Hindu society by the Anand Marriage Act, which, though specially enacted for born Sikhs, enables persons outside that community to contract bigamous marriages by turning Sikhs. This portion of the Act calls for immediate amendment.]

[*"Hindi Punch," July, 1913.*]



AT EACH OTHER'S THROAT!

OR, THE BALKAN BRIGANDS BEFORE THE DIVISION OF THE BOOTY

[War has broken out between the Bulgarians and Servians, and between the Greeks and Bulgarians. There has been fighting over a front of a hundred and seventy miles. Between the Bulgarians and Servians there have been engagements at the point of the bayonet, Greece has disarmed and arrested the Bulgarian regiment in Salonika; and the Bulgarian losses in one day's fighting with the Servians are placed at six thousand.]

["*Hindi Punch*," *July, 1913*.]



THE WILD BOA(E)R'S GRUNT.

BOA(E)R—Now then, look out ! One word more, one step forward, and you're gored to death !

[Mr. Gandhi and the Indian settlers in South Africa, dissatisfied with the clauses of the new Immigration Act as being opposed to the promises held out to them and more than ever stringent, threaten to revive passive resistance. And the threat is met by counter-threats from the Boers to put resistance, active or passive, down with an iron hand.]

["*Hindi Punch*," *July, 1913.*]

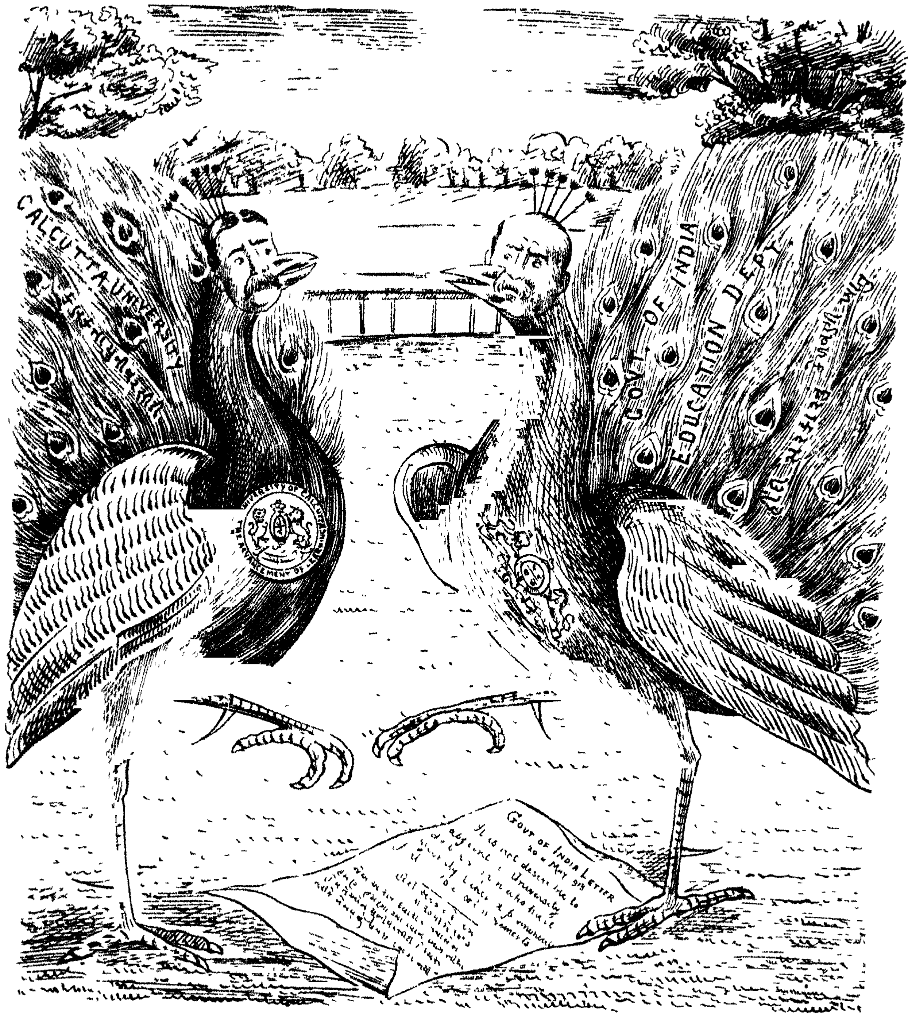


UP HILL.

Boy Moslem—How long will it take to reach the top, Aga Saheb?

H. H. Aga Khan—Years of hard toil, my boy.

[Presiding at the annual meeting of the Moslem League in London, H. H the Aga Khan said that the ideal of self-government under the crown, adopted by the Central League, must commend itself to all thoughtful men, if it meant many decades of effort towards self-improvement, social reform, diffusion of education and complete amity between the communities but if it meant mere hasty impulse then the day which witnessed the formulation of that ideal would be very unfortunate in the country's annals. There was a long way to travel before the goal was reached. They should proceed step by step. ["*Hindi Punch,*" *July, 1913.*]



THE BIRDS OF SARASVATI (GODDESS OF LEARNING) RUFFLED.

PEACOCK No 1 (of Delhi and Simla)—No political birds as singers (lecturers) in the temple of the Goddess of Learning !

PEACOCK No 2 (of Calcutta)—Eh ? Eh ? What ? What ? Wha-a-a-at ? *Polly Ticks* not allowed !

[At the meeting of the Senate of the Calcutta University held on July 5 Sir Ashutosh Mukerji, the Vice-Chancellor, presidin
it was resolved to write to the Government of India with reference to the principle enunciated by them regarding the appointme
of the University Lecturers pointing out that H E the Governor General in Council in refusing sanction to the appointment
three of the Lecturers on the ground that "it is not desirable to appoint as University Lecturers men who have recently taken
prominent part in political movements " has been pleased to accept a new policy of which the Senate had no previous intimation, a
in respect of which the Senate was given no opportunity of submitting its views The principle will seriously hamper the Universit
in the appointment of lecturers and will prejudicially affect the interests of education. The Senate therefore prays Governme
to reconsider their decision.]

[*" Hindi Punch," July, 1913.*]



IN A VERY TIGHT SITUATION;—OR, WRIGGLING BETWEEN TWO FORCES.

[Bulgaria is severely beaten by the forces of its late allies, Servia and Greece, and is crying for peace.]

[*"Hindi Punch," July, 1913.*]



BISMILLAH !

MIAN TURKI—See! Here it goes!

EUROPA—Don't, I say, don't! I won't allow it! I won't bear it! I won't—won't——won't——

[Turkey has defied the whole of Europe and, taking advantage of the dowafall of Bulgaria in the war with its Balkan allies, has marched on Adrianople and occupied it, thus coming into its own again The terms of the Treaty of London allowed Adrianople to Bulgaria.]

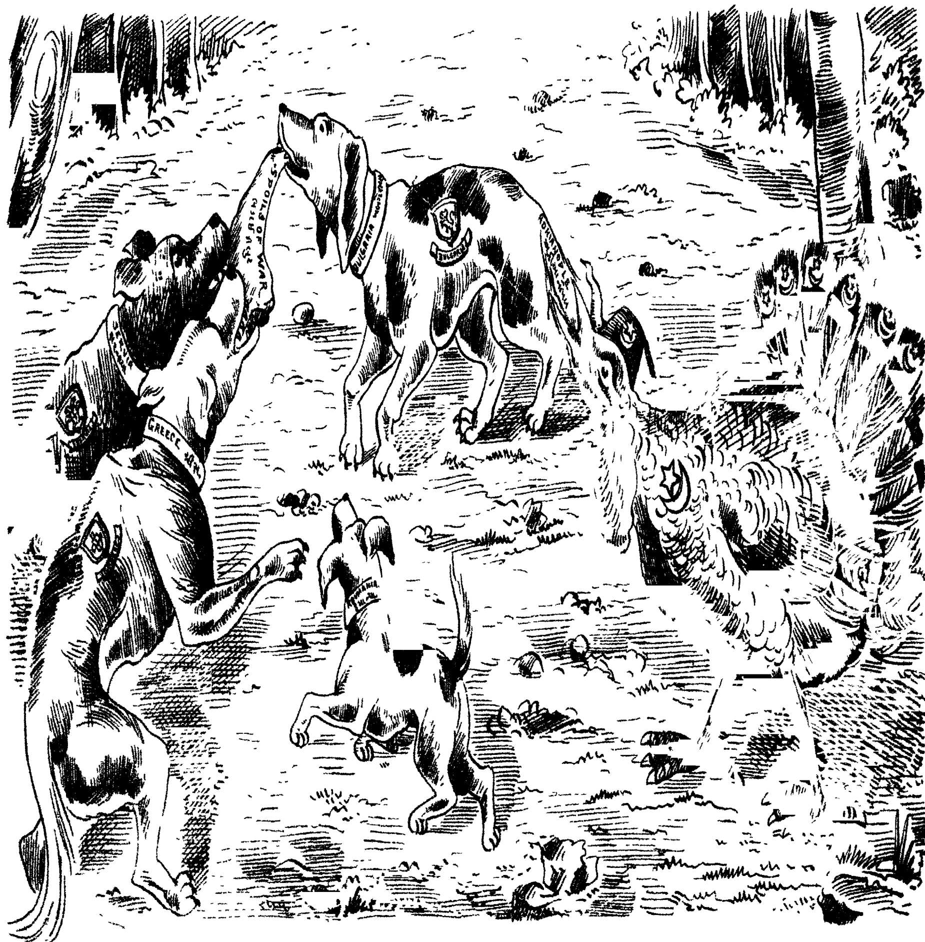
["Hindi Punch," July, 1913.]

TO WORK.

KHEDOOT WILLINGDONIA—With a pair of oxen like this and one's own honest exertion one can fairly hope to reap a rich harvest.

[His Excellency Lord Willingdon presided for the first time at the meeting of the Bombay Legislative Council at Poona on Monday (28th June), and extending a warm and cordial greeting to all members confidently wished that he might rely on the cordial help and co-operation of every one of them. As senior member of the Council Sir Pherozeshah M. Mehta tendered to His Excellency on behalf of his colleagues their warm and cordial welcome to the Council and said:— "My Lord, only a short time has elapsed since your arrival in this country, but even that short time has enabled us to see that we are fortunate in securing for the head of this administration a statesman of large sympathies and liberal principles, trained in the great school of public and parliamentary life of England."]

["*Hindi Punch*," *August, 1913.*]



THAT BURGLAR DOG!

"Help! Help! They are robbing me of my morsel!"

[At the urgent solicitation of Bulgaria an armistice for five days has been arranged and peace negotiations are going on in Bukharest. Greece, Servia and Roumania are bent upon taking from Bulgaria the larger portion of the spoils of the late Balkan War.—Turkey is already in possession of Adrianople.]

[*"Hindi Punch," August, 1913.*]

JUSTITIA SPEAKS OUT.

MR. PUNCH—It's a blot on your escutcheon, ma'am, to send to the gallows persons without waiting for their petitions for mercy being disposed of by the highest authority!

JUSTITIA—And I am going to wipe it out, that blot, as you rightly call it, once for all! No more dalliance with my name and fame!



[LONDON, Aug. 5—Correspondence in connection with the Oudh executions case has been published. Lord Crewe, on July 11th, suggested amendments to the regulations with regard to the transmission of petitions, and on July 25th, Lord Crewe forwarded to the Government of India a lengthy explanation from Sir John Hewett, with the remark that although he did not doubt that Sir John Hewett had anxiously considered the matter, and acted in conformity with the instructions and exercised his discretion with the sole eye to a right discharge of his duty, Lord Crewe adhered to the opinion that it would have been wiser to suspend the execution and refer the matter to the Government of India.] [" Hindi Punch," August, 1913.]



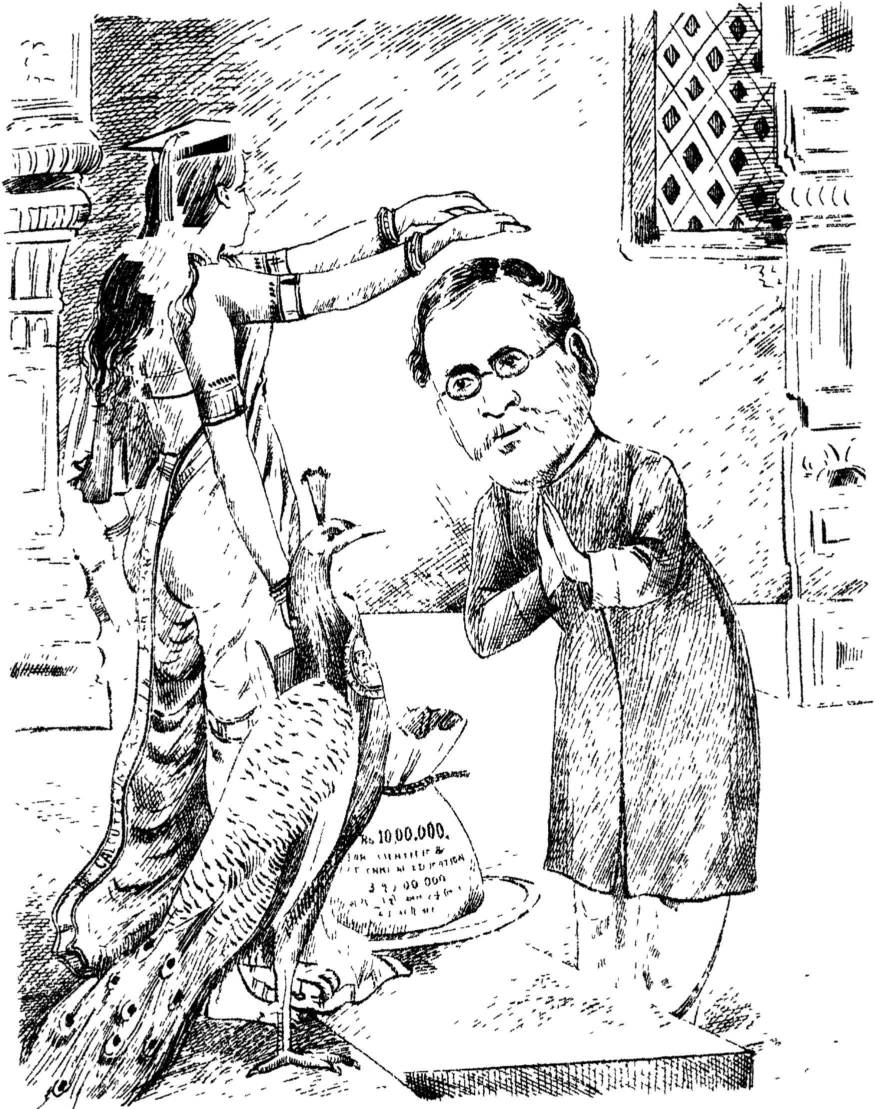
LONGING EYES.

DOG I.C.S—Bow-vow ! Bow-vow ! Bow-vow-vow !

KHANSAMA MONTAGU MIAN—By and bye. By slow degrees and more and more ! For the present, be satisfied with what you've got.

[Speaking during the Indian Budget debate in the House of Commons about the grievances of the Indian Civil Service Mr. Montagu said :—' The Civil Service is suffering from three grievances demanding redress. Firstly, pay, which is a question of the utmost importance, and the Commission has got a worthy task in the thorough investigation of this question and determination to recommend, if it considers it necessary, pay adequate to the altered conditions and pensions adequate to the services rendered."]

["*Hindi Punch*," *August*, *1913.*]



BEFORE THE GODDESS OF LEARNING.

GODDESS—Bless you, child, and yours!

[A special meeting of the Calcutta University Senate was held on Saturday, 16th August, when the munificent offer of Dr Rash Behari Ghose was gratefully accepted The notable speeches made at the meeting by Sir Ashutosh Mukerji, the Vice-Chancellor, by Sir Gooroodas Bannerji, the Hon Mr. Lyon, member of the Executive Council of Bengal, and by Professor Stephen were of surpassing interest and every one highly praised the public spirit of Dr Rash Behari Ghose The Vice-Chancellor announced at the meeting that messages of warm congratulations, couched in the kindliest of terms, were received from His Excellency the Viceroy, H. E. Lord Carmichael and Sir Harcourt Butler.]

["Hindi Punch," August, 1913.



DRINKING AT ONE STREAM.

BRITANNIA—What a marvel! HINDI—Say, a miracle!

[In his statesmanlike speech on the Indian Budget Mr. Montagu said:—"The problem in India is not the problem of material advancement, of increasing prosperity, or of new public buildings. It is not even the problem of efficiency. It is the problems of government and co-operation, of giving the Indian increasing opportunity in his own country and increasing assistance in the development of his capacity for local government and administration * * * * The old era of hard and fast division between the Goverament and the governed on racial lines has disappeared for ever. The watchword of the future is co-operation. We are pledged to advauce, and we mean to advance, but it must be steadily and prudeatly."]

["Hindi Punch," August, 1912.]



THE GODDESS OF CHARITY TO THE RESCUE.

GODDESS ANNAPURNA—You have lost everything, my children, all that you most valued, all except me. I'm here to help and comfort you Look up-to me.

[The Damodar Flood Disaster, which has overwhelmed five districts of Bengal—Burdwan, Hughli, Howrah, Midanpur and Bankura—devastating whole villages and crops and destroying hundreds of houses, has sent a thrill of horror throughout the country. A meeting of the citizens of Calcutta, presided over by H. E Lord Carmichael, was held in the Town Hall on Friday (22 August), when His Excellency said—Government will give all the help it can, but in this matter private citizens must supply the driving forces. Calcutta is a practical business city This meeting will show that it's not backward in sympathy, which will give hope to many now plunged in despair and will secure for them some measure of comfort till a better season comes round One of our duties will be to collect money. I want to tell you before I sit down that the Viceroy has promised to give a thousand rupees. His pomise is a good omen to you. I trust it may also prove a good example.]

[*"Hindi Punch," August, 1913.*]



THAT BULGAR (*VULGAR*) BOY!

BULGAR—I'm plundered! Robbed! Deprived of my own! And you stand still and raise not a finger on my behalf!

EUROPA—I'm not going to burn my fingers by drawing chestnuts out of the fire for you!

[The chances that Turkey will be allowed to retain Adrianople appear to be growing daily. Prospects of an agreement regarding financial boycott are not promising. French investors who have to bear the brunt and have already made great sacrifices in deference to Russia's political views, are unwilling to do more.]

["*Hindi Punch*," *August, 1913.*]



THE NECKLACE (*VILAYATI* PATTERN).

JEWELLER HARDINGBHAI—How nice! How lovely! How stylish! Worthy of Begum Sahiba!

BEGUM SAHIBA—Thanks. But I would like another pattern, an Indian pattern for an Indian.

(Mr Oertel, Superintending Engineer, Allahabad, lecturing before the East India Association, said, it was his own conviction that Indian architecture was most suited to the needs of India and was bound finally to prevail over all imported styles whether we helped on the process or not It was not necessarily more costly than imported styles and it was adaptable to all modern needs He earnestly hoped that this unrivalled opportunity of encouraging Indian art at Delhi would be taken advantage of to the fullest extent He trusted that Messrs Lutyens and Baker would spend their time studying Indian architecture on the spot at Agra and Fatehpur Sikri and recognise that however suitable was the Palladian style for Calcutta, and the Gothic for Bombay, neither style was suitable for Delhi in the heart of India, and full of its most sacred traditions)

[*"Hindi Punch," August, 1913.*]



A NEW VERSION OF AN OLD FABLE.

OXEN—If only that dog was away, what a feast it would be for us! **WATCH-DOG—Bow—wow—wow—w—w!**

[Writing on the proceedings of the Bombay Chamber of Commerce last week when the Finance Member, Sir William Meyer, met the Committee to discuss the question of releasing a portion of the Surplus Cash Balances of the Government of India, Mr D E. Wacha very pertinently asks in the columns of the "Bombay Chronicle" whether it is impossible for those who are moving heaven and earth to have an occasional dip of a couple of crores into the treasury of the State, "to display their commercial enterprise and establish a bank in our midst with a modest capital of 50 lakhs, which would respond to the growing wants of the annually expanding trade? Why appeal to Hercules? Why pant for a State crutch? Cannot they put their shoulders to the wheel and show those commercial and banking instincts which have made London the real banking Babylon of modern times, the world centre of credit and exchange? Surely, the stalwarts who met the Finance Minister the other day and lugubriously dwelt on their so-called grievance, are strong and influential enough to float their bank. Are the Grahams, and a host of others, too poor to establish one? Surely, my esteemed friend, with such a grasp of business economics as Sir Charles Armstrong, is a host in himself to promote one."]

["*Hindi Punch*," *Sept., 1913.*]

PLOUGHING THE SANDS.

MR. PARSEE PUNCH—Taken to agriculture? And ploughing the sands? Fruitless work, gentlemen! Waste of labour and energy! Change your ways, go in for scientific agriculture and plough some fertile land that may yield good crop and handsome profit, bringing you credit and renown as first class Parsee agriculturist.



[It has been suggested to Parsis with brains and capital to follow the example of H. E. Lord Willingdon, who is establishing a home farm in the grounds of Ganeshkhind, and take to agriculture on scientific lines.

The management of the Bombay Parsi Panchayat Funds, amounting to sixty lakhs of rupees, by the seven trustees (Sir Jamsetjee Jeejeebhoy, Mr. Jamsetjee Cursetjee Jamsetjee, Mr. Bomanji Dinshaw Petit, Sir Cowasjee Jehangir, Mr. H. A. Wadia, Mr. Nowrojee J. Gamadia and Mr. M. P. Khareghat) on antiquated lines hardly redounds to the credit of an educated and enlightened community like the Parsees.]

["*Hindi Punch*, *Sept.*, *1913.*

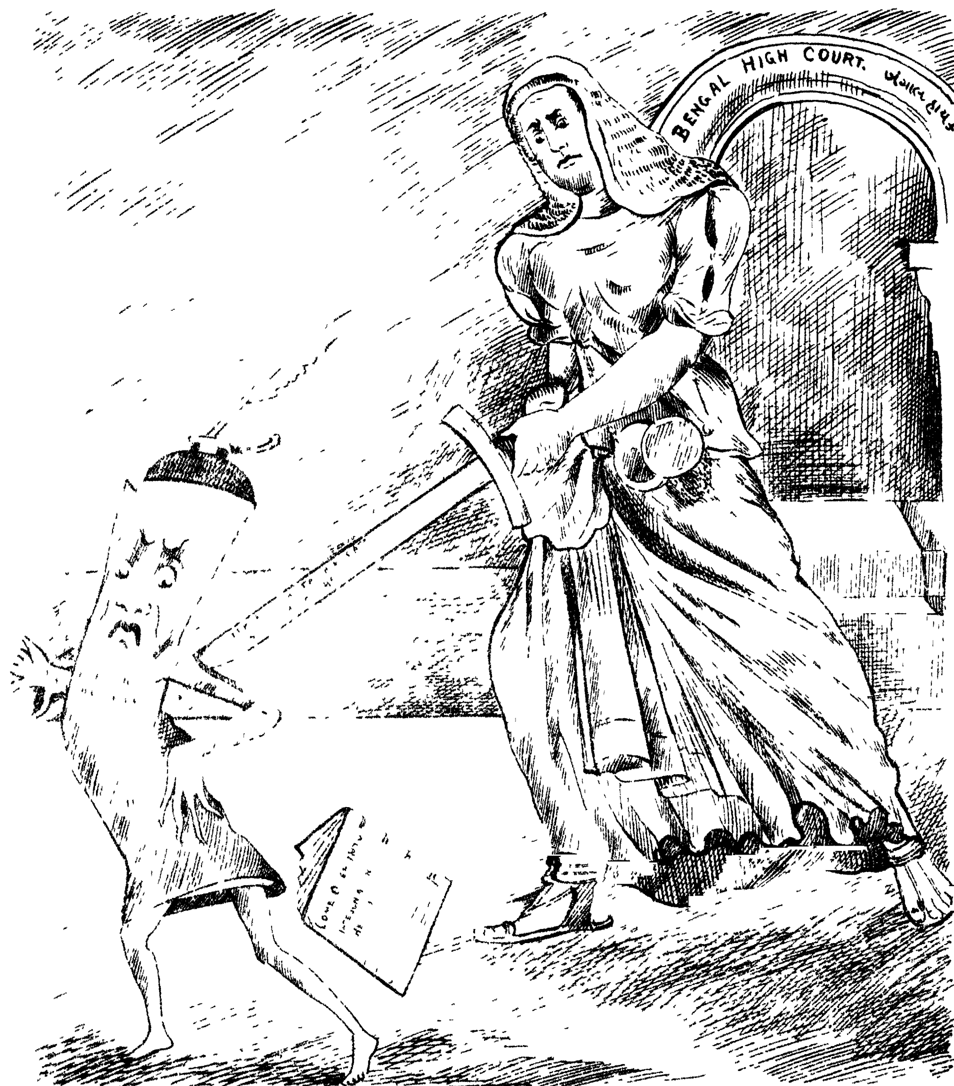


JACK AND THE GIANT.

JACK —Here I am to divide you ! See if I don't !
GIANT—And here I am to defy you ! See if I don't now, as I have done for over a century.

[Indian Public Opinion has once more strongly expressed itself in all parts of the country over the question of the separation of the Judicial and Executive Functions. Two public meetings, one in Madras and the other in Bombay, were held only last week, on Monday, 31st August, and Saturday, 6th September, when resolutions strongly expressing the urgency of the reform were passed.]

["*Hindi Punch*," *Sept., 1913.*]



A HOME THRUST.

PRESS ACT—"Ah! Oh! This is the most unkindest cut of all!"

[On the 1st September at the Calcutta High Court Special Bench, consisting of the Chief Justice and Justices Stephen and Woodroffe, judgment was delivered in the application of Mr. Mahomed Ali, Editor and Proprietor of the *Comrade* and the *Hamdard*, Delhi, against an order of the Bengal Government declaring under section 12 of the Press Act a pamphlet entitled "Come over into Macedonia and Help Us" forfeited to His Majesty. Sir Lawrence Jenkins, the Chief Justice, while deciding that under the Press Act it was impossible for the High Court to interfere with the order of forfeiture, rightly criticised some of the all comprehensive provisions of the Press Act. Regarding section 4 of the Act His Lordship said:—The provisions of section 4 are very comprehensive and its language is as wide as human ingenuity could make it. Indeed it appears to me to embrace the whole range of varying degrees of assurance from certainty on the one side to the very limits of impossibility on the other. It is difficult to see to what lengths the operation of this section might not be plausibly extended by an ingenious mind. They would certainly extend to writings that may even command approval attacks on that degraded section of the public which lives on the misery and shame of others would come within this widespread net the praise of a class might not be free from risk. Much that is regarded as standard literature might undoubtedly be caught."] [*'Hindi Punch,' Sept.*, 1913]



IN EARNEST.

DEVI HIND—Tidings of joy, Punchoba! The Prince of Wales, our Emperor's son, goes on a tour of the Empire. Hope he won't fail to pay me a visit.

HINDI PUNCH—That he won't, rest assured, my Lady! He, like his Illustrious Sire, will surely be right glad to see you.

DEVI HIND—And I will be right glad to welcome him, whenever he comes.

[Papers state that the Prince of Wales will remain at Oxford until the end of the summer term of 1914, when he expects to qualify for a degree. He will start on a year's tour of the Empire with his brother Prince Albert in the spring of 1915. The King is anxious that the Prince of Wales shall be prominently identified with the Principality, where he wishes to have his residence.]

["Hindi Punch," Sept., 1913.]



IN THE LEGISLATIVE WORKSHOP.

PUNCH BABU—I say, what's this you're doing? This sort of wedge is hardly necessary, I think.
CARPENTER C-RM-CHAEL—Some do think it's needed.

[A meeting of the Council of the Bombay Presidency Moslem League has recorded its deep sense of gratitude to the Government of Bengal for their decision to remove the long-standing municipal grievance of the Mahomedans of Calcutta by granting them a separate electorate in the Calcutta Corporation. It has also expressed its deep sense of gratitude to the Government of India for their recent reply to an interpellation in the Viceregal Council that the question of granting special representation to the Mahomedans in municipal and district boards was under their consideration.]

[*"Hindi Punch," Sept., 1913.*]



A RARE TREAT.

MR. PUNCH—You've provided a rich dinner, Khansamah, after a pretty long interval. The menu is simply splendid!

KHANSAMAH HARDINGEDIN—If you're satisfied sir, I'm amply rewarded.

[The noble speech, which His Excellency the Viceroy delivered at the meeting of the Imperial Legislative Council on the 17th September on the internal and external affairs of the country, has been read with absorbing interest by the public and has called forth very high encomiums



POP GOES THE WEASEL!

OR, THE CHASE OF THE UNFORTUNATES BY THE BLOOD-THIRSTY PURSUER.

[The crisis in some of the Indian Swadeshi Banking concerns has been the chief topic of discussion among the mercantile and trading classes and among the depositors and shareholders of the Banks which have suspended payment. After the People's and the Amritsar Banks, the Credit Bank and the Bombay Banking Company suspended payment and the Hindustan Bank followed suit. The crisis, it is said, is mainly [illegible] Panic.] ["Hindi Punch," Oct., 1913.]



THE TURK IS HIMSELF AGAIN!

TURK—Now, then, Mr. Greek, be a good boy and do my bidding, or—or—or—quick despatch!

[ATHENS, October 2.—Naval reservists have been summoned to join the colours within three days. All departments of national defence are taking every measure dictated by the uncertainty of the situation. Greece regards Turkey's latest pretensions to retain a number of the Aegean Islands as adding to the seriousness of the situation. Greece accuses Turkey of persistently delaying settlement, and of now attempting entirely to alter the basis of negotiations in regard to which only two small points were outstanding. Greece, while ready to discuss these points, absolutely refuses to reopen the question of the Islands.]

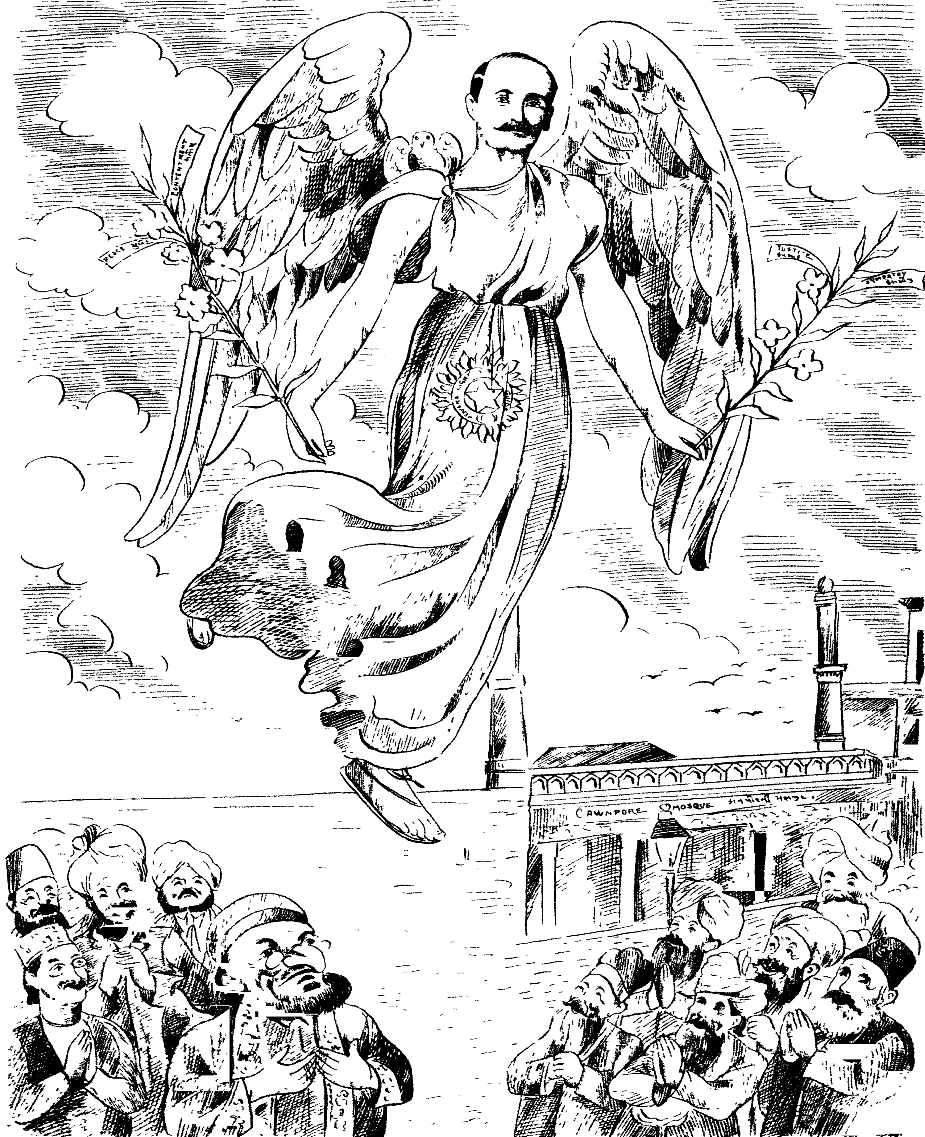
["Hindi Punch," Oct., 1913]



BARRING THE DOOR.

[A meeting was held the other day at Simla to express deep sympathy with the Indians residing in Canada, who are debarred from bringing their wives and children to Canada owing to the regulation which insists upon a continuous journey under a through ticket from India to Canada, there being no through service between the two places. The Hon'ble Mr. Surendranath Banerji pertinently asks :—"Are we to be denied the right of entry into Canada which is a part of the Empire? Europeans, subjects of foreign Governments may go there in any number; even Chinese and Japanese may enter Canada in hundreds, but not the Indian subjects of His Majesty. What then becomes of the equality of our political status as promised to us by the Queen's Proclamation? We cannot accept the position, we cannot be reconciled to it. The Queen's Proclamation must be vindicated. I would recommend the deputation of a mixed commission of officials and non-officials to the self-governing Colonies to report upon the situation, so that the Government may act in the full light of authentic and official information."]

[*"Hindi Punch," Oct., 1913.*]



THE ANGEL OF PEACE IN CAWNPORE.

"Shookra Allah! An Angel of [illegible]! Thrice welcome!"

[All honour to H. E. Lord Hardinge, whose far-seeing policy and statesmanship, have brought peace and contentment to the Mahomedans of India, sadly ruffled by the incidents connected with the Cawnpore Machli Bazar Mosque, leading to the riot of [illegible] August in which a number of Mahomedans were killed and a large number taken prisoners. His Excellency came specially from Simla to Cawnpore on Tuesday last (14th Oct.) and received an address from the Mussalman residents of the city [illegible] Lord Hardinge announced the rebuilding of the demolished portion of the mosque on an arcade and the release of all the accused [illegible] having committed the riot and having instigated it. In concluding Lord Hardinge said—"I devoutly trust that the solution of the question of the mosque and the decision that I have taken in connection with those now under commitment for trial may bring peace and contentment not only in Cawnpore but amongst the whole of the Mahomedans community in India, that no action may be taken [illegible] tending in any way to perpetuate the melancholy memories of the past few months and that all Mahomedans may unite together in loyalty to their sovereign and in loyal co-operation with constituted authority for the maintenance of law and order and for the peace, happiness and prosperity of the great and beautiful land in which we live."]

["Hindi Punch," Oct., 1913.]



THE FIRST LESSON.

SPIRIT OF SWADESHISM—Write the first text, child, and mind you keep it before you :— "*Swadeshi Banks must not speculate !*"

["*Hindi Punch,*" *October., 1913.*]

THE SHADOW ON THE WAY:
OR, LAKSHMI'S PATH DARKENED



[Jubbulpore district is on the verge of a famine owing to the failure of the September rains. Crops, says a correspondent, have almost failed in the Sehora and Murwara tahsils and the outlook seems to be very gloomy. From all over the United Provinces and Oudh are coming ominous reports of failing crops owing to drought and to the plagues of insects which drought brings in its train. Incidentally these district reports bear witness to the advantages of irrigation: where there is irrigation there is promise of good crops. Where there is none the crops threaten to be practically ruined.]

[*"Hindi Punch,"* *October*, 1913.]



THE INDIAN SISYPHUS UP-TO-DATE.

SISYPHUS (BANK PROMOTER)—What can I do, Sadhvi Bai? I tried to roll it up the top of the hill, but it rolled down like a shot!

SADHVI BAI—And now, I am afraid, it will take you long, long years to roll it up again,—if ever you can!

[Public confidence in Swadeshi Bank concerns has been much shaken owing to the recent bank failures, and it will take years of honest labour to restore it.]

["Hindi Punch," October, 1913.]

THE DEVI AND THE DEMON

(A NEVER ENDING NARAK CHATURDASHI COMBAT)



[At the United Provinces Provincial Social Conference, held at Fyzabad, a resolution was passed expressing the conviction of the Conference that the institution of caste is obstructive to the progress of the Hindus towards the ideal of a united nation. The mover of the resolution said —"We find it clear that so long as the Aryans were Aryans they did not impose upon themselves this pernicious custom, but when they fell from their high state and became Hindus—you know the meaning of the word—it is slave (I do not mean slave of any foreign nation—but of superstition and ignorance)—the caste system got a hold of them. It was instituted by the Brahmans when Budhist supremacy was overthrown and Brahman supremacy was established. In order to complete their ascendency the Brahmans made this caste system a rigid system."]

["*Hindi Punch,*" *October, 1913.*]



"OIL ON TROUBLED WATERS"

Our Corporator Faineant writes.—To all scoffers, in the Corporation and elsewhere, I commend our noble Viceroy's words poured, like oil on troubled waters, only the other day at Cawnpore, words which, printed in letters of gold, might well be displayed in a prominent part of the House for the guidance of us all, including such superior persons as Mr Coarlie, Mr Waha, Mr. Sethna, Mr. Ori, and Company, in the disposal of question based on religious feelings.—" With the march of progress and civilisation it is always possible that the construction of roads, railways, or canals may clash with existing buildings, religious or otherwise. But you may rest assured that Government will always treat with the utmost consideration the claims of any who may consider their interests affected, and will always endeavour to find a solution of the question at issue in a sense satisfactory to all concerned."

[" *Hindi Punch,*" *Nov., 1913.*]



THE BITTER BOLUS.

MIAN MOSLEM (To Dr. Aga Khan)—Hakim Saheb, this is the bitterest bolus you ever asked me to swallow! How I hate it!

DR. AGA KHAN—All the same you'll have to take it, Mian! I have carfully considered your case, and if you don't like the pill, jump it!

[The resignation of H. H. the Aga Khan as President of the Central Moslem League has caused widespread regret among all classes of Mahomedans. The resignation of Mr. Amir Ali as President of the London Moslem League has been viewed with mixed feelings.]

[*"Hindi Punch," Nov., 1913.*]



FOR A WILD BOA(E)R HUNT.

Grinder Punch—It is sharp enough for your purpose, sir, as you'll find when you use it.

Lord H-rd-nge—Er—er—h'm !

[The Hon'ble Mr. Gokhale will move in the next session of the Imperial Legislative Council a resolution for taking retaliatory measures against the South African Government who refuses to redress the grievances of the Indians residing in South Africa.]

[*"Hindi Punch," Nov., 1913.*]



THE *BHIKSHOOKS* AT MOTHER HIND'S DOOR.

BHIKSHOOKS—Give, mother, for the sake of thy own children, struggling in a far off land against mighty powers for right and justice!

MOTHER—With pleasure! All I can spare. What's mine is my children's too!

[An appeal for funds to support the Passive Resistance Movement in South Africa has been made by the South African Indian Committee formed in Bombay by the Hon. Mr. Gokhale. It is estimated that a sum Rs. 75,000 will have to be remitted to the Passive Resisters every month for the next four or five months.]

[*"Hindi Punch," Nov., 1913.*]

A SORRY EXHIBITION.



MR PUNCH ALI—Why this business in public, my friend? Didn't you know that dirty linen should be washed at home
MIAN AMIR ALI—Er oh—ugh—yes yes,—right,—er—you are, sir, quite right!

[The details of the split in the London Moslem League, caused by the resignation of Mr Amir Ali as President of the League, have come to hand. The letter of Mr Wazir Hasan the Secretary of the Moslem League in India, to Mr Amir Ali and the latter's reply have been published by Mr Amir Ali Mr Wazir Hasan writes —The dinner which H H the Aga Khan proposes to give in conjuction with you, is meant to provide us, who have been sent as accredited agents of the whole community, with an opportunity for explaining the real attitude of the Mussulmans towards Government, and certainly not to crow over temporary triumph In the dinner itself we shall have ample opportunity of showing all this and of thanking the Viceroy for the statesmanlike manner in which he has settled the whole affair, without prejudicing the prestige of Government If, however, such an opportunity is denied to us, we shall have to do the same thing in another manner—on public platforms and in the public press, and in the last resort, it will be my painful duty to tell the Members of the League on my return to India that if things go wrong in India, it is no use trusting anybody here to do us justice and in fact, I do not see how I can get out of a clear explanation to the members of the League that the President of their own London Branch is unwilling to assist the community, even when he has to risk nothing and sacrifice nothing] ["*Hindi Punch,*" *Nov*, 1913]

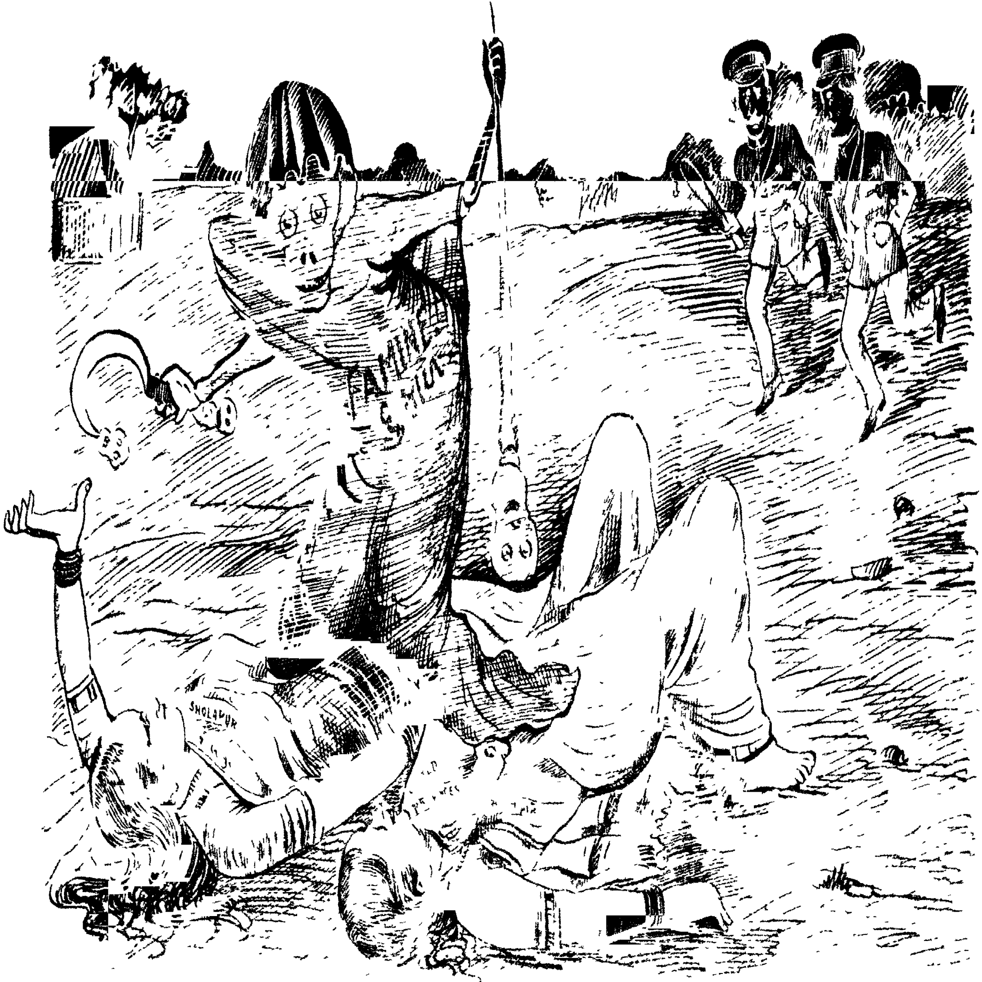
OH! WHO WILL RESCUE THE POOR INDIAN!

Boa(s)a—I'll crush the life out of you, you Indian nigger!



[The week's telegrams from South Africa regarding the sufferings of the South African Indians under the Immigration Act have created profound sensation in India. Now mine compounds have been declared to be jails, the mine managers have been vested with the authority of jailors, and the passive resisters who [illegible] work in the mines have been condemned as prisoners and forced to do hard labour in the mines. Cases of flogging and starving have been mentioned. The news has created great sympathy for the passive resisters among all classes. The Bishop of Calcutta has given Rs. 600 to the South Africa Relief Fund and the Lord Bishop of Madras has strongly supported the appeal to Anglo-Indians to help the cause. The Bishop of Calcutta writes:—"For a long time past I have been following the course of events with the closest interest and with a feeling of warm sympathy for our Indian fellow-subjects. The point which has now been reached, especially in view of the news of the mines having been converted into jails for the confinement of the strikers, is such that I cannot longer forbear to express my deep sorrow for the treatment to which your brothers are being exposed. I [illegible] sympathy is with them in the struggle."]

[" *Hindi Punch,*" *Nov., 1913.*]

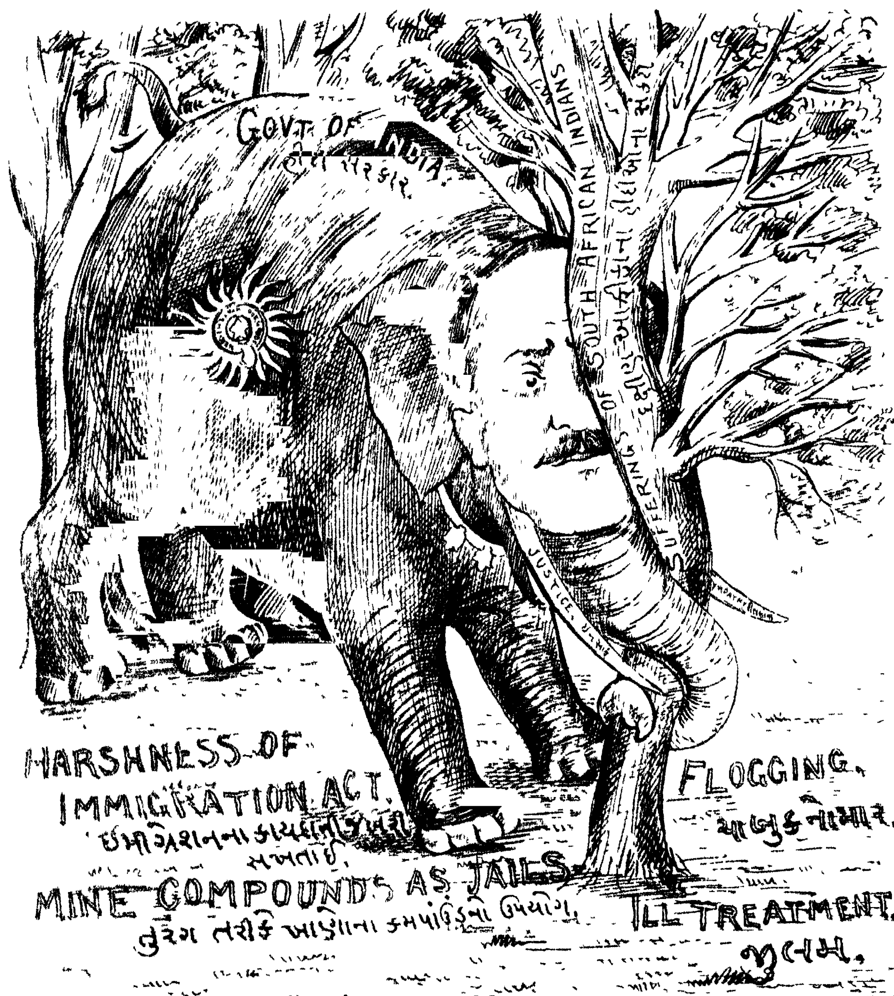


THE MONSTER MARAUDER!

Policeman W[illegible] of Bombay and Meston of the United Provinces are on the [illegible] to frustrate the monster in his nefarious designs.

The Government of His Honour Sir James Meston is already taking measures against the ravages of famine in the United Provinces, and the Bombay Government is on the alert as the situation in the [illegible] Country [illegible] It is nearly certain that almost the whole of the Sholapur district will have to face a serious famine. The Collector, Mr. Chuckerbutty, called a meeting of officials and [illegible] on Tuesday [illegible] November in the Ripon Hall to consider what steps should be taken by the public to organize charitable relief. Mr. Narottam Morarjee Goculdas, Mr. Purshotamdas Thakurdas, [illegible] of the Servants of India Society came from Bombay to attend the meeting, and Deputy Collectors and Mamlatdars were specially asked to be present. The Collector, who presided [illegible] condition of their talukas. They spoke of the failure of the rains, the very inadequate supply of water, crops that failed and crops that were withering, the emigration [illegible], how the [illegible] deserted, and how the [illegible] needed prompt measures of cattle relief.

["Hindi Punch," Nov., 1913.]



GO STRAIGHT AHEAD!

[Speaking at Madras on Monday (November 24th) Lord Hardinge made reference to the crisis in South Africa. His Excellency said:—Recently your compatriots in South Africa have taken matters into their own hands by organising what is called passive resistance to laws that they consider invidious and unjust, an opinion which we who watch their struggles from afar, cannot but share. They have violated as they intended to violate, those laws with full knowledge of the penalties involved and are ready with all courage and patience to endure those penalties. In all this they have the sympathy of India, deep and burning and not only of India but of all those who like myself without being Indians have feelings of sympathy for the people of this country. But the most recent developments have taken a very serious turn and we have seen the widest publicity given to allegations that this movement of passive resistance has been dealt with by measures which would not for a moment be tolerated in a country that claims to call itself civilised. These allegations have been met by a categorical denial from the responsible Government of South Africa, though even their denial contains admissions which do not seem to me to indicate that the Union Government have exercised a very wise discretion in some of the steps which they have adopted.]

[*"Hindi Punch," Nov., 1913.*]



PLAIN QUESTIONS —WANTED A PLAIN ANSWER.

HIND—Will you please answer me plainly, Sister Britannia? Am I a partner in the British Empire or not? Are my children free citizens of that Empire? Have they the right to enter every nook and corner of it or not? Whether you will speak out plainly, unequivocally, authoritatively and without mincing matters, to those who would put restrictions in their way, and make them respect your Imperial authority?

[London, November 25—The *Standard* comments this morning on the unsatisfactory positions of the different portions of the Empire, which, it says, stand t one another in the relation of foreign States India, adds the paper, has even less power to claim justice from South Africa than a foreign State. The latter might employ reprisals and hostile measures from which British dependency is barred Nobody wants to precipitate the creation of that Federal Constitution for which the Dominions are not yet ready, but some kind of federal organ or tribunal of supreme appeal in political as well as legal matters seems to be required if the component populations of the Empire are to enjoy all the benefits of the Imperial connection]

["*Hindi Punch,*" *Nov*, 1913.]



STEERING CLEAR!

THE FOURTH ZOROASTRIAN CONFERENCE 6TH, 7TH, AND 9TH DECEMBER, 1913

[The first sitting of the Fourth Zoroastrian Conference was held yesterday (Dec. 6th) in the Novelty Theatre, Mr. Hormusjee Jehangir Bhabha, M. A., presiding.]

[*"Hindi Punch," Dec., 1913.*]



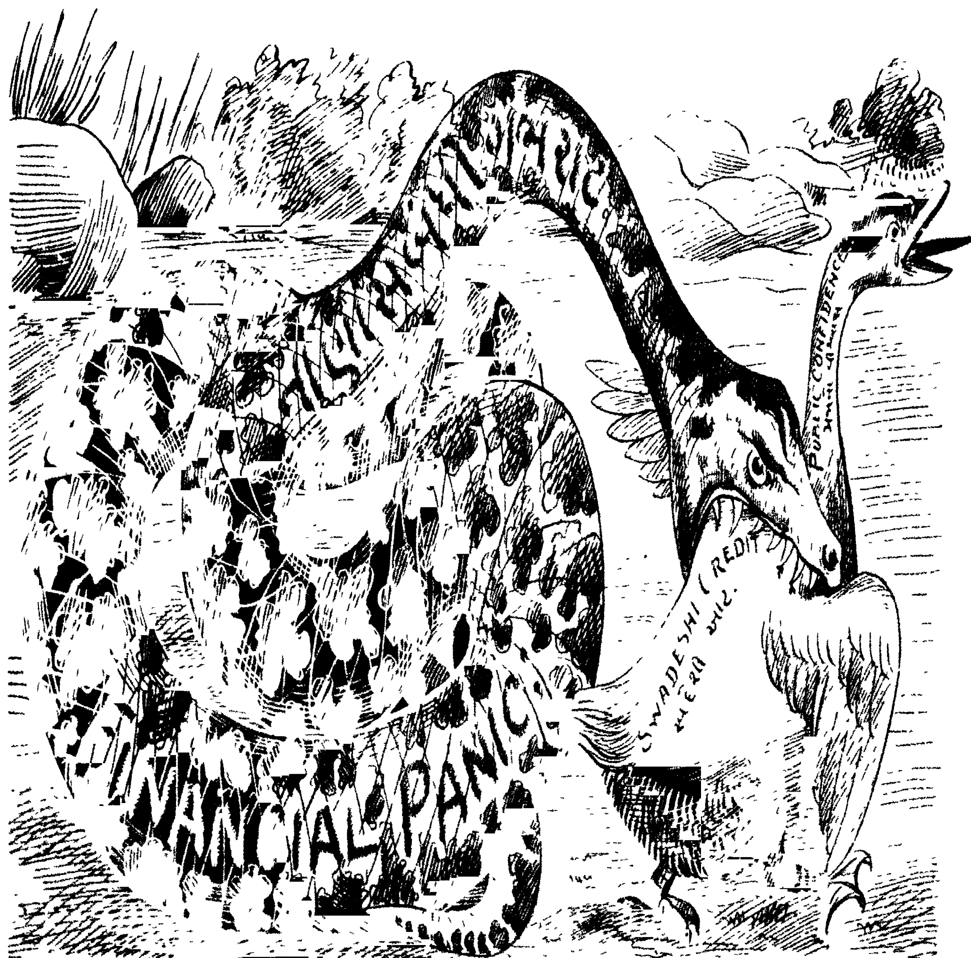
OUTPSOK ... D SPEAKS OUT HER MIND.

DEVI HIND—I want yo ... affairs for your full term, as I can't afford to lose you a day sooner. I ... and ability and sympathy, and when I do I know so well their value, that the m ... g me kills me with anxiety !

LORD HARDINGE—Rest ... going to leave you yet, and there is no cause for you to be anxious !

[The official statement ... e rumours that Lord H ... contemplated resigning his high office in India, has been received with great satisfaction by the Indian Public]

["Hindi Punch," Dec., 1913.]

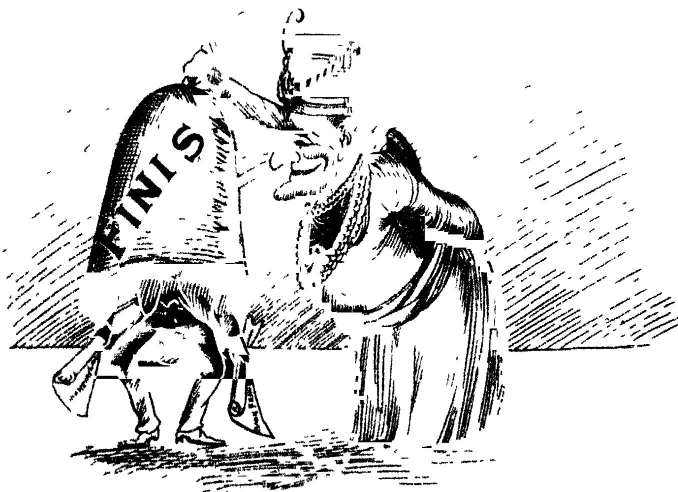


IN THE DEADLY FANGS!

[The alarm caused by the successive failures of Swadeshi Banks has reached its climax with the winding-up proceedings taken by the Directors of the Indian Specie Bank on the death of its Managing Director, Mr. Chunilal D. Saraiya. Public confidence has gone and Swadeshi Credit has suffered irreparable loss and there has been a run during the week on banking concerns which are considered very stable.]

["Hindi Punch," Dec., 1913.]




FINIS

૧૯૧૩ ના "હીંદી પંચ" માંના કારતુન્સની ગુજરાતી સમજ.

દવાનું ગલાસ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧ લું.]

ડાકટર બટલર—લેઓ, બેટાઓ, એ ઓટી જાઓ! હું ખાત્રી આપું છું કે એ દવા ઘણી સારી છે, અને તેથી કાઇને પણ હેરાનગતી થવાની નથી!

[પણ બુચાઓ તે ગટાવી જવાને આનાકાનીજ કરે છે ']

[હીંદુ યુનીવરસીટીને સનદ આપવા આગમચ ખાસ કરીને તેનું નામ બદલવા અને બાહેરની કોલેજોનો સ્વીકાર નહી કરવા વગે રેની જે શરતો નામદાર સરકારે કરવા માગી છે તે તેની કમીટીના પસંદગી મેળવી શકી નથી. આ શરતો સામે કમીટીએ બાંધલો વાંધો મોસ્લીમ યુનીવરસીટી કમીટીએ લીધલા વાધાને મળતોજ છે]

["હીંદી પંચ," ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.]

બાલકનના રાજયોમાં એક નવા મીત્રનો ઉમેરો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨ જું.]

[સ્તમબુલ ખાતે અને ટરકીશ સીપાહોમા કોલેરાએ ભારે ખરાબી કરવા માડી છે.]

['હીંદી પંચ," ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.]

મીલના "સરબેરસ" માટે નવાલા.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩ જું.]

ઓનરેબલ મીં૦ કલારક—તુને એમ સાકળે બાંધી રાખ્યાથી તુ ભસ્યા કરે છે તે હું સારી પઠ સમજું છું, પણ લે, આ લે. એથી જરા તારો જીવ ઠંડો પડશે. એ ખાઇને મુંગો મુંગો બેસ ને જરા ભસવાનુ બંધ કર!

[કાપડ સુતર ઉપરની સ્થાનીક જગાત વીરૂધ હીંદી મીલમાલેકો વરસો થયા પોકાર ઉઠાવતા રહયા છે. તેમને જગાતના સબંધમાં કેટલીક છુટછાટ મેળનારૂ કસ્તમ્સ સરકયુલર સીમલા ખાતે બાહેર પાડવામા આવ્યું છે. પહેલી છુટ રૂ અને રેશમ અથવા ઉનની ભેગી બનાવટના માલ ઉપરની સ્થાનીક જગાતના સબંધમા મેલવામા આવી છે. બીજી છુટ વણાટકામ કરતી મીલો માટ આયાત કરવામા આવતી ડરોઇંગ-ઇન—રૂમો ઉપરની જગાતના સબંધમા અને ત્રીજી મીલોમાં વપરાતી બરબીં (ટેલો) ઉપરની જગાત માટેનુ વળતર આપવાના સંબંધમાં મેલવામા આવી છે.]

['હીંદી પંચ," ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.]

એક નવું "કેબીનેટ" (કબાટ) નું ફાલકુ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪ થું.]

મીં૦ પંચાશંકર—અરે ભાઇ, એ આમાં બરાબર બેસશે કે? બરાબર 'ફીટ' થશે કે?

કબારકોભાઈ (સુથાર)—અરે, જુઓ તો ખરા—આબાદ બેસી જશે!

[ઓનરેબલ મીં૦ ચઉબલ પબલીક સરવીસ કમીશનમાં રોકાતા હોવાથી તેમની જગાએ નામદાર મુંબઇ સરકારના કારોબારી સભાના સભાસદ તરીકે ભાવનગરના દીવાન મીં૦ પ્રભાશંકર દલપતરામ પટણીની નેમણુંક કરવામા આવી છે, તેઓ પોતાના ઓધાનો અખત્યાર આવતી કાલ (તા૦ ૧૬ મી ડીસેમબરે) રાબેતા પ્રમાણેના તોપના માન સાથ લેશે.]

["હીંદી પંચ," ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.]

નવું મુગટ.

(૨૭ મી હીંદી નેશનલ કાનગ્રેસ: બાંકીપુર, ગુરૂ, શુક્ર અને શનીવાર, તા૦ ૨૬. ૨૭ અને ૨૮ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫–૬ ઠું.]

બેગમ સાહીબા દીલ્હી—બેટી, આપણા વહાલા શાહનશાહની 'ડીઝાઇન' ઉપરથી બનાવેલુ આ કીમતી મુગટ તારા કપાળને ખરેજ શોભાવશે. તેની ઉપર જે બાદશાહી મંત્ર કોતરેલુ છે તે ધ્યાનથી જો "**કેળવણી લેઓ, આશા રાખો, એકત્ર થાઓ.**" એ મંત્ર પ્રમાણે ચાલીને સુખી થા, બેટા!

["હીંદી પંચ," ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.]

"કંગાળ રાક્ષસના ખીલાઉપાડ કરી નાખો!—એને હાથીના પગ તળેજ કચડી નાખો!"

અથવા અતી ગુસ્સામા આવી ગયલો હીંદી હાથી અને ખવીસ એનારકી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭ મું.]

[સર ફીરોઝશાહ મહેતાએ પોતાની દીલગીરીના સંદેશામાં જણાવ્યુ છે તેમ, "હીંદી પ્રજાના એક સરનથી મીત્ર અને ભલુ કરનાર" વાઇસરોય લાર્ડ હારડીંગનો જાન લેવાની જે હીચકારી કોશેશ કરવામા આવી છે તેથી આખા હીંદમા દલગીરી, ગુસ્સા અને કમકમાટની લાગણી બહાર નીકળી છે નામદાર વાઇસરોય વહેલા સાજા થાય તે માટ ખરા દીલના બંદગી બંધબસ્ત કરવામા આવે છે અને તે નામદાર અને લેડી હારડીંગના થયેલા મહાન બચાવ માટે શાકરગુજારી અદા કરવામા આવે છે.]

["હીંદી પંચ," ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨]

રોસ્ટ ટરકી.

(બાલકનના અકસ ૫ રાજયોનાં ક્રીસ્મસ અને નવા વરસના ખાણાં માટે.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮ મું.]

[લંડનમાં બાલકનના રાજયો અને ટરકી તરફના પ્રતીનીધીઓ વચ્ચે સુલેહ માટે જે સંદેશા ચલાવવામા આવે છે તે ઉપરથી જણાય છે કે, ટરકીના હાથમા બહુ નાનો વીસ્તાર રહેવા પામશે, જયારે ટરકીશ સલતનતના મોટા વીસ્તારો બાલકનના રાજયો પોત પોતાના મુલક સાથે જોડી લેશે.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

સુલેહ (?) અને ભલા ભલાઇ (?)

(દક્ષીણ આફ્રીકાના બોઅર અને હીંદી બળદીઆ ગાંધી વચ્ચે.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯ મું.]

હીંદી બળદીઓ ગોખલે—કલ્યાણ, કલ્યાણ, તમનું કલ્યાણ થાઓ! દોસ્તો, સમજુતી કરો,—તમારી પોતપોતાની વચ્ચે તમોને ફાવે તેવી સમજુતી કરી દેઓ, અને તમોને દુરસ્ત લાગે તે રસ્તે તમારી વચ્ચેના મતફેરના કાંટા આગ્ગી નાખો! હીંદ પોતાના અગતના મોટા નામાની સભાળ પોતાને લાગતા તેવી રીતે કરી લેશે!

[બાકીપોર ખાતે મળેલી હીંદી પ્રજાકીય કોનગ્રેસની બેઠક વેળાએ દક્ષીણ આફ્રીકાના દરવાજા હીંદીઓ સામે બંધ રાખવાની રાજનીતીના સંબંધમાં ઉભી થયલી કેટલીક ગેરસમજુતીઓ દુર કરવાની આનરેબલ મીં૦ ગોખલેએ તક લીધી હતી. કબાલતી બાંધીને હીંદી કામદારો લઇ જવાનો કદી ઇચ્છવા જોગ નથી અને તે બંધ પાડવી જોઇએ તેમજ હીંદી કામદારોને જુલમથી બંધાઇ જતા હીંદી સરકારે અટકાવવા જોઇએ એવી માગણી કરનારા ઠરાવ રજુ કરતા આનરેબલ મીં૦ ગોખલેએ જણાવ્યું કે, આ ગેરવાજબી નીયમ તરીકે અમલી વ્યવહારીક રીતે જે કાંઇ હક બાબવે છે તેનો એક કતરો પણ જતો કરવામાં આવ્યો નથી. સત્યાગ્રહીની લડત તરકણ કરવાનું કબુલાને મીં૦ ગાંધીએ પોતે અને પોતાના જેવા બીજા સત્યાગ્રહીઓ તરફથી માત્ર આરામ જ માગ લીધું છે ..., તગરાટ કરતા આવનારાઓના સવાલને હાલ છેડતા નહીં પણ તેનો મોઇ ગેરવાજબી અર્થ થતો નથી કે જેઓ તે વીના વગર ... તૈયાર થવાને છે અતા હોય તેઓના હકપણા ઉપર તાપ પડે છે.

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

આકાશમાં ઉગેલો ત્રીજો નવો તેજસ્વી સેતારો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૦ મું.]

મીં૦ પંચ—પચાસ વરસ આગાઉ મેં પહેલવહેલા પારસી સેતારાની શોધ કીધા પછી, તેની બાજુમાં બે વરસની વાત ઉપર મને એક બીજો—મોહોમેદન સેતારો—માલમ પડયો હતો. અને હમણાં દેખો, આ ત્રીજો હીંદુ સેતારો, એ સેતારાઓના પ્રકાશીત જુથંડાને જાણે સંપુરણ કરવા માટે, તેની બીજી બાજુમાં ઉગી નીકળ્યો છે!

[અમદાવાદના લક્ષાતો માતમાતક અને સારવજનીક સખાવતો કરવા માટે જાણીતા થયલા પરમારથી નર નાર ચીનુભાઇ માધોલાલને બેરોનેટના ખેતાબ આપવામાં આવ્યો છે.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

સ્વદેશીની જાત્રાએથી પાછા ફરતાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૧ મું.]

જાત્રાળુ હરકીસનલાલ—મા, તમારી જાત્રા કરી હું પાછો ફરયો છું! મને તમના આશીશ આપો! વરસમાં ફકત એકજવાર તે માગું છું!

માઈ સ્વદેશી—અ—અ કલ્યાણ, બેટા, કલ્યાણ! પણ મને વારેઘડીએ વધારે ને વધારે યાદ કરવાનું તારાથી શું બનતું નથી? તું ને તારા ગોઠયાઓ જાણે મન પડતી નાખતા હોય એમ દીસે છે!

જાત્રાળુ—માઈ, તમને પડતી નાખો! તમને ભુલો! નહીં, માવજી, કદી નહીં!

[આરમી ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ કાનફરન્સ બાંકીપોર ખાતે લાહોરવાળા મીં૦ હરકીસનલાલના પ્રમુખપણાં હેઠળ તા ૩૦ મી ડીસેમ્બરે મળી હતી. પ્રમુખનું ભાષણ ખતમ થવા બાદ જુદા જુદા વીષયો ઉપર નીબંધો વાંચવામાં આવ્યા હતા અને કેટલાક ઠરાવો પસાર કરવામાં આવ્યાં હતા. સભાનું કામકાજ બહુ ઠંડું ચાલ્યું હતું અને હાજરી પણ ઘણી નજીવી હતી.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

હીંદ:—ડીસેમ્બર—જાનેવારી, ૧૯૧૨—૧૯૧૩.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૨ મું.]

[નામદાર શેહેનશાહના હીંદના પ્રતીનીધી ઉપર કરવામાં આવેલા બોમના પાપી હુમલા સામે પ્રજાના ભારે તીરસ્કાર, કમકમાટ અને ગુસ્સા દરશાવવાને દેશના સઘળા ભાગોમાં પ્રજાની જાહેર સભાઓ ભરવામાં આવી છે. એવી એક સભા મંગળવાર તા૦ ૭ મી જાનેવારીએ મુંબઇના ટાઉન હાલમાં લોર્ડ સીડનહેમના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી, જે વેળાએ સર ફીરોઝશાહ મેહેતાએ એક છટાદાર ભાષણ કરતા એ હીચકારા પ્રપંચીઓ ઉપર તમામ હીંદીઓ તરફથી ધીક્કાર જાહેર કરતા જણાવ્યું હતું કે, તેઓ સાચ્ચા હીંદીઓ હોઇ શકેજ નહીં તેમજ તેઓની રગોમાં હીંદી લોહીનો એક કતરો પણ હોય એમ કોઇ સાચ્ચો હીંદી સ્વીકારશે પણ નહીં. એ હીચકારાઓ જેમ નામદાર શહેનશાહ પ્રત્યે બેવફા દગાબાજ જેવા નીવડયા છે, તેમ હીંદી પ્રજા માટે તેઓ દગાબાજ બલકે નુકશાનકરતા દગાબાજ પુરવાર થયા છે (સાંભળો, સાંભળો) નામદાર ગવરનરે જે ડહાપણ અને રહેમ ભરેલ શબ્દોમાં સભા હજુર સઘળો મામલો રજુ કરયો છે તે આપણે સાંભળ્યો છે તેના એ વચનોથી તમારા ઉપર ઉંડી અસર થઇ હશે એવી મારી ખાતરી છે પણ હું હજુ પણ આશા રાખીશ—હજુ પણ ભરોસો રાખીશ—કે ઉપર આવેલા હીચકારા પ્રપંચીઓના આ અધમ ગુનો તેમના છેલા ડચકા જેવો નીવડે. નામદાર શહેનશાહની આમદ દરમીયાન જે આબાદી અને સંતોષ ફેલાવ્યો હતો તે તદન ઝંખવાણા પડી જવાથી ચીડના આવેશમાં પોતાની હાર અને શરમ છુપાવવાને ખાતર પોતાના પાપી પ્રપંચોને ભુખાવા જેવો આ અધમ ગુનો તેઓએ કરયો હતો હું ભરોસો રાખું છું કે હીંદના એક સાચા મીત્ર અને તેના લોકના એક ભારે હીતચીંતક જાન લેવાની આ હીચકારી અને ઘાતકી કોશીશનો આજ ખરો ખોલાસો પુરવાર થાય.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

બાલકનનું પીલું.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૩ મું.]

ટરકી—એ સારું સગનવંતુ મુવેલું છે, કે નેહેસ્ત કદમનું બળેલું છે ને એ લાંબા દહાડા કહાડશે કે ટુંકેથીજ સપાવી આવશે?

[બાલકનના રાજ્યો અને ટરકી વચ્ચે લડાઇ બંધ પાડવા માટેની જે કામચલાઉ સંધી કરવામાં આવી હતી તે હજુ ચાલુ રાખવામાં આવી છે પણ સુલેહનો પાસો વખતોવખત ફેરવાતો રહે છે.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

ગરીબ બીચારી ગાય!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૪ મું.]

[અહમદનગર જીલામાં દુકાળનું સંકટ વધતુ જાય છે અને તાકીદ મદદની ઘણી જરૂર છે. અહમદનગરના એક રહીશ મીસ બેથમ, જેણી સંકટ નીવારણના કામમાં ઉલટભેર ભાગ લે છે, તેણીએ ગુરૂવાર (તા૦ ૧૬ મી જાનેવારી) ની રાતે વાઇ૦ એમ૦ સી૦ એ૦ હોલમાં કરવામાં આવેલા જલસા વેળાએ કેટલોક ખોલાસો કરતા વધુ નાણાં માટે અરજ ગુજારી હતી. તેણીએ જણાવ્યું કે સપટેમબરમાં ઢોરો હજારોની સંખ્યામાં મરવા લાગ્યાં અને મારા સાંભળવા પ્રમાણે અકટોબરમાં લગભગ ૨૫૦૦૦૦ ઢોરોનો નાશ થઇ ગયો. અનાજના ભાવો લગભગ બેવડા જેટલા ઉંચા ચઢી ગયા છે. પણ ખરો સવાલ પાણીનો છે અને આવતા ચાર માસમાં શું થશે તે વીષે ભારે ચીંતા થાય છે. મુખ્ય નેમ જીલ્લામાંથી બને એટલા લોકોને બાહેર મોકલાવી દેવાની છે, પણ દસ લાખની વસ્તી જોતાં આ કામ કાંઇ સહેલું નથી.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

પોતાના દુશમનની માવજતમાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૫-૧૬ મું.]

(હીંદી સોશીયલ કોનફરન્સની ૨૬ મી બેઠક. બાંકીપુર, તા૦ ૨૯ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૧૨.)

નર્સ સુધારક—ગુરૂજી, ગભરાતા નહી. વખત ને સબુરી સાથ તમારી સારવાર ને માવજત કરીશું તો આગલા વેદના જમાનાના સોનેરી કાળમાં તમો જેવા રૂષ્ટપુષ્ટ હતા તેવા તમોને પાછા બનાવી દઈશું '

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

હીંદની બાનુઓ તરફથી હીંદની સૌથી પહેલી બાનુ માટે.

(મકર સંક્રાંતીને બીજે દીવસે હળદ-કંકુ અને તીલ-ગુલની ભેટ.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૭ મું.]

[મકરસંક્રાતીને બળતે દીવસે (તા૦ ૧૪ મી જાનેવારી) હીંદુ બાનુઓ પોતાની બહેનપણીઓમાં મહોબત અને મીત્રાચારીના સગન તરીક હળદ કંકુ અને ખાંડ ભેળેલા તલ વહેંચે છે

મુંબઈની બાનુઓની એક જાહેર સભા ગયા બુધવારે ટાઉન હોલમાં મળી હતી, જે વેળાએ ગયે માહીને દેહલીમાં દરબારી સવારી સહીત દાખલ થતી વેળાએ નામદાર વાઈસરોય ઉપર કરવામાં આવેલા કરપીણ હુમલા પ્રત્યે કમકમાટ દરશાવવા અને આ ભયંકર આફતના સમયે નામદાર લેડી હારડીંગે બતાવેલી અડગ હીમત માટે પ્રશંસા દરશાવી તે નામદારને હીંદની બાનુઓ તરફથી એક માનપત્ર એનાયત કરવાના ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો સભાનું પ્રમુખસ્થાન નામદાર લેડી સાડનહેમે લીધું હતું, અને પોતાના ભાષણમાં તે નામદારે જણાવ્યું હતું કે "આ માનપત્રમાં સાતજો સંકટને વખતે નામદાર લેડી હારડીંગે જે શાંત ધઈરય અને શક્તી દેખાડી હતી તે માટે આપણી પ્રશંસાની લાગણી દીલસોજી ભેગી જાહેર કરવાની આપણું રજા લઈએ છીએ "]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩]

ટાંપી રહેલો ચેહેરો!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૮ મું.]

કુત્રો—મારૂં મોહડું એપર પુગશે કે ? ને હું એ હોઈયાં કરવાની આશા રાખી શકીશ કે ?

[જાહેર નોકરીને લગતું કમીશન મદ્રાસમાં પોતાનું કામ પુરૂ કરી કલકત્તે ગયું છે. તેણે અત્યાર સુધીમાં તપાસેલા હીંદી શાક્ષીઓની જબાની ઉપરથી માલમ પડે છે કે, હીંદ અને ઈંગ્લંડમાં એકી વેળાએ સનદી નોકરીની પરીક્ષા લેવા અને ન્યાય તથા કારોબારી ખાતાઓ છુટાં પાડવાની માગણીઓ વીષે હીંદી પ્રજામત હમેશના જેટલુંજ મજબુત છે

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

વફાદાર ઢંઢેરો.

(હીંદ: તા૦ ૨૭ મી જાનેવારી, ૧૯૧૩.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૯ મું.]

હુરરેએ! ઇંગાલ નીચ ખુનીના હાથને લકવો થઈ ગયો! તેની શેતાનીયતભરી કોશેશ અને ભયંકર ધારણા ઉંધી વળી! આપણા વહાલા વાઈસરોય પાછા તનદરોસ્ત થયા! આવતી કાલે તે નામદાર પેહેલીજવાર દીલ્હીના પાયતખ્તમાં વડી ધારાસભા બોલાવી બેઠે છે! હુરરેએ! હીંદના લાખો ને કરોડો લોકો, જુવાન ને બુઢા, મરદ, ઓરત ને બચ્ચાં, નવા વાગામાં સજ થાઓ, અને એ ખુશાલખતીમાં વફાદારીથી ખુશખુશાલ ભાગ લેઓ!

[આવતી કાલે (તા૦ ૨૭ મી જાનેવારીએ) નામદાર વાઈસરોય દેહલી ખાતે વડી ધારાસભાની પહેલી બેઠકનું કામકાજ શુરૂ કરશે. તેની ખુશાલીમાં એ દીવસ તમામ સરકારી ઓફીસોમાં જાહેર તહેવાર તરીકે પાળવા ઠરાવ્યું છે મુંબાઈની તમામ સઘળી સ્થાનીક સરકારી અને છુટા અમલદારોની આફીસો પણ બંધ રહેશે.]

["હીંદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૧૩.]

સ્થીર થઈ ઉભેલો હાથી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૦ મું.]

જેનરલ જોન બુલ—ચાલ, મારા ડોલના હાથી, ચાલ! જાગ્રત થા! આખી દુનીયાની નજર તારીપર છે, ને તુને તારા પુર બહારમાં તે જોવાને આતુર છે

[પણ હાથી તો સ્થીર ઉભો છે, અને આગળ ડગલું ઉંચકીને મુકવાના મીજાસમાજ દેખાતો નથી.]

[શહેનશાહતના દરયાઈ બચાવ માટેના ખરચમાં હીંદ પાસેથી સારો જેવો ફાળો મેળવવાની ચરચા નામનીત રીતે ઈંગ્લંડમાં ઉભી કરવામાં આવી છે હીંદી પ્રજામત તેની વીરૂધમાં બહુ મજબુતીથી બાહેર પડી ચુક્યું છે.]

["હીંદી પંચ" ફેબરવારી, ૧૯૧૩.]

ટરકીના ટુકડા કરવાનાં તલપ્યાં!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૧ મું.]

[બાલકનના રાજ્યો અને ટરકી વચ્ચે ચાલતા સુલેહના સંદેશાનો અંત આવ્યો છે કામચલાઉ સુલેહ ભાંગી પડી છે, અને લડાઈ પાછી શરૂ થઈ ગઈ છે]

["હીંદી પંચ," ફેબરવારી, ૧૯૧૩]

બાલકનના પારધીઓ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૨ મું.]

ટરકી—તમે ધારો છો તેટલી સહેલાઈથી તમારા હાથમાં સપડાઈ જાઉં તેટલું હું બાનુબટાક પંખેરૂ નથી હો, દોસ્તો!

[લડાઈ પાછી ચાલુ થઈ છે અને એક આખું પખવાડીયું પુરૂ થવા છતાં બાલકનના રાજ્યો ટરકી ઉપર કાઈપણ અસર કરી શક્યા નથી કામચલાઉ સુલેહનો અંત આવ્યો તે વેળા જે સ્થીતી હતી તેમાં એક રજભારનો પણ ફેર હજી સુધીમાં પડયો નથી.]

["હીંદી પંચ," ફેબરવારી, ૧૯૧૩]

તોફાની!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૩ મું.]

છોકરો વીલમનોબા—અરે એનું નખોડ જાયરે એના તોફાની બખેડનું! તેને બાંધી પકડતાં મારો બધો દમ આખર આવી ગયો! મને તો લાગે છે કે એ હવે સેવટનો નહાસવાનોજ! અરે બાપ!

[હીંદી અફીમની મેહેસુલ ચીનથી ચીનમાં રીતે એક વખત વધવાના તો બીજી વખત ઓછી થવાના ચીનહો દખાડે છે, અને તેની ઉપર કાંઈ સંગીન ભરૂસો મેલવા લાયક ગણત્રીના પાયો રચવાનું કામ લગભગ મુશ્કેલ થઈ પડયું છે.]

["હીંદી પંચ," ફેબરવારી, ૧૯૧૩.]

આખી દુન્યા ગમમાં ગરક !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૪ મું.]

[દક્ષીણ ધ્રુવ તરફ વીજયવાવટો ફરકાવવાને જે બ્રીટીશ જોધ્ધો કેપટન સ્કોટ એક કાફલો લઇને ઉપડી ગયો હતો, તે પોતાના કાફલાના ચાર માણસો સાથ દક્ષીણ ધ્રુવ તરફ પહોંચ્યા પછી બરફના એક તોફાનમાં સપટાઇ જવાથી મરણ પામ્યો છે. તેમના મોત માટે આખી સુધરેલી દુન્યા શોક કરે છે.]

["હીંદી પંચ," ફેબરવારી, ૧૯૧૩]

ઇસ્લામને ખાતર !

અથવા, ભુખ્યા તુરકી માટે હીંદી ખીચરો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૫ મું.]

બેરાદર હીંદી મોસ્લેમ-અલ્લાના નામથી ! ઇસ્લામને ખાતર ! લે, બેરાદર, લે !

બીરાદર તુરકી-સદ હજાર આફ્રીન તુપે ! તારી આ તસ્દી ને મેહેરબાની માટે અલ્લા તારૂં ભલું કરો !

[તરકીની સરકારે પચાસ લાખ પાઉંડના જે પાંચ ટકાના વ્યાજના ઓટોમાન ત્રેઝરી બૉન્ડ કહાડયાં છે, તેનો સારો જેવો ભાગ હીંદી મસલમાનોએ લેવા નાડગા છે]

["હીંદી પંચ," ફેબરવારી, ૧૯૧૩]

હઠીલો બલદ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૬ મું.]

ગાડુ હાંકનાર ગોખલે-હાઇ હુવા !

બલદ બટલર-તારા ગમે તેટલા પરાણા ભોકની, જો હું એક તસુભી આગળ ચાલુ તો !

[વડી ધારાસભાની મંગળવાર તા૦ ૨૫ મી ફેબરવારીને દને થયેલી બેઠક વેળાએ ઓનરેબલ મી૦ ગોખલેએ નીચલો ઠરાવ રજુ કીધો હતો "હીંદમાં મુળ કેળવણીનો ફેલાવો કરવા માટેની જે યોજના ગયા જુલાઇ માસમાં હીંદી પ્રધાને આમની સભા હજુર રજુ કીધી હતી તેના સંબંધમાં હીંદી સરકાર અને હીંદી પ્રધાન અને સ્થાનીક સરકારો વચ્ચે ચાલેલો પત્રવ્યવહાર અને બીજા સઘળા દસ્તાવેજો સભા સમક્ષ મેલવા." ઓનરેબલ સર હારકોર્ટ બટલરે આ ઠરાવ સ્વીકારવાને ના પાડવાથી તે ૩૧ વીરૂધ ૧૯ મતે રદ ગયો હતો.]

["હીંદી પંચ," મારચ ૧૯૧૩.]

સરસ્વતી આગળ પ્રસાદ અને પુજા.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૭ મું.]

[દિલ્લી ખાતેથી નામદાર વડી સરકારે પોતાની કેળવણી સંબંધી રાજનીતી વીષે બાહેર પાડેલા ઠરાવને જાહેર છાપા તેમજ પ્રજાએ વધાવી લીધો છે એ સતાવાર દસ્તાવેજ સાદી સમજ અને અનુપમ ખબરદારીથી લખાયલો જોવામાં આવે છે તે માટે નામદાર વાઇસરોય અને કેળવણી ખાતાના પ્રધાન સર હારકોર્ટ બટલર, જેની કલમથી તે લખાયલો છે, તે બ નેને ભારે શાબાશીજ આપવામાં આવશે.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩]

અખુટ ભંડારથી ભરપુર ટાંકી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૮ મું.]

(બાર મહીનાની વાત ઉપર કોણે આશા રાખી હતી કે તે એમ પુર જોસબંધ વેહેશે ?)

[સને ૧૯૧૨-૧૩ની નાણાં હાલત પુરાંત લગભગ રૂપયા સાડા ચાર કરોડ જેટલી થઇ આવે છે. હીંદી ખજાનચી સર ગાઇ ફ્લીટવુડ વીલસને નવા અડસટામાં તેમાંથી સંગીન ફાળા વહેંચી આપવાની ગોઠવણ કીધી છે કેળવણીને પેટે તેણે રૂ. ૨॥ કરોડ, ગામડાઓની સુખશાતી માટે રૂ. ૧॥ કરોડ, બરમાના વ્યવહારના સાધનો માટે રૂ. ૩૦ લાખ અને આસામની ખીલવણી માટે રૂ. ૨૦ લાખ આપવા તેણે ઠરાવ્યું છે.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

ઘણું સખત કામ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૨૯ મું.]

મી૦ પંચ-કેમ હજી એનીજ પાછળ લાગેલો છે કે, બાપુ ?

કામદાર-હા, સાહેબ ને કંઇ કહી શકતો નથી કે એને ફટ કરતા હજી કેટલા કેટલા વરસો સુધી મને હથોડાપર હથોડા લગાવવા પડશે તે.

[શુક્રવાર, તા૦ ૭ મી મારચને દીને થયલી વડી ધારાસભાની બેઠક વેળાએ આનરેબલ મી૦ સુરેનદ્રનાથ બેનરજીએ એવી મતલબનો ઠરાવ રજુ કીધો હતો કે વડી સરકારને વાજબી દીસે એટલો સ્થાનીક સરકારોની ગ્રાન્ટમાં વધારો કરી ન્યાય અને કારોબારી ખાતાઓ છુટા પાડવાના અખતરાની કસોટી કરવી. ૨૫ વીરૂધ ૩૭ મતે સભાએ ઠરાવ ઉડાડી મેલ્યો હતો મતની વહેંચણીનો નોંધ લેવાજોગ બનાવ એ હતો કે ચુંટાયલા તેમજ નેમયલા સઘળા બીનસરકારી હીંદી સભાસદોએ એકમતે ઠરાવને ટેકો આપયો હતો, જ્યારે સઘળા સરકારી તેમજ બીનસરકારી હીંદી અંગ્રેજ સભાસદો તેની સામા થયા હતા.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

ટી-પૉટ (કીટલી) માં તોફાન.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૦ મું.]

દેવી હીંદ-કેટલો ઘોઘાટ ! બસ સુ-ઉ-ઉ-ઉ નો અવાજ નીકળ્યાજ કરે છે !

પંચ-પોતાના વખતે બંધ પડશે, બાનુ. એ કાંઇ લાંબો વખત ચાલવાનો છે ?

["હીંદ અને ઇંગલંડમાં એકી વેળાએ પરીક્ષા લેવાની કે ન્યાય અને કારોબારી ખાતાઓ જુદા પાડવાની જરૂર નથી ! " જાહેર નોકરીને લગતા કમીશન હજુર મુંબઇના હીંદી અંગ્રેજ શાક્ષીઓએ આ મતલબની જબાની આપી હતી.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

એક અગતનો મહત્વનો સવાલ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૧ મું.]

બાપુડીયાઓએ જમીન તો સારી રીતે તઇયાર કરી છે, પણ તેઓની મેહેનતનાં ફળ તે ઉપર ઉગશે વારૂં ?

[પબ્લીક સરવીસ કમીશન હજુર નામદાર આગાખાન, પુનાની ફરગસન કોલેજના વડા મી૦ પરાંજપે અને આનરેબલ સર ફીરોઝશાહ મેહેતાએ જે જબાની આપી છે તેની ઘણું પ્રંશસા હીંદી પ્રજા અને હીંદી વરતમાનપત્રોમાં કરવામાં આવે છે. તેઓએ હીંદ અને ઇંગલંડમાં સાથે સાથે સનદી નોકરીની પરીક્ષા લેવાની જબરી હીમાયત કીધી હતી, અને તે ત્રીણેના પોતપોતાના મતના ટેકામાં સંગીન વીચાર, ખરી વીગતો અને ઉતમ તકરારો તેઓએ રજુ કરયાં હતાં.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

ગરીબ બીચારો કુત્રો !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૨ મું.]

કુત્રો-હીંદી કુત્રાઓના પ્રદરશનમાં હું તમારો ઇનામ મેળવવા લાયક કુત્રો થઇ પડું એમ જોવા તમે ઇચ્છતા હોવ તો, તમારા હાથમાંના દીશમાથી મને સારો જેવો નવાલો નાખો, સાહેબ, કે હું જરા ફરબે બનું.

બટલર ગાઇ વીલસન-પેલું હાડકું પડેલું છે તે કરડીને ફરબે બની જા. તેજ તારે માટે છે ને તે સીવાય તુને બીજું કાંઇ વધુ મળવાનું નથી !

[૧૯૧૩-૧૪ ના અડસટામા હીંદી ખજાનચી સર ગાઇ ફ્લીટ ઉડ વીલસને રેલવેઓ પાછળ ૧,૨૮,૦૦,૦૦૦ પાઉંડ (અથવા ૧૯,૨૦,૦૦,૦૦૦ રૂપયા) નો ખરચ મંજુર કરયો છે ત્યારે નહેરો પાછળ ફકત ૧૪,૬૭,૦૦૦ પાઉંડ (અથવા ૨,૨૦,૦૫,૦૦૦ રૂપયા) જેટલો ખરચ કરવા ઠરાવયુ છે. રૂપયા સાડાઅગયાર કરોડની મોટી ફાજલ પુરાંતમાંથી નહેરો માટે વધુ ભોગવવાં કાંઇની સુચના કરવામાં આવી હતી]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩]

તીક્ષણ તીણા દાંતની વચ્ચે.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૩ મું.]

[એક શાણી હુક્કર સખ્ખાબંધ બાચકા ભરી એક સાપને પુરો કરે છે, અને જયારે તે સામો હુમલો લઇ આવે છે ત્યારે તે ઝડપથી બચાવ ઉપર ઉભુ રહે છે એક છેડેથી ઝાલી અને એક પડખેથી બીજે પડખે ફેરવી અને માહેલા દાંતો વડ ચાવીચાવીને તે સાપને ખાઇ જાય છે

વડી ધારાસભામા સર રેજીનાલ્ડ ક્રેડોકે દાખલ કરેલા અને તા૦ ૧૮ મી મારચની બેઠક વેળાએ પસાર કરવામા આવેલા તરકટને લગતા કાયદાના નીયમ જાહેર પ્રજા અને છાપાએ સ્વીકારયો છે, અને જે કાંઇ મતભેદ છે તે તે પસાર કરવા આગમચ તે વીષે હાઇ કોરટો અને જાહેર મંડળોના અભીપ્રાય નહી પુછવામા આવ્યા તે બાબેજ છે.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

દરજીને ત્યાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૪ મું]

ગ્રાહક ગોખલે-દેખો, હે કુછ અપ-ટુ-ડેટ નહી હય, નહી?

દરજી બટલર-નહી હોગા, લેકીન આપણુ કયા કરેંગા, અભી તો જો હય સો એહી હમ બનાયા હય !

[કેળવણી સંબંધી રાજનીતી વીષેના પોતાના છેલા ઠરાવમાં હીંદી સરકારે આ નીયમ સ્વીકારયો છે કે અભણપણાનો ઉપાય કરવો જોઇએ અને જાહેર ફંડો ઉપર મુળ કેળવણીનો પ્રથમ હક સ્વીકારવો જોઇએ. મુળ કેળવણીની શાળાના વીદયારથીઓની ફી છોડી દેવા તેમજ તે કેળવણી ફરજયાત બનાવવાની તે ના પાડે છે, તોપણ મરજીયાત ધોરણ ઉપર મુળ કેળવણીનો બહોળો ફેલાવો કરવાની ખાહેશ દખાડે છે. નજદીકનાં ભવીશમા મુળ કેળવણીની શાળામા ભણતા વીદયારથીઓની સંખ્યા બેવડાઇ તેનો જુમલો નેવુ લાખ ઉપર ચહડેલો જોવાની તેને ઉમેદ છે.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

સુલેહ અને લડાઇ વચ્ચે લડાઇ !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૫ મું.]

સુલેહ દેવી-ખબરદાર ! હું હોકમ કરૂં છું કે હવે એક બી પગલું તેં વધુ આગળ ભરયું તો ખબરદાર !

[મોટાં રાજયોએ સુલેહની શરતોને લગતી દરખાસ્તો નકકી કરી તે બાલકનનાં એકરૂપ રાજયો આગળ રજુ કીધી છે, અને હવે એદ્રીઆનોપલનો કબજો બલગેરયનોએ લીધો છે એટલે સુલેહ જલદીથી થવાની વકી માનવામાં આવે છે.]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩.]

મુંબઇના દરયામાં પેટ ભરતી મોજ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૬ મું.]

[નામદાર ગવરનર લૉર્ડ સીડનહેમના મુંબઇ મધેના છેલા દીવસો બહુજ રોકાણમા ગયા છે, કેમકે તે નામદારને જુદા જુદા મંડળો તરફથી માનપત્રો આપવામા આવે છે, અને આવતા શનીવાર તા૦ ૫ મી એપ્રીલે તે મુંબઇથી વીદાય થાય તે આગમચ તેના માનમા ખાનપાનના મેળાવડાઓ રચવાની ધુમ ચાલી રહી છે]

["હીંદી પંચ," મારચ, ૧૯૧૩]

હીંદના ત્રણ પ્રકાશીત લીબરલ સેતારા.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૭ મું.]

(ઘણે વરસે થયલા કવચીતજ જોવામા આવતો સંયોગ)

[મુંબઇના નવા ગવરનર લૉર્ડ વીલીંગડનના આગમન સાથ હીંદના ત્રણ મુખ્ય ઇલાકાઓ ઉપર લીબરલ પારટી તરફના ત્રણ લીબરલ ઉમરાવો ગવરનર તરીકે હમણા હકુમત ચલાવતા થયા છે. ઘણ વરસે આવો બનાવ બનયા છે]

["હીંદી પંચ," એપ્રીલ, ૧૯૧૩.]

હીંદની બેટીઓ.

[જુઓ ચીત્ર પાનું ૩૮ મું.]

હીંદી પંચ-જોઇને નેહાયત ખુશ છું કે, લીગ પ્યારી, તુ તારી વડી બેહેનના ગાઢા સમાગમમા આવતી જાય છે ! આશા રાખું છુ કે, તમો એકબીજાને ચાહતા રેહશો અને અકેકને હમેશ સુધી આલીગન કરીનેજ વલગી રેહેશો !

[મોસલીમ લીગની ગઇ તા૦ ૨૨ મી અને ૨૩ મી મારચે લખનો ખાતે થયલી બેઠક વેળાએ હીંદ માટે હીંદને અનુકુળ થઇ પડે એવા ધોરણનું સ્વરાજય માગવાના આશય સ્વીકારવામાં આવયો હતો. હીંદી પ્રજા ઉપર કોન્ગ્રેસનો આશય હીંદ માટે સંસ્થાનોના જેવું સ્વરાજય માગવાનો છે]

["હીંદી પંચ," એપ્રીલ, ૧૯૧૩.]

"નાતને કચડી નાખું !"

અથવા, લડાઇના માંગપર નરસીંહ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૯ મું.]

[મુંબઇની પ્રાંતીક સંસાર સુધારા પરીષદની અમદાવાદ ખાતે તા૦ ૫ મી અને ૬ ઠી એપ્રીલે થયલી બેઠક વેળાએ નોકરી ઉપરથી ફારેગ થયલા સનદી અમલદાર મી૦ નરસીંહરાવ ભોળાનાથ દીવેત્યા પ્રમુખસ્થાને બીરાજયા હતા તેઓએ ન્યાતો વીરૂધ સખત ખુજારા ચલાવતા જણાવયું હતું કે-આપણી બીજી બધી ખરાબીનું મુળ સઘળા અટકાવો અને અજબ જેવા અક્કલરહીત સજાના ધારાઓ સાથનુ ન્યાતીબંધન છે. આથી તમારે સઘળી અથવા કોઇપણ દીશાનો જો સુધારો કરવો હોય તો પ્રથમ સુધારો તમારે ન્યાતી બંધનમાં કરવો જોઇએ. આમ કહેવામા હું કાંઇ અતીશયોકતી કરતો નથી પુખ્ત વયના લગ્નો, સ્વયંવર, વીધવાઓના પુનરલગ્ન, લગ્નને લગતા કાયદાઓનો સુધારો, પરદેશગમન લગ્ન મરણના બખહુદ ખરચમા ઘટાડા અને અંત્યજોના ઉધાર એ સઘળા સુધારાઓની આડે ન્યાતોની નડતળ અને તેમના બેહુદા અર્થ વીનાના અટકાવો પડે છે, કારણકે સુધારાના સઘળા કારયો માટે તે દંડે છે. ન્યાતનુ બંધન જુના જમાનાનુ અને દમલાસ વીનાનું થઇ પડયું છે અને ઉંધ અકળ પાપીની માફક ભલું કરવાની સઘળી શકતી ગુમાવી માત્ર બુરૂ કરવાનીજ સતા તેણે જાળવી રાખી અથવા મેળવી છે]

["હીંદી પંચ," એપ્રીલ, ૧૯૧૩.]

સાંઈ ગયા, સાંઈની શરમ સાથ લેતા ગયા!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૦ મું.]

બાબુ પંચ-(કર્ઝનના બાવલાં આગળ) [illegible] કર્ઝનનું તો પુતળું થયું પણ [illegible] નું કયાં છે? [illegible] મહાન અને મહાપ્રતાપી વાઈસરાયને—તમારા બંનુ [illegible] તમે આટલા જલદીથીજ ભુલી ગયા કે?

એક બંગાળી આગેવાન-ભુલી ગયા! [illegible] નહીં કે સાહેબ! તમે યાદ દેવાડી તો ઠીક થયું. [illegible] કરશે ને -

બાબુ પંચ-હુંઅં, [illegible] કરશે! [illegible] ધીરે! આસ્તે આસ્તે! કંઈ ઉતાવળ નથી! [illegible] વખત છે! આભાર ને [illegible] જલદી મરી જતી નથી—તે તો [illegible] રહે છે! વાસ્તે ફીકર નહીં. ધીરે ધીરે કરજો બાપુ!

[આ તા૦ ૯ મી એપ્રીલની સાંજે [illegible] એક મોટા અને વગવાળા [illegible] સનમુખ બંગાળાના ગવરનર લોર્ડ કારમાઇકલ [illegible] આવ્યું [illegible] એક કેડનસ્ટનનું [illegible] મેળવાની [illegible] હતી।

["હીંદી પંચ" એપ્રીલ ૧૯૧૩]

[જુઓ ચીત્ર પાનું ૪૧ મું]

બ્રીટીશ બુલ-તારા ગમે તેટલી [illegible] બાસની, તને એમાંથી એક બુકબો મળવાનો નથી. એ તો મારૂંજ છે, બધું મારૂંજ છે, ને હું [illegible] રાખવાનો ને [illegible]!

હીંદી કુત્રી- ગર ર ર ર ર!

[મુંબઈના મીલમાલેકોની [illegible] તેનો એક ઠરાવ પ્રમુખ [illegible] દીનશાહ પીટીટ [illegible] એન૦ વાડીયાએ હીંદી કાપડ સુતર ઉપરની જકાતીક [illegible] જણાવી [illegible] લેનકેશીરના મીલમાલેકોને [illegible]]

["હીંદી પંચ" એપ્રીલ ૧૯૧૩]

"જ્યારે ડાકટરો વચ્ચે મતફેર પડે ત્યારે —"

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૦ મું]

ડોકટર કડોક-હું તો ગમે તે થાય તોપણ આ બેજડા ભાઈઓ પર વહાડકાપ કરવાની બનામણું [illegible] નહીં હું તો તેઓ જેમ છે તેમજ [illegible] ગનને જોડાવાજ એમના એમ રહેવા દેઉ—નહી તો કોણ જાણે [illegible] ને શું થઈ જાય!

ડોકટર રાશબીહારી-પણ હું તો એઓને વહાડકાપ કરી છુટાજ પાડી નાખું! જો મને તક મળે તો હું [illegible] એઓપર વહાડકાપ કરી દેઉ! [illegible] જોડયા [illegible] સાથે જો ઉભ રાખવા કરતાં જો છુટા [illegible] તેઓ વધારે તનદરોસ્ત ને તાનામાતા બનશે.

ડોકટર કડોક-આહ!

[ન્યાય અને કારોબારી ખાતાંઓ છુટા પાડવાના સવાલ [illegible] હીંદમાં વળી પાછી ચરચા ઉભી થઈ છે કલકત્તામાં તે [illegible] ડોકટર રાશબીહારી ઘોશના પ્રમુખપણા હેઠળ એક જાહેર સભા ભરવામાં આવી હતી, જે વેળા એ તાકીદનો સુધારો કેમ કરી શકાય તે બતાવનારી એક વ્યવહારૂ યોજના તેઓએ રજુ કીધી હતી. દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં એ બાબત વીષે વધુ સભાઓ મળનાર છે લોકો શીતળ ટેકરીઓ ઉપરથી પાછા ફરવા બાદ મુંબઈમાં આવતી તા૦ ૧૫ મી જુને સભા ભરવાનો પ્રેસીડેન્સી એસોસીએશનની કાઉનસીલે ઠરાવ કરયો છે.]

["હીંદી પંચ," મે, ૧૯૧૩.]

છેક અનીપર!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૩ મું.]

યુરોપ-અરે મને તો ચીત્રી આવે છે! રખેહું પડી જાઉં!

બરઈન-તેનો બધો આધાર—અ—અ—અ——

[આસ્ત્રીયાની માગણી મુજબ સ્કુતારીનો કબજો છોડવાને મોન્તીનીગ્રોએ ના પાડવાથી યુરોપમાં ભારે ઉશ્કેરણી વ્યાપી રહી છે અને હર પળે લડાઈનું ભડકું સળગવાની ધાસ્તી રાખવામાં આવે છે તા૦ ૧ લી મેના રોઈટરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે, રશીયાએ ગઈ કાલે વળી પાછી બહુ ભરભડી ભાષામાં સ્કુતારી એકદમ ખાલી કરી આપવાની માગણી કરતાં ઉમેરયું છે કે, તે તરછોડવામાં મોન્તીનીગ્રો નાશને આમંત્રણ કરવા સરખું કરે છે. આ કારણથી સેટીન્જે ખાતે ભારે ખળભળાટ વરપી રહયો છે.]

["હીંદી પંચ," મે, ૧૯૧૩.]

મોહોતનો કર!

અથવા, "માગી ૫૬૨ વરસની ઉદયોગી જીંદગી."

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૪ મું.]

ફકીરત-કફેથીજ કાસળ પતાવવી ને ટુંકમાંજ કાટલું કહાડવું! એજ સેવકનો મુદ્રાલેખ! ને તેને અક્ષરેઅક્ષર વળગી રહીને વરસો થયાં હું કેવો ગલ છું, તે તો સારી દુન્યા જાણે છે!

["એ આંકડાઓ ઉપરથી જણાય છે કે ગયા પંદર વરસમાં મરકીથી એંશી લાખ આસામીઓ મરણ પામ્યાં છે. જે કોઠાઓ ૯૫ થી આ આંકડા લીધા છે તેની તપાસ ઉપરથી એમ માલમ પડે છે કે જાનેવારી, ફેબરવારી, મારચ અને એપ્રીલ મહીનાઓ મરકીના સંબંધમાં બહુ બયભરેલા છે, જયારે જુલાઈમાં સરવેથી ઓછા મરણ નીપજે છે ૧૯૦૪ માં એપ્રીલમાં ૧૪૫૦૦૦ અને જુલાઈમાં ૧૦૦૦૦ અને ૧૯૦૭ માં એપ્રીલમાં ૨૯૪૦૦૦ અને જુલાઈમાં ૧૫૦૦ મરકીના મરણ નીપજયા હતા"—વરતમાનપત્ર.

["હીંદી પંચ," મે, ૧૯૧૩]

તોફાની મોજાઓમાં.—ખડકોની સમક્ષ!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૫ મું]

બોટમેન મદનમોહન-આપણે કોશેશ કરીને એને વધારે સલામત જગાએ ઘસડી લઈ જવી જોઈએ. અહીં તો ખચીતજ એના ટુકડેટુકડા થઈ જશે!

[બનારસ સેન્ટ્રલ હીંદુ કોલેજના પ્રીનસીપલ અને પ્રોફેસરો, જેઓ થીઓસોફીસ્ટ અને મીસીસ બીસંટ અને કીશનામુરતીના ભાવીક પુજારીઓ છે, તેઓ આખરે છેલ્લે પાટલે આવ્યા છે. અલાહાબાદના "લીડર" પત્રના જણાવ્યા મુજબ કોલેજના જોખમદાર સતાવાળાઓએ વીદયારથીઓના ભાવો કોલેજ અથવા સ્કુલને લગતી બાબતોથી ઉલટી દીશા તરફ ઘસડાતા ઈતેજારીથી તપાસ્યા છે, અને તે તરફ પ્રોફેસરો અને શીક્ષકોએ અખાડા કરયા કીધા છે. કોલેજ અને તેની સાથે જોડવામાં આવેલી શાળાના ત્રેવીસ પ્રોફેસરો અને શીક્ષકોએ એકજ વખતે પોતાના ઓધ્ધાનાં સાથે રાજીનામાં આપ્યાં છે, કેમકે તેઓ જણાવે છે કે મીસીસ બીસંટને ચાહુ પજવવામાં આવતી હતી અને કોલેજના પ્રીનસીપલ મી૦ અરનડેલે બીસંટના પુંજારી સમુહના "વહાલા બાંધવ'પો"ને લખેલો એક ખાનગી પત્ર પ્રગટ કરી દેવામાં આવ્યો હતો, જે પત્ર ઉપરથી તો ઘણાઓને નવો ભેદ માલમ પડયો હતો. કોલેજના ત્રસ્ટીઓની બોરડે તેમનાં રાજીનામાં બહાલ રાખ્યા છે, અને પંડીત મદનમોહન માલવ્યાની ફરીયાદ ઉપરથી એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો છે કે, ભવીષ્યની હીંદુ યુનીવરસીટીના એક અખંડ ભાગ તરીકે એ કોલેજ રહેવાની હોવાથી, હાલનો આ દલગીરીભરેલો મામલો જોતાં હીંદુ યુનીવરસીટી સોસાયટીએ બની શકતી ઉતાવળે તેનો વહીવટ પોતાના હાથમાં લઈ લેવો ઘણો ઉત્તમ થઈ પડશે.]

["હીંદી પંચ," મે, ૧૯૧૩.

કોણ માનીતો?

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૬ મું.]

મીસબાઈ—મી૦ પંચ, આ બધું તોફાન શાનું?

મી૦ પંચ—એ બાપી તમારે માટે મારામારી છે. બેઉ જણા એમજ ધારે છે કે તમારા તે માનીતા છે.

મીસબાઈ—મારા માનીતા! હું તો એ બેઉને ઓળખતીજ નથી! મારો માનીતો તો આ મારા હાથમાં છે તેજ છે!

[હીંદમાં વેપારના છુટાપણાની રાજનીતી ચાલુ રાખવી કે પરદેશી જગાતનું ધોરણ લાગુ પાડવું તે બીજે વેપારના છુટાપણાની હીમાયત કરનારા લીબરલો અને જગાતના હીમાયતી કનઝરવેટીવો વચ્ચે ઝુમ્બેશ ચાલે છે.]

["હીંદી પંચ," મે, ૧૯૧૩]

કીસમત!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૭ મું]

(ગાંસડા પોટલા લઈને યુરોપનો "આજારી માણસ" એશીયા માઈનરમાં ખસતી માંપે છે!)

["હીંદી પંચ," મે ૧૯૧૩]

મારો, પછાડો દર્દીન્યને!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૮ મું.]

અથવા, છેલ્લાં થોડાંક મહાત્મીક ભોપાલાંઓ પછી હીંદુપણું કેમ છેડાઈ પડયું છે?

થીઓસોફીકલ સોસાયટીના બે મુખ્ય આગેવાનોની રીતી પર મદ્રાસની પોલીસ કોર્ટમાં ચાલેલા મુકદમા ઉપરથી જે સખત અસર વાળું પડયું છે તેથી તેમજ બનારસની સેનટ્રલ કોલેજના કાબેલ સુરતી અને બેઝંટ પુત્રના અધીકાર પ્રોફેસરો અને શાસ્ત્રકોએ આ પૈસા રાજીનામાંથી ઉભી થયલી ચરચાથી હીંદુ પ્રજામાં ભારે બળબળાટ જાગ્યો છે અને એ વરગના આશ્રા તળે ઉછરતી હીંદ ઓના દને મળતા શીક્ષણ વીરૂધ સખત લાગણી બતાવવામાં આવે છે. બનારસની સેનટ્રલ હીંદુ કોલેજનો કારોબાર જલદીથીજ હીંદુ યુનીવરસીટી સોસાયટીના હાથમાં મેળાવાની ખબરે હીંદુ પ્રજાને સંતોષ આપ્યો છે.]

[હીંદી પંચ,' મે ૧૯૧૩]

આખરે સુલેહ દેવીનો જય!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૯ મું]

[બાલકનના મીત્ર રાજ્યો અને ટરકી વચ્ચે આખર સુલેહ થઈ છે. સુલેહના કોલકરારો ઉપર લંડન ખાતે સેંટ જેમસીસ મહેલમાં તા૦ ૩૦ મી મેને દીને સઘળા પક્ષકારોએ સહીઓ કીધી હતી.]

["હીંદી પંચ," જુન, ૧૯૧૩]

ગરીબ બાપડાં દુઃખી દરદી હીંદી બાળકની ધરમ-માત.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૦ મું.]

[બીમાર બાળકો એક નામદાર લેડી હારડીંજે નામદાર વાઈસરોયની સાલગરેહને દીને મોકલાવેલો સંદેશો નીચે પ્રમાણે છે:- મારાં વહાલાં બચ્ચાંઓ, નામદાર વાઈસરોયની આજની વરસગાંઠની ખુશહાલીમાં હું તમો ઉપર વહાલ અને દીલસોજીનો સંદેશો મોકલવામાં તમને દરેક સુખ ઇચ્છું છું. તમો ઉપર જે દુખ આવી પડયું છે તેથી મને બહુ લાગે છે અને હું આશા રાખું છું કે મારા તરફની નાની ભેટથી તમને ખુશહાલી ઉપજશે. મારી ભેટ મેળવનારા તમો માહેલા ઘણાંકે માતપીતાનું છત્ર ગુમાવ્યું હશે અને એક માતા તરીકે તમોમાંના નમાયા અથવા નબાપા માટે અને ખાસ કરીને લાગી આવે છે વળી તમોમાંના કેટલાંક ભારે ગરીબાઈ અને દુખમાં અટવાતા હશો. આથી તમોમાંના દરેકને આજના સામાન્ય ખુશહાલીને દીવસે સુખનો પંદેશો મોકલવાને હું ઉમેદવાર છુ — લેડી હારડીંજ ઑફ પેન્સહરસ્ટ.

["હીંદી પંચ," જુન, ૧૯૧૩]

આકમાનના મુલકમાં શયતાન ઇબલીસનો ઓલો!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૦ મું]

[ટરકીના નવા વઝીર અને લડાઈ ખાતાના પ્રધાન ફીલ્ડ માર્શલ મહમદ શવકત પાશાનું તા૦ ૧૧ મી જુને સ્તમબુલ ખાતે ખુન કરવામાં આવ્યું હતું. હવે સતા ઉપર આવેલી સુધારક કમીટી તેના બદલામાં પોતાના સઘળા વીરોધીઓનો ઝડપથી નીકાલ કરી નાખે છે.]

["હીંદી પંચ," જુન, ૧૯૧૩]

ધીરે ધીરે પણ ખાત્રીભરેલે પગલે.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૧ મું.]

આમીર (પડેલો) ઝડપથી, વધારે ને વધારે ઝડપથી, હાડ, બાપુ.

સર ગાઈ વીલસન—દોસ્ત, વધારે ઝડપથી દોડવાની એની ખાસીયતજ નથી. અને તેથી મદદ થઈજ શકતી નથી. એ ધીરો [illegible] તમો [illegible] પામશો.

[સીમલા, તા૦ ૧૭ મી જુન—સીમલાની હીંદી કોમે રાજા સર [illegible]ના વડપણ હેઠળ ખાનગી સર ગાઈ ફલીટવુડ વીલસનને [illegible] આજે વીદાયગીરીનું ખાણું આપ્યું હતું, [illegible] તે વખતે હીંદીઓ અને યુરોપીયનોનો એક મોટો અને વગવાળો મેળાવડો ભેગો થયો હતો. રાજા સર હરનામસીંગ તેવાડની સલામતીનો જવાબ વાળતાં સર ગાઈ ફલીટવુડ વીલસને એક રાજ તરીકે છાજતું ભાષણ કર્યું હતું, જેમાં તેણે [illegible] અધીરા ખીઆલીઓ અને પ્રાતીક સ્વરાજય માગનારા બીજાઓને જવાબ આપ્યો હતો. તેણે જણાવ્યું કે, "મારી સલાહ આ છે. તમારી આખર અભીલાષાઓ તરફ તમને લઈ જવામાં અમલો [illegible] તમને બહુ ધીમેથી ચાલતા લાગે તોપણ તેથી તેમના પ્રમાણીકપણા અને સતતાને વગોવશો નહી. દીલને પ્રમાણીકપણાની ગેરહાજરી સમજવાની ભુલ કરશો નહી. અમારા વચન ભંગ કરનાર તરીકે એમ એક પળભર પણ ધારશો નહી. વખતે બાહરના દેખાવ તમને તેવા પણ લાગે, તોપણ તેમ કદી થનાર નથી તેની ખાત્રી રાખજો. મારૂં કહેવું માનજો કે અમારી ખાસીયતને લીધેજ રાજદ્વારી બાબતમાં હંમેશ બાહર સભાળ રાખવાનો ગુણ અમારા લોહીમાં આમેજ થયો છે. જેમ તમો તેમ અમો પણ અમારી કુદરતી ખાસીયત બદલી શકીએ નહી."]

["હીંદી પંચ," જુન, ૧૯૧૩.]

બચાવો! બચાવો! બચાવા દોડી પોંહોંચો!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૨ મું.]

કાઠીયાવાડના પાલીતાણા, મહુવા અને કુંડલા. તા૦ ૧૫ અને ૧૬ મી જુન, ૧૯૧૩.

[કાઠીયાવાડમાં આફતજનક રેલ આવવાથી પાલીતાણા, મહુવા અને કુંડલામાં જાનમાલની ભારે હાની થઈ છે. એકલાં પાલીતાણામાં જ ૨૦૦ લાશ હાથ લાગી છે, ૨૨૦૦ ઘરો જમીનદોસ્ત થઈ પડયાં છે અને પાયમાલ [illegible] લાશ [illegible] ઠેકાણે પાડવામાં આવી છે. છ હજાર લોકો ઘરબાર વીનાના થઈ પડયાં છે. સંખ્યાબંધ લોકો નદીમાં તણાઈ દરયામાં ઘસડાઈ ગયાં છે જેમનો કશો હીસાબ મળે એમ નથી. મુંબઈમાં સંકટ નીવારણના ઉપાયો લેવામાં આવે છે અને ટાઉન હોલમાં નામદાર ગવરનરના વડપણ હેઠળ પ્રજાની એક જાહેર સભા તાકીદે બોલાવવામાં આવનાર છે.]

[હીંદી પંચ, જુન, ૧૯૧૩.]

નોટીસ !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૩ મું.]

પંચોબા—સાહેબ, શેહાણી હીંદ કહે છે કે આ કોઇ દેખાઇ આવે તેવી જગાએ લટકાવી દેઓ. બોલો, આપણે આ દરવાજા પર લટકાવી દઇએ ?

હારડીંગોબા અ-અ પણ-અ—પણ—અ——

["પાઇઓનીઅર કોનીકલ" લખે છે કે અનાહુબાદની મ્યુર કોલેજમાં પ્રોફેસર તરીકે કરવામાં આવેલી ન્યુ ઝીલેન્ડવાળા મી૦ પોલની નેમણુંક સામે લાહોરનું એક એરલાખી પત્ર વાંધો લે છે. તે એવી તકરાર કરે છે કે, તાજને તાબેના અને બીજા જે બ્રીટીશ સંસ્થાનો એક મહાન શહેનશાહતની તાબેદાર પ્રજાના જેવા સમાન હકો હીંદીઓને આપવાની ના પાડે, તેમનો આ દેશના કોઇ પણ ઓધાઓ ઉપર હક સ્વીકારવો જોઇતો નથી" * * * "સરકારે ન્યાયને ખાતર હીંદીઓ સામે આમડીનો તફાવત આગળ કરનારા દેશોમાંથી આમ લદારોની આયાત કરવાની સામે મજબુતીથી થવું જોઇએ નામદાર સરકારની હીંદી રઇયત તરફ ધ્યાન પુગાડીને સરકારે હવે આ કાનુન મજબુતીથી અમલમાં મેલવો જોઇએ કે, કોઇ પણ સંસ્થાનવાસીએ આ દેશમાં ઓધાઓ મેળવવાની હવેથી અરજી કરવી નહી]

["હીંદી પંચ," જુન, ૧૯૧૩]

સીંધમાં હેવી કૉનગ્રેસ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૫૪ મું.]

હેવી કાનગ્રેસ—હું સરી નહીં પડું—મારો પગ લપસી નહી જાય તો સારૂ——

ઓ૦ વીશનદાસ—એ તો કાદવ કીચડ ફકત સપાટી ઉપર જ દેખાય છે—કોઇ તેમાં ડુબી જાય એટલો ઉંડો નથી. તમે મારીપર વીશ્વાસ રાખો, હું તમોને સહીસલામત અહીંથી લઇ જઇશ.

[પરદા પાછળ રહી કારી તાણનારા સીંધના કેટલાક મહોમેદનોએ ઉભી કરેલી વીરૂધતા છતા, કરાચી ખાતે હીંદી નેશનલ કોંગ્રેસની બેઠક કરવાનું કામ ઓનરેબલ મી૦ વીશનદાસ અને બીજા મધ્યમ વીચારના કોંગ્રેસવાળાઓના આગેવાની હેઠળ તડામાર આગળ વધ્યું જાય છે]

['હીંદી પંચ,' જુન, ૧૯૧૩]

"ઓફીશીયલ" વટાણા.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૫ મું.]

મી૦ પંચ—એ શું બનાવે છે, દોસ્ત ?

જાઈ વીલસોનાદીન—ઓફીશીયલ સાહેબોના ઉપયોગ માટે વટાણા બાફું છું, સાહેબ. તે ઘણાજ નરમ નરમ ને મજેહના બનાવું છું, સાહેબ !

[**સીમલા, તા૦ ૧૯ મી જુન.**—બીહારના એક આગેવાન જમીનદાર તીકારીવાળા ઓનરેબલ મહારાજ કુમાર અને વડી ધારા સભાના સઘળા વધારાના સભાસદોએ ઓફીસ છોડતા ઉપપ્રમુખ અને ખજાનચી સર ગાઇ ફ્લીટવુડ વીલસનને ગયા શનીવારે ગ્રાંડ હોટેલમાં એક મેજબાની આપી હતી. આ એક ઘણો ભપકાબંધ અને હુતે હુમંદ મેળાવડો નીવડયો હતો અને તેમાં અમલદારો અને બીજાઓએ મોટી સંખ્યામાં ભાગ લીધો હતો પોતાની સલામતીના જવાબમાં સર ગાઇએ એક બહુ દીલસોઝભરયું ભાષણ કરતાં જણાવ્યુ હતું કે, થોડાક દીવસ પહેલા મારા એક મીત્રે મને સવાલ પુછયો હતો કે:—હીંદમાં સંઘડાયા વીના હું મારી મુસાફરી કેવી રીતે પુરી કરી શકયો ત્યારે મેં તેને આ પ્રમાણે જવાબ આપ્યો હતો: મને એમ લાગે છે કે હીંદમાં પોતાની મુસાફરી પુરી કરતા ઘણાક અંગ્રેજોને જે મુશ્કેલી લાગે છે તેનું કારણ એ છે કે તેઓ પોતાના બુટમાં ઓફીશીયલ વટાણા મેલે છે અને આના સંબંધમાં મેં તેને બે સાધુ પુરૂષોની કથા કહી હતી કે જેઓ પોતાના પગરખામાં વટાણા મેલી કષ્ટ વેઠતા યાત્રાએ નીકળયા હતા. તેઓમાંનો એક બહુ દુઃખી હાલતે યાત્રાને ધામ પહોંચ્યો, પણ બીજો આખા પગે અને હસ્તો પહોંચ્યો. આ ઉપરથી પહેલાએ બીજાને પુછયું, ભાઇ, તારી ઉપર પરમેશ્વરની મહેર દીસે છે કે પગરખાંમાં વટાણા મેળવા છતાં તુ આમ સારી રીતે ચાલી શકે છે. બીજાએ જવાબ દીધો હા ભાઇ, તેમ છે તો ખરૂં, પણ મેં વટાણા બાફયા હતા, નહી તો આટલે દુર સુધી તે રાખી હું ચાલી શકત નહી. તેજ પ્રમાણે મેં પણ મારા ઓફીશીયલદમના વટાણા બાફયા હતા અને તેમને ખુબ તણ નરમ અને મજેહદાર બનાવી દીધા હતા. હું હીંદને ચાહું એ શું કુદરતી નથી ?]

["હીંદી પંચ," જુન, ૧૯૧૩.]

એક સ્વછંદી કામ—એક સ્વછંદા કાયદો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૬ મું.]

મીસ સુધારક—તુ તો ગેડો છોકરો છે, ને તુને બરાબર સપાટા ને ઝપાટા લઇશુ ત્યારેજ તું સુધરશે ! તારી રીતીભાતી સુધારી નાખ, નહી તો—નહી તો—મને તુને ખરતો કરવાની ફરજ પડશે '

[મી૦ દયારામ ગીદુમલ અને મીસ દીવેટયા વચેનાં એક પરણેતર છુવતી હોવા છતાં બીજી વખતનાં થયલાં લગ્ને સંસાર સુધારાના ખરા હીતેચ્છુઓની આંખ ઉઘાડી છે કે, આનંદ લગ્નનો કાયદો જન્મથી સીખ હોય તેવાઓને માટેજ ઘડવામાં આવેલો હોયા છતાં તેની બાહેરનાઓને સીખ ધરમમા વટલી જઇને એક હયયાત છતાં બીજી પત્ની કરવાની સગવડ કરી આપે છે અને તેમ કરી હીંદુ સમાજને કેવું નુકસાન કરી શકે તેમ છે. કાયદાના આ ભાગને તરત સુધારવાની જરૂર છે.]

["હીંદી પંચ," જુલાઇ, ૧૯૧૩]

એકબીજાના ટોટાપર !

અથવા, બાલકનના લુટારૂઓ લુટની વેંહેંચણી બાબત.

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૫૭ મું.]

[બલગેરયનો અને સરવયનો વચે તથા ગ્રીકો અને બલગેરયનો વચે લડાઇ જાગી છે. એકસો સીતેર માઇલની સરહદ ઉપર લડાઇ ચાલે છે. બલગેરયનો અને સરવીયનો વચે બાબનેટો વડે ઝપાઝપી થાય છે, ગ્રીસ સેલોનીકા ખાતેની બલગેરયન ટુકડીના હથીયારો ઉતરાવી તેમને કેદ પકડયા છે, અને સરવયનો સાથેની એક દીવસની લડાઇમાં બલગેરયનોની ખુંહારી છ હજાર જેટલી અડસટવામાં આવી છે]

['હીંદી પંચ,' જુલાઇ, ૧૯૧૩]

જંગલી "બોર" (ડુક્કર) નું ભુકણ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૮ મું.]

બોર—જોરે ભાઇ, ખુબ સંભાળમા રહેજે ! એક બોલથી વધારે ચવરયોચ, એક પગલુંથી આગળ ભરયુંચ, તો એમજ જાણ કે તારો પચકરોજ નીકળી ગયો !

[વસવાટ કરવા જતા હીંદીઓને લગતો નવો કાયદો પોતાને આપવામાં આવેલી કબુલાતોથી ઉલટો અને વધારે આકરો જણાવી મી૦ ગાંધી અને દક્ષીણ આફ્રીકાના બીજા હીંદીઓ તે માટે અસંતોષ બતાવે છે અને સત્યાગ્રહની આગલી લડત પાછી શરૂ કરવાની ધમકી આપે છે. ભાયરો સઘળી વીરૂધતા, પછી તે શાંત સત્યાગ્રહની હોય કે તેજીની હોય, તે સઘળી લોખંડી હાથે દાબી દેવાની વળતી ધમકી આપે છે.]

["હીંદી પંચ, જુલાઇ, ૧૯૧૩.]

ડુંગર ચહડવાનું મુશ્કેલ કામ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૯ મું.]

મોસ્લેમ છોકરો—આગા સાહેબ, આ ડુંગરને મથાળે પુગતા કેટલો વખત લાગશે?

નામદાર આગાખાન—સખત મેહેનતનાં ઘણાંક વરસો, બેટા.

[લંડનની મોસ્લેમ લીગની વારશીક સભાને પ્રમુખસ્થાનેથી એક ભાષણ કરતાં નામદાર આગાખાને જણાવ્યું કે, તાજના સીધા કાબુ હેઠળના સ્વરાજયનો ઉંચ નમુનો સેનત્રલ લીગે સ્વીકારયો છે. તે સઘળા વીચારવંત પુરૂષોને ત્યારેજ પસંદ પડતો થઈ પડે કે જયારે તે ઉંચ આશયને પહોંચવા આગમચ સંબંધ દાહેકાઓ સુધી તે ધરાવનારાઓ પોતાને સુધારવાનો પ્રયાસ ખંતથી ચાલુ રાખે, કેળવણીના ફેલાવા પાછળ મંડે અને કોમકોમો વચ્ચે સંપુરણ મઈત્રી બરપા કરે. પણ ઉતાવળ અને ઉછાછળેપણેથી તે ઉંચ આશયને પહોંચવા સરખો જો તેનો અર્થ કરવામાં આવે તો દેશના ઈતીહાસમાં તેનો ખીઆલ બાંધવાનો દીવસ ખરેખર બહુ કમનસીબ ગણાશે. તે ઉંચ આશયને પહોંચવા પહેલાં લાંબે રસ્તે મુસાફરી કરવાની છે અને તેમાં કદમ દર કદમ આગળ વધવાનું છે.]

["હીંદી પંચ," જુલાઈ, ૧૯૧૩.]

સરસ્વતીનાં પક્ષીઓનો મીજાસ બરખેલાફ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૦ મું.]

મોર નાં૦ ૧ (દીલ્હી ને સીમલાનો)—સરસ્વતીદેવીના મંદીરમાં કોઈબી રાજદવારી પક્ષીઓ ગાનાર (ભાષણ કરનાર) તરીકે ચાલશે નહીજ!

મોર નાં૦ ૨ (કલકતાનો)—હેંઅં' હેએ' શું' શું' શુઉઉં? 'પોલી—ટીક્સ" નહી'

[કલકતા યુનીવરસીટી સેનેટની એક સભા ગઈ તા૦ ૫ મીએ વાઈસચેનસલર સર અસુતોશ મુકરજીના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી, તે વેળાએ એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે, યુનીવરસીટીના લેકચરરોની નેમણુકના સંબંધમાં વડી સરકારે જે નવો નીયમ મુકરર કરવા માગયો છે તે સામે વાંધો લેવો અને ગવરનર જનરલ ઈન કાઉનસીલને એમ લખી જણાવવું કે, રાજદવારી હીલચાલમાં આગેવાનીભરયો ભાગ લેતા જણાયેલા ગ્રહસ્થોને યુનીવરસીટીના લેકચરરો તરીકે નેમવાનું ઈચ્છવા જોગ નથી એમ જણાવી સેનેટે કરેલી ત્રણ લેકચરરોની નેમણુક માટે બહાલી આપવાની ના પાડવામાં સરકારે એક નવીજ રાજનીતી ધારણ કરી છે કે જે વીષે સેનેટને આગમચથી કશી ખબર આપવામાં આવી નહી હતી, તેમજ જે વીષે પોતાના વીચારો દરશાવવાની સેનેટને કશી તક પણ આપવામાં આવી નહી હતી. આ નીયમથી લેકચરરોની નેમણુક કરવામાં યુનીવરસીટીને ગંભીર પ્રકારની ખલલ થશે અને તેથી કેળવણીના લાભો બગડશે આથી પોતાનો મુકાદો ફરી તપાસી જોવાની સેનેટ સરકારને માન પુરવક અરજ કરે છે]

['હીંદી પંચ,' જુલાઈ, ૧૯૧૩]

ખુબ સપાટા ને ઝપાટામાં!—અથવા બે જબરાં બળની વચ્ચે સપડાઈ ગયલો સરપ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૧ મું.]

[બલગેરયાને તેના માજી ગોઠયા સરવીઆ અને ગ્રીસે સખત માર મારયો છે અને તેથી તે સુલેહની માગણી કરવા પડયુ છે.]

["હીંદી પંચ," જુલાઈ, ૧૯૧૩.]

બીસ્માલ્લાહ!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૨ મું.]

મીયાં તુરકી—જો! આ ચાલ્યું!

યુરોપ—નહી, ખબરદાર, નહી! હું કદી તેમ કરવા દઈશ નહી! હું કદી તેમ ચાલવા દઈશ નહી! કદી—કદી—કદી—

[પોતાના મીત્ર બાલકન રાજયો સાથની લડાઈમાં બલગેરયાની થયલી પડતીનો લાભ લઈ ટરકીએ આખા યુરોપને હંફાવી એદ્રીઆનોપલ ભણી કુચ કરી જઈ તેનો પાછો કબજો મેળવ્યો છે અને જે પોતાનું હતું તે પોતાના સ્વાધીનમાં પાછું લીધું છે. લંડનના કોલકરારોની શરતો મુજબ એદ્રીઆનોપલ બલગેરયાને આપવાનું ઠરયું હતું]

["હીંદી પંચ," જુલાઈ, ૧૯૧૩.]

ખેતરનાં કામપર.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૩ મું.]

ખેડુત વીલીંગડોન્યા—આ બળદની જોડી સાથ ધણી પોતે જો ખેતરમાં પ્રમાણીક મહેનત કરે તો તે સારા પાકની આશા વાજબી રીતે રાખી શકે.

[પુણા ખાતે ગયા સોમવારે (તા૦ ૨૮ મી જુલાઈ) થયલી ધારાસભાની બેઠક વેળાએ નામદાર ગવરનર લોર્ડ વીલીંગડનને પહેલી વાર પ્રમુખસ્થાન લીધું હતું. સઘળા સભાસદોને અંતકરણપુરવક અને દીલોજાનીભરેલો આવકાર દેતા તેઓ તરફની તેવીજ દીલોજાન ભરી મદદ અને સહાયતા મેળવવાની ખાહેશ તે નામદારે પ્રદરશીત કરી હતી. કાઉનસીલના સરવેથી જુના સભાસદ તરીકે સર ફીરોઝ શાહ એમ૦ મહેતાએ પોતાના ગોઠયાઓ તરફથી તે નામદારને ઉંડો અને દીલોજાનીભરેલો આવકાર દેતાં જણાવ્યું કે, "મારા લોર્ડ આ દેશમાં તમો પધારયાને બહુ થોડો વખત પસાર થયો છે, પણ તે થોડા વખતમાં પણ અમોએ જોઈ લીધું છે કે આ સરકારના વડા તરીકે ભારે દીલસોજી અને ઉદાર નીયમો ધરાવતો અને ઈંગ્લંડની જાહેર અને પારલામેન્ટરી જીંદગીની મહાન શાળામાં ઉછરેલો એક રાજદવારી મેળવવાને અમો ભાગ્યશાળી થયા છીએ."]

["હીંદી પંચ," આગસ્ટ, ૧૯૧૩.]

પેલો "બરગ્લર" (લુતારૂ) કુત્રો!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૪ મું.]

"મદદ કરો' મદદ કરો! કોઈ મારી મદદે આવો! આ બધાઓ મારો ખુક લુટી ખાય છે!"

[બલગેરીયાની ભારે કાકલુદીથી પાંચ દીવસ સુધી લડાઈ તહકુબ રાખવામાં આવી છે અને સુલેહના સંદેશા બુખારેસ્ત ખાતે ચાલુ થયા છે ગ્રીસ, સરવીયા અને રૂમાનયાએ હેલ્લી બાલકનની લડાઈની લુટનો વધારે મોટો ભાગ બલગેરીયા પાસથી પડાવી લેવાનો ઠરાવ રાખ્યો છે. ટરકી તો અત્યાર આલમજનું એદ્રીઆનોપલમાં પાછો પધારો માંડીને બેઠું છે]

["હીંદી પંચ," આગસ્ટ ૧૯૧૩.]

ઈનસાફ દેવી પોતાનો ઠરાવ જાહેર કરે છે.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૫ મું.]

મીં૦ પંચ—તમારી ઢાલપર આ કેવા ડાઘ છે કે, ફાંસીની સજા પામેલાઓએ દયા માટે કીધેલી અરજીનો ચહડતા સવીવાળાઓ નીકાલ કરે તે સારૂ થોભવા વીના તેઓને લટકાવ દેવામાં આવે છે'

ઈનસાફ દેવી—એ ડાઘ હું સંપુરણપણે ધોઈ નાખવા માટે ઠરાવ ભરી થઈ છું, મીં૦ પંચ' મારા નામ અને આબરૂની સાથ હું હવે વધુવાર ચેડા કહાડવા દેવાનીજ નથી'

[લંડન, તા૦ ૫ મી આગસ્ટ—આફ્રીકાના જમીનદારોને કરવામાં આવેલી ફાંસીની સજાને લગતો પત્ર વેવહાર પ્રગટ થયો છે. તે ઉપરથી જણાય છે કે હીંદી પ્રધાન લોર્ડ ક્રુએ તા૦ ૧૧ મી જુલાઈને દીને અરજીઓ મોકલવાને લગતા કાનુનોમાં કેટલાક સુધારાઓ સુચવ્યા હતા અને તા૦ ૨૫ મી જુલાઈએ સર જોન હયુએટ તરફનો લંબાણ ખોલાસો હીંદી સરકાર ઉપર એવી ટીકા સાથે મોકલી આપયો હતો કે, સર જોન હયુએટે એ બાબત ઉપર સંભાળપુરવક લક્ષ પુગાડયુ હતું અને સુચનાઓ પ્રમાણે અમલ કરવા જોઈ પ્રમાણીકપણે પોતાની ફરજ અદા કરવાની એકલી નેમથી પોતાની મુનસફીનો ઉપયોગ કરયો હતો તે વીષે મારા મનમાં જોકે જરાપણ શક નથી, તોપણ હું હજીએ આ અભીપ્રાયને વળગી રહુ છુ કે સજા તહકુબ રાખી એ બાબત હીંદી સરકાર ઉપર મોકલવાનું વધારે ડહાપણભરયું થઈ પડત.]

["હીંદી પંચ," આગસ્ટ, ૧૯૧૩.]

તાંપી રહેલી આતુર આંખો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૬ મું.]

કુત્રો આઈ૦ સી૦ એસ૦—બાઉ-વાઉ' બઉ-વાઉ' બાઉ-વાઉ-વાઉ'

ખાનસમા મોનટેગ મીયાં—જરા ધીરજ, બેટા આસ્તે આસ્તે, 'ધીરે ધીરે, વધુ ને વધુ ખાતો જા' હાલ તુરત તો જેટલું છે તેટલાપર શુકરાના કર'

[આમની સભામાં હીંદી બજેટ ઉપર ચાલેલી તકરાર દરમીઆન હીંદી સનદી નોકરીની ફરયાદ વીષે બોલતા મી૦ મોનતેગ્યુએ જણાવ્યું કે સનદી નોકરીને લગતી ત્રણ ફરયાદો ધ્યાન લેવા જેવી છે, પહેલી, પગારને લગતી આ ફરયાદ ઘણી અગતની છે અને તે સંબધી તપાસ ચલાવવા નેમાએલાં કમીશનને આ સવાલ સંપુરણ તપાસ ચલાવવા લાયકનો છે. જરૂર જણાય તો હાલના ફેરવાયલા સંજોગોને પુરતો પગાર ઠરાવવા અને બજાવેલી સેવાને પુરતા પેનશન ઠરાવવાની તજવીજ બલાનણ કરવી જોઇશે.]

['હીંદી પંચ,' આગસ્ટ, ૧૯૧૩]

વીદયા દેવીની હજુરમાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૭ મું.]

દેવી—બેટા, કલ્યાણ, તારૂં ને તારા બચ્ચાંઓનું!

[કલકતા યુનીવરસીટી સેનેટની શનીવાર તા૦ ૧૬ મી આગસ્ટે મળેલી ખાસ સભામા ડાકટર રાશ બીહારી ઘોસની ઉદાર માંગણી આભાર સહીત સ્વીકારવાનો ઠરાવ કરવામા આવ્યો હતો. સભામાં વાઇસ ચેનસલર સર આશુતોશ મુકરજી, સર ગુરૂદાસ બેનરજી, બગાલની કારોબારી કાઉનસીલના સભાસદ આનરેબલ મી૦ લાયન અને પ્રોફેસર સ્તીવને જાણવા લાયક અને જુસ્સાદાર ભાષણો કરતાં ડાકટર રાશ બીહારી ઘોસે બતાવેલા જાહેર જુસ્સાની ભબજ તારીફ કીધી હતી. વાઇસ ચેનસલરે સભા સનમુખ જાહેર કરયુ હતુ કે, નામદાર વાઇસરોય, લોર્ડ કારમાઇકલ અને સર હારકોરટ બટલરે ઘણાજ માયાળુ શબ્દોમાં દીલોજાનીભરેલા મુબારકબાદી ઇચ્છનારા સદેશા મોકલી આપ્યા છે.]

["હીંદી પંચ," અગસ્ટ, ૧૯૧૩]

એકજ હવાડે પાણી પીતાં પ્રાણીઓ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૮ મું.]

બ્રીટાન્યા—કેવી અજાયબી!

હીંદ—કહો કે, કેવો ચમત્કાર'

[હીંદી બજેટ વીષેના એક રાજદવારીને છાજતા ભાષણમાં મદદનીશ હીંદી પ્રધાન મી૦ મોનતેગ્યુએ જણાવ્યું હતું કે, હીંદનો સવાલ તે કાંઇ તેના આરથીક વધારાને લગતો વધતી જતી આબાદીને લગતો કે નવી જાહેર ઇમારતો પુરી પાડવાને લગતો, સવાલ નથી. વળી તે કાંઇ રાજતંત્ર ચાલાક બનાવવાને લગતો સવાલ પણ નથી તે તો હકુમત અને પરસ્પરની સહાયતાને લગતો એક હીંદીને સારૂ તેના પોતાના દેશમા વધુ તકો પુરી પાડવાને લગતો અને સ્થાનીક સ્વરાજ્ય અને રાજકારોબારમા તેની લાયકાત ખીલવી વધુ પ્રમાણમાં તેની મદદ મેળવવાને લગતો સવાલ છે * * * કોમીભેદને અનુસરી સરકાર અને રઇયત વચ્ચે મજબુત ભેદ જાળવવાનો જુનો જમાનો હવે સદાને માટે વહી ગયો છે ભવીશનો મુદ્રાલેખ પરસ્પરની સહાયતાનો છે. આપણે આગળ વધવાની કબુલાત આપી છે અને આપણે આગળ વધવા માંગીએ છીએ, પણ તે આગળ પગલાં મક્કમપણે અને ડહાપણથીજ ભરવાં જોઇએ]

["હીંદી પંચ," આગસ્ટ, ૧૯૧૩.]

દુ:ખીઓની મદદે સખાવતની દેવી!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૯ મું.]

દેવી અન્નપુરણા—મારા બચ્ચાંઓ, નાશકારક રેલમાં તમોએ તમારૂં સરવસ્વ ખોહયું છે, પણ તમોએ મને તો ખોહી નથી! મારી તરફ જુઓ, હું અહીં તમને મદદ કરવા અને દીલાસો દેવા ઉભી છુ.

[દામોદર નદીવાળી રેલની આફતથી બંગાળના પાંચ જીલા બરદવાન, હુગલી, હાઉરા, મીદનાપોર અને બાકુરા ખાતે ભારે ખરાબી થઇ છે આખાને આખાં ગામડાંઓ અને ઉભા પાકો સદંતર નાશ પામ્યા છે, સેંકડો ઘરો તુટી પડયાં છે અને આખાં દેશમાં ભારે ત્રાસ વરતી રહયો છે સંકટ નીવારણારથે કલકતાના શહેરીઓની એક જાહેર સભા ગયા શુકવારે (તા૦ ૨૨ મી આગસ્તે) ત્યાંના ટાઉન હોલમાં બંગાળના નામદાર ગવરનરના પ્રમુખપણાં હેઠળ મળી હતી, જે વેળા ભાષણ કરતાં તે નામદારે જણાવયું હતું કે, સરકાર પોતાથી બની શકતી દરેક મદદ આપશે, પણ આવી વેળાએ ખાનગી શહેરીઓએ અગતજોગા સાધનો પુરાં પાડવાં જોઇએ કલકતા એક કામધધાવાળુ વ્યવહારૂ શહેર છે. માટે આ સભાએ દેખાડી આપવુ જોઇએ કે, આફતમાં ગરક ગયલાઓ પ્રત્યે દીલસોજી બતાવવા અને સારો વખત આવી લાગે ત્યાં સુધી તેમને થોડી ઘણી સગવડ સાથે નીભાવી લેવામાં તે પછાત પડે એમ નથી આપણી એક ફરજ નાણાં ભેગાં કરવાની છે. મારી ટેહેલ લેવા પહેલાં મારે તમને જણાવવુ જોઇએ કે નામદાર વાઇસરોયે ફંડમા રૂપયા એક હજાર ભરવા જણાવયું છે તે નામદારની આ શરૂઆત હું શુકનવંતી ગણુ છું એટલુંજ નહી પણ મને ભરૂસા છે કે બીજાઓ માટે તે સાચા દાખલારૂપ થઇ પડશે.]

['હીંદી પંચ," આગસ્ટ, ૧૯૧૩]

પેલો બલગર ('વલગર') પોરીયો!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૦ મું.]

બલગર—મને લુટી લીધો! મારૂ ચોરી લીધુ' મારી પોતાની મતા બધી ઝુંટવી ગયા! અને તુ બસ મુગી મંતર થઇને ઉભી છે ને મારી તરફથી એક આંગલી વટીક ઉચકતી નથી!

યુરોપા—તે હું કંઇ તુને આગમાથી કહાડવા માટે મારા આગલા દઝાડવાની નથી, બાપું!

[ટરકીને એદ્રીઆનોપલનો કબજો જાળવવા દેવામાં આવે એવો સંભવ દરરોજ વધતો જાય છે એકસ પીરી ટરકીને જોઇતા નાણાં સંબંધી મદદ આપવામા ઘુમ પડાવવાની બાજી ફાવે એમ લાગતુ નથી જે ફ્રેનચ નાણાં રોકનારાઓને અત્યાર સુધી ભારે ખમવુ પડયુ છે અને જેઓએ રશયાના રાજદવારી વીચારોને ખાતર ભારે ભોગો આપ્યા છે તેઓ હવે વધુ બોજો ખમવાને નારાજ છે]

["હીંદી પંચ," આગસ્ટ, ૧૯૧૩.]

ગળાંનો હાર (વીલાયતી 'પેટરન' નો).

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૧ મું.]

ઝવેરી હારડીંગભાઈ—કેવો શોભીતો છે? કેવો સુંદર ને સરસ છે' એની 'પેટરન તો જુઓ! બેગમ સાહીબાનું ગળું બે ઘડી શોભીજ રહેશે!

બેગમ સાહીબા—ખરૂ, પણ મને તો બીજી 'પેટરન' ગમે છે. હીંદીને હીંદી 'પેટરન' વધારે શોભી નીકળશે.

[અલાહબાદના સુપરીનટેનડીંગ એનજીનીયર મી૦ આરટલે ઇન્ડીયન એસોસીએશન સનમુખ એક ભાષણ આપતા જણાવ્યુ હતું કે, હીંદની હાજતો માટે હીંદી શીલ્પકળા સરવેથી વધારે લાયક છે અને પરદેશી કળાઓ આયાત કરવામા આપણે કશો લાભ લઇએ કે નહી તોપણ તે સઘળી ઉપર સેવટે હીંદી કળાજ ફાવી નીકળવાની એવી મારી ખાતરી થઇ છે આયાત કરેલી કળાઓ કરતાં તે કાંઇ વીશેષ ખરચાળ નથી અને વળી સઘળી અરવાચીન હાજતો માટે તે પુરતી થઇ પડે તેમ છે. દેહલી ખાતે હીંદી કળાને ઉતેજન આપવાની હાલ જે અનુપમ તક મળી છે તેનો પુરેપુરો લાભ લેવો ઘટે છે. હું આશા રાખુ છું કે, મેસરસ લુટ્યન્સ અને બેકર જેઓ એ કામ ઉપર રોકાયા છે, તેઓ આગ્રા અને ફતેહપુર શીખરી ખાતે જાતે જઇ એ કળાનો અભયાસ કરશે અને એટલું તો સ્વીકારવાની જરૂર જોશે કે, કલકતા માટે પલાડીયન રૂઢી અને મુંબઇ માટે ગોથીક રૂઢી ભલે એટલી લાયક થઇ પડી હોય, તોપણ દેહલી જેવાં હીંદના મધ્યમાં આવેલાં અને તેની સરવથી પવીત્ર દંતકથાઓથી ભરપુર શહેર માટે એ બેમાંની એક પણ ઢબ લાયક થઇ પડશે નહી.]

["હીંદી પંચ," આગસ્ટ, ૧૯૧૩.]

એક અસલી કથાનું નવું રૂપાંતર.

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૭૨ મું]

બળદો—અરે આ એ કુત્રો અહીં નહીં હોય તો આપણને કેવી ઉજાણી કરવાની મળી જાય!

ચોકીબાન કુત્રો—બાઉ, વાઉ, વાઉ-ઉ-ઉ-ઉ!

[ગયે અઠવાડયે હીંદી ખજાનચી સર વીલીઅમ મેયરે હીંદી સરકારના રોકડ પુરાંતના ઉપયોગના સવાલ વીષે મુંબઇની ચેમબર ઓફ કોમરસની કમીટી સાથે મસલહત ચલાવી હતી. તે વેળાએ ચાલેલાં કામકાજ ઉપર ટીકા કરતાં મી૦ દીનશા વાચ્છા 'બોમ્બે ક્રોનીકલ' માં તદન વાજબીજ સવાલ પુછે છે કે, "જેઓ સરકારી તીજોરીની રૂપ્યા બે કરોડની ફાજલ પુરાંતનો અવારનવાર લાભ મેળવવાને ધરતી ને આસમાન એક કરે છે, તેઓમાં શું એટલો વેપારી સહાસ નથી કે, રૂપ્યા પચાસ લાખની માયમસરની થાપણ સાથની એક બેંક સ્થાપીત કરી વરસોવરસ વધતા જતા વેપારની વધતી જતી હાજતો સંભાળી લે? તેઓ હરકયુલીસની મદદ શા સારૂ માગે છે અને સરકારી કાખઘોડી સારૂ શાના હાકે છે? અડેલા પઇડાને ખભું મારી જે વેપારી અને શરાફી બુધી માટે લંડન આટલું મશહુર બન્યું છે અને જેને લીધે તે હાલના વખતનું ખરેખર નાણાંની બહોળી ઉથલપાથલ કરનારૂં બેબીલોન અને દુન્યામાં આટ અને હુંડીનું મ ... થઇ પડયું છે, તે શું તેઓ દેખડાવી નહીં શકે? જે જોધાઓ હીંદી ખજાનચીને ભેટી પોતાના કહેવાતા રોદરા રડયા હતા તેઓ એવી એક બેંક સ્થાપવા માટે પુરતું બળ અને લાગ વગ ધરાવે છે. ગ્રાહમો અને તેમના જેવા બીજા સંબંધ એવી એક બેંક ઉભી કરવા માટે પડેલા છે. મારો માનવંત મીત્ર સર ચારલ્સ આરમસ્ટ્રોંગ પોતાની નાણાં સંબંધી કુશળતાથી ચાહે તો એકજ હાથે એ કામ પાર પાડી શકે"]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩.]

રેતીના કીનારાપર ચાલતો હળ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૩-૭૪ મું.]

મી૦ પારસી પંચ—શું બા, ખેતી કરો છો કે? ને રેતીનો કીનારો ખેડો છો? ગ્રહસ્થો, એ તો તદન નીરઉપયોગી કામ છે! મેહેનત ને ઉતસાહનો બધો ફોકટ ખરચ છે! તમારી રીતી ફેરવો, ને સાયનટીફીક ઢપપર ખેતી કરવાનું ચાલુ કરી કોઇ ફળદરૂપ જગાપર હળ ચલાવો, કે સારો પાક થાય ને સારો નફો થાય, ને ફર્સ્ટ ક્લાસ ખેડુતો તરીકે તમારી આટ ને કીરતી વધે.

[બેજું અને થાપણ ધરાવતા પારસીઓને નામદાર ગવરનર લોર્ડ વીલીંગડનને પગલે ચાલી તે નામદારે ગણેશખીંડના મંડળમાં સ્થાપેલી ગોશાળાની માફક શાસ્ત્રીય પધતી ઉપર ખેતી કરવાની સુચના કરવામાં આવી છે.

મુંબઇની પારસી પંચાયતના ફંડો જે રૂપ્યા સાઠ લાખ જે ટલા છે, તેમનો વહીવટ સાત ટ્રસ્તીઓ (સર જમશેદજી જીજીભાઇ, મી૦ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી, મી૦ બમનજી દીનશા પીટીટ, સર કાવસજી જેહાંગીર, મી૦ એચ૦ એ૦ વાડયા, મી૦ નવરોજી જે૦ ગામડયા અને મી૦ એમ૦ પી૦ ખરેધાત) જે જુનાં ખખ ધોરણ ઉપર ચલાવે છે, તે ધોરણ પારસી જેવી કેળવાયલી કોમને શોભા લગાડનારૂં ગણવામાં આવતું નથી.]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩.]

જૅક અને જાયન્ટ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૫ મું.]

જૅક—તુને છુટો પાડવા હું અહીં ઉભો છું! જોજે, બચ્ચા, હું તેમ કર્યા વગર રહું તો!

જાયન્ટ—અને અહીં હું તુને હંકાળવા ઉભો છું! જોજે, બચ્ચા, જેમ એક સદી થયાં હું કરતો આવ્યો છું તેમ હું નહીં કરૂં તો મારૂં નામ નહીં!

[ન્યાય અને કારોબારી ખાતાંઓ છુટાં પાડવાના સવાલ ઉપર દેશના સઘળા ભાગોમાંથી હીંદી પ્રજામત એકવાર ફરીથી મજબુતીથી જાહેર પાડવામાં આવે છે. તેના સંબંધમાં મદ્રાસ અને મુંબઇ ખાતે સોમવાર, તા૦ ૩૧ મી આગસ્ટ અને શનીવાર તા૦ ૬ ઠી સપટેમબરને દીને પ્રજાની જાહેર સભાઓ ભરવામાં આવી હતી, જે વેળાએ એ સુધારાની તાકીદે હીમાયત કરનારા મજબુત ઠરાવો પસાર કરવામાં આવયા હતા]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩.]

એક આબાદ ફટકો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૬ મું.]

પ્રેસ એક્ટ—"આહ! ઓહ! આ તો મારી ઉપર સઉથી નીરદયાળુ કાપ છે!"

["મકદુન્યામાં આવો અને અમને મદદ કરો" એવે નામનું ચોપાન્યું છાપાને લગતા કાયદાની બારમી કલમ પ્રમાણે સરકારમાં જપત કરવાના હોકમ સામે દેહલીના "કોમરેડ" અને "હમદરદ" પત્રના અધીપતી અને માલેક મી૦ મહમદઅલીએ કલકતા હાઇ કોર્ટની ખાસ બેન્ચને કરેલી અરજનો ચુકાદો નામદાર વડા જજ અને જજો મેસરસ સ્તીવન અને વુડરોફે ગઇ તા૦ ૧ લી સપટેમબરને દીને આપ્યો હતો. નામદાર વડા જજ સર લોરેન્સ જેનકીન્સે ઠરાવ્યું કે, છાપાને લગતા કાયદાની રૂયે સરકારે કહાડેલી જપતીના હોકમની વચ્ચે આવવાનો હાઇ કોરટને અખીકાર નથી. તેમ કરતાં તે નામદારે છાપાને લગતા કાયદાની કેટલીક બહુ બહોળી કલમો વીરૂધ વાજબીજ ટીકા કરી હતી અને ચોથી કલમના સંબંધમાં બોલતાં જણાવયું કે,—તેની રૂયે લેવામાં આવેલી સતા બહુ બહોળી છે અને તેની ભાષા ઇનસાનની ચાલાકી બનાવી શકે એટલી વીસ્તીરણ છે. તેમાં એક તરફ ચોકસપણાંના સઘળા જુદા જુદા તબક્કાઓથી તે બીજી તરફ અશકયપણાની હદ સુધીના સઘળા તબક્કાઓનો સમાવેશ થઇ જાય છે એક ચંચળ ભેજું આ કલમનો અર્થ કાઢવામાં કઇ હદ સુધી જઇ શકે તે કલ્પવું પણ મુશ્કેલ છે. ખરેખર પસંદ કરવાજોગ હોય એવાં લખાણોનો પણ તેમાં સમાવેશ થઇ શકે. બીજાઓની કંગાળયત અને નાબેશીમાં મજાહ માનનારા પ્રજાના હલકા વરગ ઉપર કરવામાં આવેલા હૂમલાને પણ તેની બહોળી જાળમાં સપડાવી શકાય. એક વરગની તારીફ કરવા જતાં પણ તેના સપાટામાંથી મુકત રહી શકાય નહીં. સાધારણ રીતે જે સઘળું સાહીત્ય બહુ નમુનેદાર ગણાતું આવયું છે તે ઘણુંખરું પણ વગર શકે તેના સપાટામાં લઇ શકાય]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩.]

ખરા ભાવથી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૭ મું.]

દેવી હીંદ—પંચોબા, ખુશાલીના, આનંદના, ખુશખબરતીના સમાચાર છે! આપણા નામવર શાહનશાહનો બેટો પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ શહેનશાહતની મુસાફરીએ નીકળે છે. મને તો આશા છે કે મારી મુલાકાત લેવાને એ ચુકશે નહીં.

હીંદી પંચ—ચુકવાનો તો એ નથીજ, તે માટે તો, દેવી, તમે ખાત્રીજ રાખજો! તે પોતાના માનવંત પીતાની માફક તમોને મળવાને ખચીતજ ઘણો ઘણોજ ખુશ થશે.

દેવી હીંદ—અને જયારે તે મારે ઘરે પધારશે ત્યારે તેને હરખભેર આવકાર દેવાને હું પણ ઘણીજ ઘણીજ ખુશ થઇશ.

[વરતમાનપત્રો ખબર આપે છે કે, નામદાર પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ ડીગ્રી માટેનો અભ્યાસ પુરો કરવા સારૂ ૧૯૧૪ ની સમર ટરમની આખેરી સુધી ઓકસફર્ડ ખાતે રહેશે તે બાદ ૧૯૧૫ ની વસંત ઋતુમાં તે નામદાર પોતાના ભાઇ શહાજાદા આલબરટ સાથે એક વરસ સુધી શહેનશાહતને પ્રવાસે નીકળશે. નામદાર શહેનશાહે એવી ખાહેશ દેખાડી છે, કે નામદાર પ્રીન્સ જે પરગણાંમાં પોતાનું રહેઠાણ કરવા ઇચ્છતો હોય તેના ઘાડા સમાગમમાં તેણે આવવું જોઇએ.]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩.]

"ઈન્ડસ્ટ્રીયલ વર્કશૉપ" માં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૮ મું.]

પંચ બાપુ–અરે ભાઇ કાકા, આ શું કરે છે? એમાં તે આવી ફાંચડ શેની ઘુસાડે છે? એને કાંઇ એવી ફાંચડની જરૂર નથી!

સુતાર કારમાઈકલ–પણ બીજાઓ ધારે છે કે એની જરૂર છે.

[મુંબઇ ઇલાકાની મોસ્લીમ લીગની કાઉનસીલની સભાએ કલકતા કોરપોરેશનમા ત્યાના એસ્લામીઓને ચુંટણીનો અલાહેદા હક આપીને તેમની લાંબા વખતની ફરયાદ દુર કરવાના બંગાલની સરકારે કરેલા ઠરાવ માટે તેનો ભારે આભાર માનયો છે. વળી વડી ધારાસભામાં પુછાયલા એક સવાલના જવાબમાં જે એમ જણાવવામાં આવ્યું છે કે મ્યુનીસીપલ અને જીલ્લાબોરડોમાં એસ્લામીઓને અલાહેદી ચુંટણીનો હક આપવાના સવાલ વીષે વડી સરકાર હાલ વીચાર ચલાવે છે તે માટે તે નામદારનો પણ આભાર માનવામા આવ્યો છે]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩]

એક અતી ઉતમ ખાણું.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૯ મું.]

મી॰ પંચ-ખાનસામા, તુમને કમાલ કી હય' લંબી મુદતસે બોહોત ઉમદા ખાના પકાયા હય' 'મીતુ' તો બોહોત બોહોત ખુબ, બોહોત અચ્છા હય!

ખાનસામા હારડીંગદીન–આપ જો ખુશ હુવે તો હમકુ ઇનામ સબ મીલ ગયાજી!

[વડી ધારાસભાની ગઇ તા॰ ૧૭ મીએ થયલી બેઠક વેળાએ દેશના સ્થાનીક અને પરદેશીને લગતા સવાલ વીષે નામદાર વાઇસરોયે કીધેલું ઉમદા ભાષણ ભારે ઉલટ સાથે વાચવામા આવ્યુ છે અને છાપામાં તેની જાજાલ તારીફ થવાઇ છે.]

["હીંદી પંચ," સપટેમબર, ૧૯૧૩]

નાળીયો મારે છે કુદકરાઃ

અથવા, લોહીના તરસીયા શીકારીએ કમબખતોનો કીધેલો સેકાર'

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૮૦ મું.]

[કેટલીક સ્વદેશી હીંદી બેન્કો માટે અણીની પીક જેવો જે વખત આવ્યો છે તે વીષે વેપારી અને ધંધાદારી વરગોમાં તેમજ લાગી પડેલી બેન્કોના આસામીઓ અને ડીપોઝીટરોમાં ભારે ચકચાર ચાલી રહી છે પીપલ્સ અને અમરીતસર બેંકોની પુઠે ક્રેડીટ બેંક, આલાયન્સ બેંકીંગ કંપની અને હીંદુસ્તાન બેંકે પણ નાણું આપવાનુ બંધ કીધું છે એમ જણાવવામાં આવે છે કે મોટે ભાગે સટાને લીધે અને થોડે ભાગે પંજાબમા પ્રથમ લાગેલા આંચકાના ગભરાટને લીધે હાલનો બારીક મામલો ઉભો થયો છે.]

["હીંદી પંચ," અકટોબર, ૧૯૧૩.]

મીયાં તુરકી પાછા અસલી રાહપર આવતા જાય છે!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૧ મું.]

મીયાં તુરકી–ચાલો, મી॰ ગ્રીક, મુગા મુગા ડાહયા ઉહરા થઇ જાઓ ને મારૂં કહયુ કરો, નહી તો—નહી તો—એમજ સમજો કે ઊકું ઉડયું!

[[illegible], તા॰ ૨ જી અકટોબર,—ડાકુલાના અનામત સીપાહોને ત્રણ દીવસમાં તઇયાર થઇને જઇ મળવાનો હોકમ ફરમાવવામાં આવ્યો છે. હાલનો અંધન મામલો ધ્યાનમાં લઇને ગ્રામકીય સુલેહ માટેનાં સઘળાં બાબતો સાચવવાના દરેક ઉપાય લઇ રાખ્યો છે. ઇજીપનના ટાપુઓમાના કેટલાકનો પાછો કબજો મેળવવાના ટરકીના દાવાથી મામલાએ વધારે ગંભીર રૂપ લીધેલું લાગે છે. બાકી બધે સમજુતીની ગોઠવણ થવામાં લાગતાઓ અને બાકી રહેલા જ નજીવા મુદાઓને બદલે સંદેશાનો મુળ આધારજ હવે ફેરવી નાખવાની કોશેશ કરવાનો ગ્રીસ ટરકી ઉપર આરોપ મેલે છે. ગ્રીસ બાકી રહેલા મુદ્દાઓ વીષે તકરાર ચલાવવાને તઇયાર છે, પણ ઇજીયનના ટાપુઓનો સવાલ ફરી ઉઘાડવાને તે ઘસીને નાપાડે છે.]

["હીંદી પંચ," અકટોબર, ૧૯૧૩.]

દરવાજો બંધ!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૨ મું.]

[કેનેડામાં વસતા હીંદીઓ તરફ દીલસોજી બતાવવાને એક સભા થોડા દીવસ પહેલા સીમલા ખાતે મળી હતી કેનેડાની સરકારે એક કાયદો બાંધી એમ ઠરાવ્યું છે કે હીંદથી સલંગ ટીકેટ લઇ જેઓ પરબારા આવે તે સીવાય બીજાઓને કેનેડામા દાખલ થવા દેવામા આવશે નહી આ કાનુનને લીધે ત્યાં જઇ રહેલા હીંદીઓ પોતના સ્ત્રી બાળકોને બોલાવતાં અટકી પડયા છે, કેમકે હીંદ અને કેનેડા વચ્ચે સલંગ સ્ટીમરો ફેરતોજ નથી. આનરેબલ મી॰ સુરેનદ્રનાથ બાનરજી મુદાસર પુછે છે કે "કેનેડા જે શાહનશાહતનો એક ભાગ છે તેમાં દાખલ થવાના આપણા હકનો શું ઇનકાર કરવામાં આવશે? પરદેશી સરકારોની યુરોપીઅન રઇયત જોઇએ એટલી સંખયામાં ત્યાં જઇ શકે, ચીનાઓ અને જેપનીઓ પણ સેંકડોની સંખયામાં ઉતરી પડે તેનો મુજાકો નહી, પણ નામદાર શહેનશાહનાં હીંદી રઇયતથી ત્યાં જવાય નહી જો આમજ હોય તો પછી માતુશ્રી મહારાણીના યાદગાર ઢંઢરાની રૂએ આપણને એકસરખો રાજદ્વારી દરજો આપયો છે તેનુ શુ? આ સ્થીતી સહન થઇ શકે તેવી નથી અને તે સ્વીકારી શકાય નહી માતુશ્રી મહારાણીના ઢંઢરાનો ટેક સાચવવોજ જોઇએ. હાલની સ્થીતી વીષે તપાસ ચલવી રીપોરટ કરવાને સ્વરાજય ભોગવતાં સંસ્થાનો ખાતે અમલદાર અને પ્રજાકીય પ્રતીનીધીઓનું એક ભેગુ કમીશન ડેપ્યુટેશન તરીકે મોકલાવવુ જોઇએ, કે જેથી પહેલે હાથની સતાવાર અને ભરૂસેદાર ખબર મેળવીને સરકાર આગળ પગલા ભરી શકે"]

["હીંદી પંચ," અકટોબર, ૧૯૧૩]

કાનપોરમાં સુલેહનો ફરેશતો!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૩-૮૪ મું.]

"શુક્ર એલાહી' અલ્લાઓતઆલા તરફનો ફરેસ્તો! ખુશ આમદીદ' ભલે પધાર' પધાર! પધાર!"

[કાનપોરની મછલી બઝારવાળી મસજીદને લગતા બનાવો જેને પરીણામે તા॰ ૩ જી ઓગસ્ટનુ હુલ્લડ થયું હતુ અને કેટલાક મહોમેદનો મારયા જવા ઉપરાત સંખયાબંધ કેદ પકડાયા હતા, તેને લીધે હીંદી એસ્લામીઓમાં ભારે ખળભળાટ થઇ રહયો હતો તેવે વખતે આખા હીંદના એસ્લામીઓને નામદાર વાઇસરોય લોર્ડ હારડીંગે પોતાની દુરઅંદેશ અને એક રાજદ્વારીને છાજતી રાજનીતીથી જે સુલેહ અને સંતોષ પમાડયો છે તે માટે તે નામદારને ભારે માન અને શાબાશી ઘટે છે નામદાર વાઇસરોય ગયા ગુરૂવારે (તા॰ ૧૪ મી અકટોબરે) સીમલાથી ખાસ કાનપોર પધારયો હતો અને શેહેરના મુસલમાન રહેવાસીઓ તરફનું માનપત્ર સ્વીકારયું હતુ. તેનો જવાબ વાળતાં તે નામદારે મસજીદનો તોડી પાડેલો ભાગ એક આરકો ઉપર ફરી બાંધવા દેવાનું અને હુલ્લડમાં ભાગ લેવા અને તેની ઉશકેરણી કરવા માટે પકડાયલા સઘળા આરોપીઓને છોડી દેવાનુ જાહેર કરયું હતું. પોતાનું ભાષણ ખતમ કરતાં તે નામદારે જણાવયું હતું કે–"હું દીલોજાનથી આશા રાખું છુ કે મસજીદના સવાલના મેં કરેલા ફડચા અને તપાસ માટે સેશન્સમા નોંધાયલા આરોપીઓનાં છુટકારા માટે આપેલા હોકમથી માત્ર કાનપોરનાજ નહી પણ આખાં હીંદના એસ્લામીઓમાં સુલેહ અને સંતોષ ફેલાશે અને ઇલા થોડાક માસની ગમખવાર બાદ કોઇ પણ સ્વેશે તાજી રહે એવું કાંઇ પણ બનશું અને કે બીજી તરફ કોઇ તરફથી ભરવામા આવશે નહી, અને સઘળા મહોમેદનો પોતાના રાજકરતા તરફ વફાદાર રહેવા અને દેશની કાયદાપુરવક સરકારને વફાદારીભરયો ટેકો આપી કાયદો અને બંદોબસ્ત જાળવવામાં અને જે મહાન અને સુંદર ભુમીમાં આપણે વસીએ છીએ તેમાં સુલેહ, સુખ અને આબાદી રાખવામાં એકદીલીથી જોડાશે.]

["હીંદી પંચ," અકટોબર, ૧૯૧૩.]

પેહેલો પાઠ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૫ મું.]

સ્વદેશી સાધવી–બેટા, લખ, પેહેલી શીખામણની ધાત લખ, ને તે હમેશાં મનમા ગોખી રાખજે કે—"**સ્વદેશી બેન્કોએ સટો નહી કરવોજી!**"

["હીદી પંચ" અકટોબર, ૧૯૧૩.]

રસ્તા વચ્ચે ભુતનો ઓળો:

અથવા, લક્ષ્મીની સ્વારીના મારગમાં અંધકાર'

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૬ મું.]

[સપટેમબરનો વરસાદ નીષ્ફળ જવાથી જબલપોર જીલ્લો દુકળની અણી ઉપર આવી પડયો છે એક ખબરપત્રીના જણાવ્ય પ્રમાણે શીહોરા અને મરવારા તહસીલોમાં પાક લગભગ નીષ્ફળ ગયો છે અને ભવીષ્ય બહુ શોકાતુર દીસે છે. સંયુકત પ્રાંતો અને આઉધ માથી આલેલી ટીપણી અને તેની પુઠે આવેલા તીડોના ઉપદ્રવને લીધે પાકો નીષ્ફળ જવાના શોકાતુર સમાચાર મળયા છે વળી આ જીલાના અહ્‌વાલો ઉપરથી નેહેરોના લાભનો પુરાવો મળે છે, કેમકે નહેરોવાળા બાગોનો પાક સારી આશા આપનારો છે જયાં નહેરો નથી ત્યાના પાકો તદન નાશ પામવાની અણી ઉપર છે]

["હીંદી પંચ," અકટોબર, ૧૯૧૩]

હમણાનો હીંદી સીસીફસ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૭ મું]

સીસીફસ (બેંક પ્રોમોટર)-હુ શું કરૂં, સાધવીબાઇ? હું તો એને ડુંગરને મથાળે ગગડાવી લઇ જવાને મથીમથીને મથયો, પણ એ તો ધરરર કરતો પાછો હેઠેજ ધસી પડયો!

સાધવીબાઈ–અને મને ફીકર છે કે, હવે એને પાછો ઉપર ગગડાવી લઇ જવા માટે તુને વરસોનાં વરસો લાગશે,—અને તોપણ તું તેમ કરી શકશે કે, તે માટે તો મને શકજ છે!

[પડી ભાગેલી બે બેંકોને લીધે સ્વદેશી બેંકો ઉપરનો પ્રજાનો વીશ્વાસ ઘણો ઢીલો પડી ગયો છે અને તે પાછો લાવવા માટે વરસો સુધી પ્રમાણીકપણે મહેનત કરવી પડશે.]

['હીંદી પંચ," અકટોબર ૧૯૧૩]

દેવી અને દઇત્ય.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૮૮ મું.]

નરકાસુર દઇંત સામેની દેવીની લડત કદી પુરી થતી દેખાતીજ નથી!

[ફઇઝાબાદ ખાતે મળેલી સંયુકત પ્રાંતોની પ્રાંતીક સંસારી પરીષદ વેળાએ ન્યાતી બંધારણ હીંદુઓને એક પ્રજા તરીકે જોડવાના મારગમાં હરકતકરતા થઇ પડે છે એવો પરીષદનો ખાતરીભરયો અભીપ્રાય દરશાવનારો ઠરાવ કરવામા આવયો હતો. તે ઠરાવ મેલનારે જણાવયું હતું કે, "જયા સુધી અરયનો શુધ આરયનો હતા ત્યાં સુધી આ હાનીકારક રેવાજના તેઓ દાસ બનયા નહી હતા, પણ જયારે તેઓ પોતાની ઉંચ સ્થીતીએથી ગબડી પડી હીંદુઓ બનયા:-અને એ શબ્દનો અર્થ તો તમો જાણો છો-અને તે ગોલમનો છે-ગોલામ એટલે કોઇ પરદેશી પ્રજાના ગોલામો નહી, પણ વહેમ અને અજ્ઞાનપણાના ગોલામો—ત્યારથી નયાતી બધારણે તેઓ ઉપર કબુ મેળવયો છે. બુધીસ્તની સતા પડી ભાગતાં બ્રાહમણોએ તેની સ્થાપના કીધી હતી અને તે સાથે બ્રાહમણ દોર ચાલુ થયો હતો. પોતાનું વડપણ સંપુરણ કરવા માટે બ્રાહમણોએ નયાતીબંધારણ બહુજ સખત બનાવી દીધું હતું."]

["હીંદી પંચ," અકટોબર, ૧૯૧૩.]

કડવી ઝેર ગોળી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૦ મું.]

મીયાં મોસ્લેમ (ડાક્ટર આગાખાનને)–હકીમ સાહેબ, આ તો સઉથી કડવામા કડવી ગોળી તમે મને ગળી જવા કહો છો! મને તો એ મુદલજ ગળવા ગમતી નથી!

ડાક્ટર આગાખાન–ગમે કે નહી ગમે, પણ તમોને એ ગળી જવી તો પડશેજ, મીયાં! તમારા કેસપર મેં સંભાળથી વીચાર કીધો છે, અને જો તમને ગોળી પસંદ નહી હોય તો મુગા મુંગા આખ મીચીને એકદમ લોચો કરી ગરપ કરી દો!

[હીંદની સેનટ્રલ મોસ્લીમ લીગના પ્રમુખ તરીકેનું નામદાર આગાખાને રાજીનામું આપવાથી સઘળા વરગના એસલામીઓ વચ્ચે ભારે દલગીરી ફેલાઇ છે લંડનની માસ્લીમ લીગના પ્રમુખ તરીકેના મી૦ અમીરઅલીના રાજીનામા બાબે એટલો બધો ખળભળાટ બતાવવામાં આવતો નથી]

["હીદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩.]

જંગલી "બોયર" (ડુક્કર) ના શીકાર માટે.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૧ મું.]

હથીયાર ઘસનાર પંચ–તમારા કામ માટે એ જોઇએ તેટલું ધારદાર છે, સાહેબ, એ તો તમે જયારે વાપરશો ત્યારે એની ખુબી જાણશો.

લોર્ડ હારડીંગ–અ—અ—હુંઅં!

[દક્ષીણ આફ્રીકા ખાતે જઇ રહેલા હીંદીઓની ફરયાદો બાબે દાદ આપવાની ત્યાની સરકારે ના પાડલી હોવાથી, વડી ધારાસભાની આવતી બેઠક વેળાએ ખરાબનો બદલો ખરાબથી વાળવા સરખા ઉપાયો યોજવ ની ભલામણ કરવાનો ઠરાવ ઓનરેબલ મી૦ ગોખલે તરફથી રજુ કરવામા આવશે]

["હીંદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩.]

હીંદ માતાના દરવાજા આગળ ભીક્ષુકો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૯૨ મુ.]

ભીક્ષુકો–આપો, માતા, તમના બચાંઓ માટે આપો! તમના જે બચાંઓ દુરદરાજ દેશાવરમા ભારે બળ ને સતા સામે પોતાના હક અને ઇનસાફ માટે લડે છે, તે બચાંઓ માટે આપો, માતા!

માતા–ખુશી સાથે! મારાથી જે પણ બની શકે તેટલું બધું લેઓ! જે મારૂં છે તે મારાં બચાઓનુ પણ છે!

[મુબઇમાં આનરેબલ મી૦ ગોખલેએ ઉભી કરેલી સાઉથ આફ્રીકન ઇંડયન કમીટીએ સત્યાગ્રહની લડત ચાલુ રાખવા માટેના ફંડને સહાયતા આપવાની અપીલ બાહર પાડી છે એવો અડસટો કહાડવામા આવયો છે કે, આવતા ચાર પાચ માસ સુધી દર મહીને સત્યગ્રહીઓ ઉપર રૂ ૭૫૦૦૦ મોકલવા જોઇશે.]

["હીદી પંચ" નવેમબર, ૧૯૧૩.]

એક દલગીરીભરેલો દેખાવ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૩ મું.]

મી૦ પંચ દોસ્ત, આ કામ જાહેરમાં કાં કરે છે? તુને શુ ખબર નથી કે મેલાં લુગડાં તો ઘરેજ ધોવા જોઇએ?

મીયાં અમીરઅલી- અ—હો—અ—અ—હા,- હા, અ રૂં,—અ—અ—સાહેબ, તદન ખરૂં!

[લંડન મોસ્લીમ લીગના પ્રમુખ તરીકે મી૦ અમીરઅલીએ આપેલા રાજીનામાથી તેમા પડેલા ભંગાણને લગતી વીગતો બાહર આવી છે. હીંદની મોસ્લીમ લીગના સેક્રેટરી મી૦ વઝીરહસનના પત્ર અને મી૦ અમીરઅલીએ તેનો વાળેલો જવાબ મી૦ અમીરઅલીએ છાપામાં પ્રગટ કરાવ્યો છે. મી૦ વઝીરહસન લખે છે કે "તમો સાથે મળીને નામદાર આગાખાન અમને જે ખાણું આપવા માગે છે તેની નેમ એવી છે કે

આપી કોમના સ્વીકારાયલા આડત્યાઓ તરીકે સરકાર તરફ મુરાદ માંનોની ખરી વળણુ કેવી છે ત વીષેનો ખુલાસા કરવાની અમને તક આપવી અને નહી કે થોડા વખતની ફતેહો માટે ડીંગ મારવી. ખાણુ વેળાએ આ મથણુ ઉખાડવાની અને સરકારની પ્રતીષ્ઠાને અડચણ આવવા દીધા વગર એક રાજદ્વારોને છાજતી કુનેહથી સઘળી ભાંજગડનો નીવેડો લાવવા માટે નામદાર વાઇસરોયનો આભાર માનવાની અમને તક મળશી, પણ અમને જો આવી તક આપવામાં નહી આવશે તો અમને અમારી નેમ બર લાવવા માટે બીજા રસ્તા શોધવા પડશે અને જાહેર તખ્તા અને છાપાનો આશરા લેવા પડશે. તેવા સંજોગોમા હીંદ ખાતે પાછાં ફરતાં લીગના સભાસદોને દલગીરી સાથે જણાવવાની મને ફરજ પડશે કે, હીંદમા કાંઈ આડુ અવળુ થયુ તો તેની દાદ મેળવવા માટે ઈંગ્લંડમા કોઇ ઉપર ભરૂસો રાખવો નકામું છ ખરેખર તો હુ સમજી શકતો નથી કે બીજના સભાસદાને મારે કેવી રીતે ખોલ્લું કરી જણાવવુ કે તેમનાં પોતાની લડનની શાખાના પ્રમુખ કોમને મદદ કરવાને તઇયાર નથી, તો જોકે તેઓને કોઇ રીતનો જોખમ ખેડવાનો કે ભોગ આપવાનો નથી. તમો જાણો છો તેમ નામદાર આગાખાનની સ્થીતી બહુ નાજુક છે, છતા મારે કહેવું જોઇએ ક અમો તરફની કાંઇ પણ સુચના વીના આ જાતનું ખાણુ આપવાની જોખમદારી લેવાને તેમન તઇયાર જોઇ અમને ખુશાલભરી અજાયબી ઉપજી હતી."]

["હીંદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩.]

અરે! કોણ ગરીબ બીચારા હીંદીને બચાવે!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૪ મું.]

બોર (જંગલી ડુક્કર)—અરે હુ તો તારો પચકરોજ કહાડી નાખુંચ, શુ કંગાળ કાળા નીગર!

[ઇમીગ્રેશનને લગતા નવા કાયદાની રૂએ દક્ષીણ આફ્રીકાના હીંદીઓ ઉપર ગુજરતા હાદસાઓની ચાલતા અહવાડયામા તાર મારફતે મળેલી ખબરોથી હીંદ ડઘાઇ ગયુ છે ખાણોના નવ કમ્પાઉંડોને તુરંગમા ફેરવી નાખવામા આવ્યા છે, તેઓના મેનેજરોને ફરોગાઓનો સઘળો અધીકાર આપવામા આવ્યો છે અને ખાણોમા હડતાળ પાડી બેઠેલા સત્યાગ્રહીઓને બંધવા તરીકે ખાણોમા સખત મજુરી કરવાની ફરજ પાડવામા આવે છે. બાપીમારવાના અને જુલમ મારવાના બનાવો નોંધાયા છે આ ખબરથી સઘળા વર્ગો પ્રત્યે સત્યાગ્રહીઓની ભારે દીલસોજી ખેંચાઇ છે કલકતાના બીશપે દક્ષીણ આફ્રીકાના સંકટનીવારણ ફંડમાં રૂપીઆ ૫૦૦ ભરયા છે, જ્યારે મદ્રાસના બીશપે એ લડતને મજબુત ટેકો આપવાને હીંદી અંગ્રેજોને મજબુત અપીલ કરી છે કલકતાના બીશપ લખે છે કે, "આપણી બાદબંધ હીંદી રઇયત પ્રત્યે ભારે દીલસોજી ધરાવીને લાંબો વખત થયાં મામલો હું બારીકીથી તપાસતો આવ્યો છુ. મામલો હવે એવી હદે પહોંચ્યો છે અને ખાસ કરીને હડતાળીઆઓને કેદમા રાખવા સારૂ ખાણોને તુરંગોમાં ફેરવી નાખવા વીષેની ખબર એટલી તો ભયંકર છે કે, તમારા ભાઇબંધો સાથે જે વરતન ચલાવવામા આવે છે તે માટે અંતઃકરણપુરવક દલગીરી દરશાવ્યા વીના મારાથી રહેવાતું નથી હાલની લડતમા તેઓ તરફ હું સંપુરણ દીલસોજી ધરાવુ છુ "]

["હીંદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩]

કરપીન કામપર નીકળેલો કંગાળ દઇત!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૫ મું.]

સારાં ભાગ્યે મુંબઇવાળો પોલીસમેન વીલીંગડન અને સંયુકત પ્રાંતોવાળો પોલીસમેન મેસ્ટન એ કંગાળ દઇતને તેની કરપીન ધારણામાં ઉંધો નાખવાને તઇયારજ છે.

[સંયુકત પ્રાંતોમાં દુકાળની ખરાબી સામે સર જેમ્સ મેસ્તનની સરકારે ચાંપતાં પગલાં ભરવા માંડયાં છે, જ્યારે દક્ષીણ મરાઠા પર દેશમાં સ્થીતી ચીંતા કરાવનારી થઇ પડેલી હોવાથી મુંબઇ સરકાર પણ પુર હોશયારીમાં છે. આખા સોલાપોર જીલ્લામા ગંભીર પ્રકારનો દુકાળ ચાલશે એ લગભગ ચોકસ છે. કલેકટર મી૦ ચક્રવતીએ મંગળવાર તા૦ ૧૮ મી નવેમબરે દુકાળ સંકટ નીવારણ માટે જાહેર પ્રજાએ શું પગલાં ભરવાં તે વીષે વીચાર ચલાવવાને અમલદારો અને આગેવાન પ્રજાજનોની એક સભા રીપન હોલમાં બોલાવી હતી. મી૦ નરોતમ મોરારજી ગોકળદાસ, મી૦ પરશોતમદાસ ઠાકોરદાસ અને સરવંટસ ઓફ ઈંડયા સોસાયટીવાળા મી૦ ગોપાળ દીયધર મુંબઇથી સભામા ખાસ હાજરી આપવા પધારયા હતા. ડેપ્યુટી કલેકટરો અને મામલતદારોને પણ સભામા ખાસ પધારવાની તાકીદ કરવામાં આવી હતી પ્રમુખ કલેકટરે કેટલાક અમલદારોને પોતાના તાલુકાઓની વીગતવાર સ્થીતી સભા સનમુખ રજુ કરવા જણાવ્યું હતુ તેઓએ ચોમાસાની નીશફળતા, પાણીની ભારે તંગી, નીશફળ ગયલા અને સુકાઇ જતા પાકો, ગામડયાઓની ઉઠાગરી અને ગામડાંઓ ખાલી કરવાની ધમકી વગેરે વીષે વીવેચન કરી ઢોરોના નીવારણ માટે તાકીદે પગલા ભરવાની જરૂરયાત બતાવી હતી.]

["હીંદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩]

બસ સીધો આગળ ધસ્યો જા!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૬ મું.]

[દક્ષીણ આફ્રીકાના બારીક થઇ પડેલા મામલા વીષે મદ્રાસ ખાતે સોમવાર, તા૦ ૨૪ મી નવેમબરે ભાષણ કરતાં નામદાર વાઇસરોય લોર્ડ હારડીંગે જણાવયુ હતું કે—"થોડુંક થયુ દક્ષીણ આફ્રીકામાંના તમારા સ્વદેશબંધુઓએ જે કાયદાઓને તેઓ હલકું લગાડનારા અને અન્યાયી ગણે છે તે સામે શાંત અવરોધની હીલચાલ ઉપાડી લીધી છે આપણે જેઓ દુર બેઠા બેઠા તેમની એ લડત નીહાળયે છીએ, તેમને પણ તેમના એ અભીપ્રાયમાં ભાગ પડવા વીના નહી ચાલતું. તેઓએ પોતાની ધારણા મુજબ ખમવી પડનારી સઘળી સજાઓનુ બરાબર તોલ કરીને એ કાયદાઓનો ભંગ કરયો છે અને હીમત અને ધીરજથી તે માટેની સજા ખમવાને તઇયાર થયા છે આ સઘળામા હીંદની ઉંડી અને અંતઃકરણપુરવક દીલસોજી તેઓ તરફ છે અને જેઓ મારી માફક હીંદીઓ નહી હોવા છતા આ દેશના લોકો પ્રતયે દીલસોજીની લાગણી ધરાવ છે તેઓની દીલસોજી પણ તેમના તરફ ખેંચાઇ છે. પણ હમણા રસ ઉપર ચઢેલા મામલાએ બહુ ગંભીર રૂપ લીધુ છે અને જાહેર રીતે આળ મેલવામાં આવયું છે કે આ સત્યાગ્રહની લડત સામે એવા ઉપાયો કામે લગાડવામાં આવયા છે કે જે સુધરલામાં ખપવાનો દાવો કરતો કોઇ પણ દેશ એક ઘડીભર પણ સાંખી શકે નહી. આ આળનો દક્ષીણ આફ્રીકાની જોખમદાર સરકાર તરફથી વીગતવાર ઇનકાર કરવામાં આવયો છે, તો જોકે તેમ કરતાં પણ તેમને એટલું તો કબુલ રાખવું પડયુ છે કે જે ઉપરથી પોતે ભરેલાં કેટલાક પગલાંઓના સબંધમાં યુનયનની સરકારે ડહાપણભરેલી દુરઅંદેશીથી કામ લીધેલું જોવામાં નહી આવતુ "]

["હીંદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩]

ખોલ્લા સવાલો:— જોઇયે છે તેનો ખોલ્લો જવાબ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૭ મું.]

હીંદ—બેહેન બ્રીટાન્યા, મેહેરબાની કરીને તુ મને ખોલ્લે ખોલ્લો જવાબ આપશે? હું બ્રીટીશ શાહનશાહતમા એક ભાગીદાર છું કે નહી? મારા બચ્ચાઓ તે શહેનશાહતના છુટાપણું ભોગવતા શેહેરીઓ છે કે? તે શેહેનશાહતના દરેક ખુણેખુણામાં દાખલ થવાનો તેમને હક છે કે? અને જેઓ તેમના માર્ગમા અટકાવ મેળે અને બંધીઓ નાખે તેઓને તું તારો વીચાર ખોલ્લેખોલ્લા શબ્દોમાં, સ્પષ્ટપણે, સત્તાવાર રીતે અને કાંઇપણ સરોપરો રાખ્યા વગર કહેવા અને તારી શહેનશાહી સત્તાને તેઓ માન આપે એમ કરવા માગે છે કે?

[લંડન, તા૦ ૨૫ મી નવમબર—શહેનશાહતના જુદા જુદા ભાગો વચ્ચેના પરસપરના અસંતોષકારક સંબંધ ઉપર ધ્યાન ખેંચી ટીકા કરતાં લંડનનું "ધી સ્તેનડર્ડ" પત્ર જણાવે છે કે, તેઓ એક બીજા તરફ પરદેશી રાજ્યો હોય તેમ વરતે છે. એક પરદેશી રાજ્ય કરતાં પણ દક્ષીણ આફ્રીકાના હાથ ઉપર નયાય મેળવવાની હીંદ બહુ ઓછી તાકાત ધરાવે છે. એક પરદેશી રાજ્ય જે વેર વાળવા સરખા શત્રુભરયા ઈલાજો કામે લગાડી શકે તે હીંદથી લઇ શકાતા નથી. સંસ્થાનો જે એકત્ર બંધારણ માટે હજી તઇયાર નથી તે તેઓ ઉપર જબરીથી કોઇ ઠસાવવા માંગતું નથી, પણ રાજદ્વારી તેમજ કાયદા સંબંધી ઝઘડાઓનો નીકાલ લાવવા સારૂ કોઇ સામાનય વાજીંત્ર અથવા ત્રાઇબ્યુનલ તો હોવીજ જોઇએ, કેમકે તે વીના શહેનશાહતના જુદા જુદા ભાગોને શહેનશાહી સંબંધને લીધે જે સઘળા લાભો મળવા જોઇએ તે પ્રાપત કરવાનો કોઇ રસ્તો રહેતો નથી.]

["હીંદી પંચ," નવેમબર, ૧૯૧૩.]

સડસડાટ આગળ ચાલતી બોટ.

ચોથી જરથોસ્તી કોનફરન્સ મુંબઇ, તા૦ ૬ ઠી, ૭ મી અને ૯ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૧૩.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૮ મું.]

[ચોથી જરથોસ્તી કોનફરનસની પેહેલી બેઠક ગઇ કાલે (તા૦ ૬ ઠી ડીસેમબરે) નોવેલ્ટી નાટકશાળામાં મી૦ હોરમસજી જેહાંગીર ભાભા, એમ૦ એ૦, ના પ્રમુખપણા હેઠળ કરવામા આવી હતી]

["હીંદી પંચ," ડીસેમબર, ૧૯૧૩]

ભટભડયે મોહડે હીંદ પોતાનું મન કહી દે છે.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૯ મું.]

દેવી હીંદ-તમારા ઓદ્ધાની સંપુરણ મુદત સુધી મારા ઘરના કારોબારના વડા તરીકે તમોને હું રહેલા જોવા માંગું છું, અને તમોને એક દીવસ પણ વેહેલા જતા જોવા હું ઇચ્છતી નથી ! તમ સરખા ભલા, બાહોશ, દીલસોજ માણસો મને જવલેજ મલે છે, અને જ્યારે તે મલે છે ત્યારે હું તેમની એટલી તો કીમત ને કદર પીછાની શકું છું કે, તેઓ મને છોડી જવા માગે છે એ વીચારજ મને ચીંતાથી મારી નાખે છે !

લૉર્ડ હારડીંગ-બાનુ, તમો ખાતરજમા રાખજો કે હું તમોને અત્યારે તો છોડી જવાનોજ નથી, અને તમોને ચીંતા કરવાનું કંઇજ કારણ નથી !

[લૉર્ડ હારડીંગ હીંદના વાઇસરોય તરીકેના પોતાના ઓદ્ધાનું રાજીનામું આપવાનો વીચાર રાખે છે એવી ચાલતી અફવાઓને ખંડન ખાતે સતાવાર રીતે ખોટી પાડવામા આવ્યાથી હીંદી પ્રજાને ભારે સંતોષ થયો છે]

["હીંદી પંચ," ડીસેમબર, ૧૯૧૩.]

જ્યાંગાર અઝદાહના ડાચાંમાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૦૦ મું.]

[સ્વદેશી બેનકો ઉપરાઉપરી પડી ભાગવાથી જે ગભરાટ બરપા થયો હતો તે ઇંડયન સ્પીસી બેનકના મેનેજીંગ ડીરેક્ટર મી૦ ચુનીલલ ડી૦ સરૈયાના મરણ પછી ડીરેક્ટરોએ તેને ફડચામા લઇ જવાની કરેલી હીલચાલ સાથે ઉચામા ઉંચી ટોચે ચહડયો છે. જાહેર પ્રજાનો વીશ્વાસ ઉઠી ગયો છે અને સ્વદેશીની આંટ ઉપર અસહ્ય ફટકો પડયો છે. જે બેનકો બહુ સધર ગણાતી આવી છે, તેમની ઉપર પણ અઠવાડમાં દરમીઆન દરોરો પડયો છે]

["હીંદી પંચ," ડીસેમબર, ૧૯૧૩.]

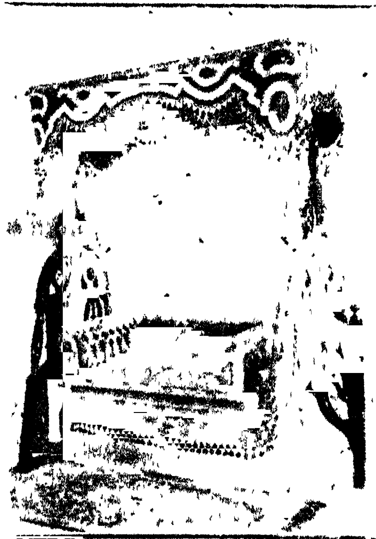
BY APPOINTMENT TO



H. E. THE GOVERNOR OF BOMBAY.

DEWJEE CANJEE & CO.,

Cabinet Makers and General Merchants.



MAHARAJA'S SWING
PATENT 892-13.

Telegraph Address:

"FURNITURE" BOMBAY.

ESTABLISHED 1861.

GOLD MEDAL,

BOMBAY EXHIBITION, 1904-05.

Show Rooms,

No. 6, 7, 98, 100,

Chuckla Street.

Red Show Dept.,

No. 19, Chuckla Street,

BOMBAY.

Large Show of Artistic Furniture of latest Pattern Suitable for Bungalows, Hotels, Clubs, Messes, &c. Stock of large varieties of Seamless and axminister Carpets, Tapestry, Cretones of various shades and designs. Also Brass and Iron Bedsteads in large Stock.

Photos sent on application.

Without Pressure **Without Pressure**

KEROSINE INCANDESCENT INVERTED LAMP

for indoor use

One size only



Without
pressure.



Weight:
Nett without
glass 5 pounds.



120 Candle
Power



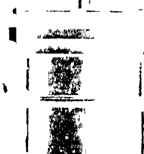
Can be sent
by parcel Post.

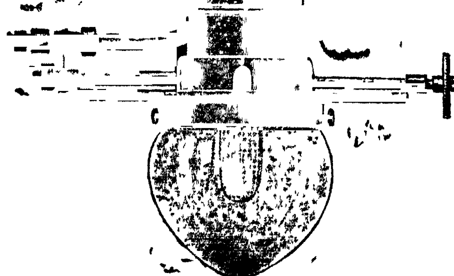












Absolutely
odourless.



Sand glass
times heating.



No pump.



Holds abt. 3 pints.



Burns less than
1 bottle oil in 15
hours.



Price
In brass
Nickelled
complete Rs. 45



Easy to handle.

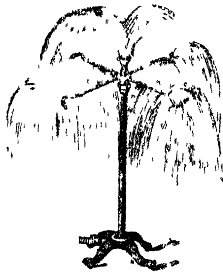
Is readily fitted up and taken apart.

Sole Agents:—MESSRS. J. A. KIRKBRIDE & CO.,
FORT, BOMBAY.

PALEKAR & CO.,

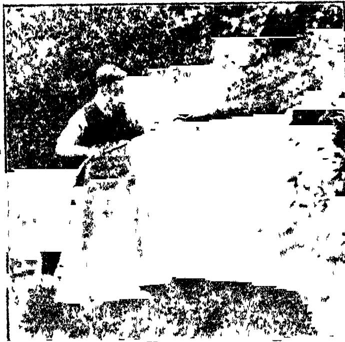
IMPORTERS

OF



GARDEN SEEDS, TOOLS AND

ALL GARDEN SUNDRIES.



Sitaram Building,

near Crawford Market,

BOMBAY.

મુંબઈમાં બાદશાહી ધડાકો.

આજકાલ ઇનડીયન પ્રજાની પુરતી પસંદગી પામી ચુકી છે.

બાદશાહી ચહા તથા બાદશાહી કાફી.



સરવોતમ પીણુંની પટરાણી છે. એનાં વાપરનારાઓ સરવદા સંતોષ પામયા છે. એની હરીફાઇમા ઉતરનારા હરીફોને વીલે મોઢે પાછુ ફરવું પડ્યુ છે.

દરેક ચા કાફીના શોખીન કુટુંબોમા બાદશાહી ચહા કાફી આવકારદાયક થઈ પડલી છે. બાદશાહી ચહા કાફી પોતાના ઉતમ ગુણોના પ્રકાશથી સુરતીરૂપી અંધકારને હાંકી કાઢે છે. એના ગુણોનો જયોતીમય પ્રકાશ હીંદ ભુમીમા પુરતા જોશથી વીજળી માફક પ્રસરી રહયો છે એમ અમના એના વાપરનારા જાણે છે.

એકલા બનાવનાર—એ૦ ડી૦ સાકરવાલા,
બાદશાહી કાફી એન્ડ ટી ડીપો,
મસજીદ બંદર રોડ, મુંબઈ.

જોહન મેરીઆ ફેરીના

ઓલતાર મારકેટ નંબર ૫૪.

અસલ કોલનવૉટરનું કારખાનું.

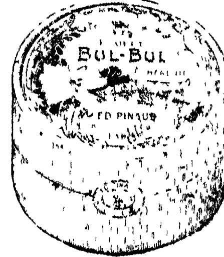
અસલ સઈ નંબર ૧૧. અસલ હેનકી નંબર ૫૪.



અસલ પીચકારી નંબર ૫૮.
મોટી આઠ આનાઓ અને ચટઈનું હીંદુસ્તાનમાં દરેક દવાઈ અને ખોરાકના વેપારીઓ પાસથી મળશે
એની નકલોથી સાવચેત રહો.

"બુલ—બુલ"

ફેસ પાઉડર, "બુલ-બુલ" હેર ઓઈલ, "બુલ-બુલ" કોસમેટીક વાપરો.
સરવેથી ઉત્તમ.



તે દરેક ઠકાણું આઠ આને નંગ મળશે.

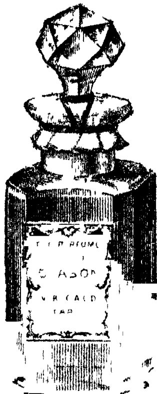
એજંટો:—બોમબે પરફયુમરી માર્ટ,

૪૭, હોરનબી રોડ, કોટ, મુંબઈ.

સોલ એજંટસ —
મોહનલાલની કું૦—ભાજીપાલા ગલી, મુંબઈ.
જાંગીર સોરાબજી પટેલ—અકબા ગલી, મુંબઈ.

ધી-પરફ્યુમ-ધી-સીઝન.

બનાવનારા—વા૦ રીગોડની કંપની—પેરીસ.



સર અવસરે પ્રેઝંટ

તરીકે તમારા પીછાનવાળાને એકજ બાટલી મોકલશો તો તમારી યાદગારી હમેશા કાયમ રહેશે એવી એની ખુબી છે.

એને બદલે બળતો માલ તમને બલા મણ કરી આપે તો સાફ ના પાડજો. તે દરેક ઠેકાણે રૂ ૨॥ દીઠ છુટક મળશે.

કમર સુધીના કાળા વાળ.

એ સ્ત્રી જાતનું પ્રથમ ભુષણ છે.



સ્ત્રીઓની ખુબસુરતી ફકત વાળથીજ છે અને તેથી ટુંકા અને ખરી જતા વાળને વધારી મજબુત કરવા માટે ઘણી સ્ત્રીઓ તનતોડ મહેનત કરે છે એમને અમારી ખાસ ભલામણ છે કે

પુષ્પમાળા હેઅર ઓઈલ

ના વાપરવાથી વખતના ગાનથી હરેક પ્રકારનો ગાતા દૂર થશે. આ તેલ ખરી જતા વાળને વધારે કરે છે અને વાળને નરમ રગામ જેવા સુવાળા બનાવે છે કીમત ફકત રૂ ૧) ખાત્રી માટે નમુનાના શીશી મફત બહારગામવાળાઓએ નમુના માટે ૦)૦॥ આનાની ટીકીટ મોકલવી.

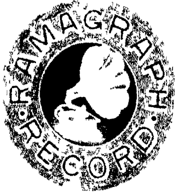
બાહેરગામના આરડરો વી૦ પો૦ થી પુરતી કાળજીથી મોકલવામાં આવે છે.

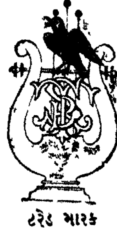
સોલ એજંટસ—મોહનલાલની કું૦—પરફયુમરી વીગેરેના વેપારી,

ભાજીપાલા ગલી, મુંબઈ.

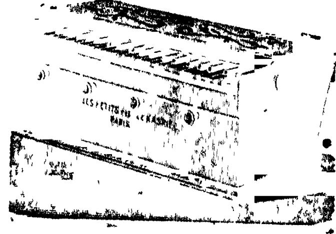
નવા "રામાગ્રાફ" રેકર્ડસ

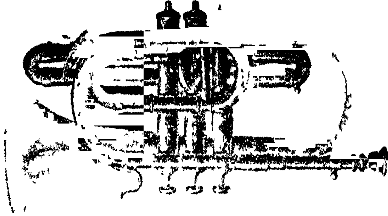
કીમત રૂ. ૨-૦-૦ દરેકના





ટરેડ મારક





ડીસ્કમશીન રૂ. ૨૫ થી ૨૫૦.

વધુ વીગત માટે રેકર્ડનું લીસ્ટ તથા હારમોન્યમ, બેન્ડ વાજાં વગેરેનું કેટલગ મંગાવો

રૂ. ૨૦ થી રૂ. ૧૦૦

તારનું ઠેકાણું "મ્યુઝીકલ."

ટી૰ એસ૰ રામચંદર એન્ડ બ્રધર્સ,

સરવે જાતનાં વાજીંત્રોના વેપારી,
કાલબાદેવી રોડ, મુંબઇ.

બાબુભાઇ આણંદજીની કંપની. મીણવાળા (માંડવી) મુંબઇ

ખાત્રી માટે નમુનાઓ મુફત આપવામા આવે છે.

મેહેનત પઇસા અને વખતનો બચાવ કોપરેલ તેલની બતી કરતા ૯૦ ટકા ફાયદો.

શુધ્ધ વનસ્પતી અને ખનીજ પદારથો વીગેરેથી બનાવેલી

(ગેસની સારૂ)
ગલાસોમાં બાળવાની

સુર્ય છાપ

(અજવાળા સારૂ)
વીલાયતી જેવી.

૧ રૂપીઆની ૬૦ સાહાક

મીણ-બતીઓ.

(કાચના ગલાસો) હમારે ત્યા મળતા ગલાસો બતીથી ફુટશે નહી. (કાચના ગલાસો) તથા દરેક જાતનું **મીણ** (સફેદ પીળું વગેરે) જથાબંધ છુટક સસ્તા ભાવે મળશે. અને રંગીન ઉર વાળી **મીણબતીઓ** તેની નાની કોન્સ્ટી તેમજ ૧૦-૧૧-૧૨-૧૪-૧૬ આસની સફેદ લાંબી ટુંકી **મીણબતીઓ** તેની મોટી વોલસીટ કોન્સ્ટી, વીગેરે જથાબંધ છુટક ઓછા ભાવે મળે છે.

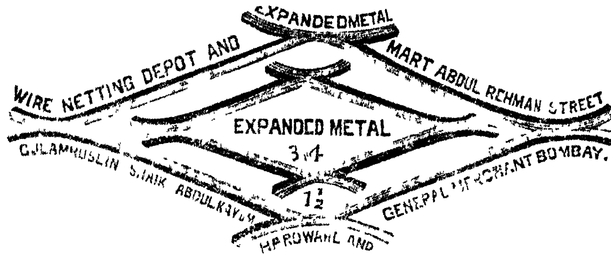
બાબુભાઇ આણંદજીની કમ્પની, મીણવાળા (માંડવી) મુંબઇ.

(મુંબઇમાં અને બાહારગામ વેચનારાઓ જોઇએ છે.)

WIRE NETTING DEPOT AND EXPANDED METAL MART.

ABDUL REHMAN STREET, BOMBAY.

Well Known Kohinoor Store.



GULAMHUSEIN SHAIK ABDULKAYUM,

HARDWARE, GENERAL MERCHANT & CONTRACTORS.

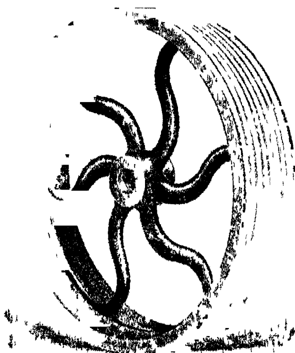
Dealer in plain Perforated Zinc Sheets of all kinds, Expanded Metal, Asbestos, Cement, Slates and Sheets, Polished and Fencing Wire, Tin Plate, Collapsible Gate, Stoves, Hand Brand Cement, Water and Oil Paints, Varnishes, Water pump, Mill and Gin Store Supplier.

ગુલામ હુસેન સેખ અબદુલકૈયુમ.

અબદુલ રેહેમાન સ્ત્રીટ, મુંબઈ.

ધનજીશાહ મોટાભાઇ દારૂખાનાવાલા.

એનજીનીઅરસ બીડ અને પીતલનું ઓત કામ કરનાર.



ઑફીસ નાં૦ ૩૪૭,

અબદુલ રેહમાન સ્ત્રીટ, મુંબઇ.

કારખાનું આરથર રોડ, મુંબઇ.

બીલડીંગો માટે લોખંડના પીલરસ અને બીડની ફેનસા જાળીઓ

(Railings), ગોળ દાદરો અને ટાંકીઓ વગેરે

બહુજ કીફાયતે કરીએ છીએ.

વાળ માટેનું મનોહર

કામીનીઆ ઑઇલ.

(રજીસ્ટર્ડ)



સુંદર, તેજસ્વી, ગુચ્છદાર વાળો એ દરેક સ્ત્રીની સૌંદર્યતામાં વધારો કરે છે. આ કુદરતી બક્ષીશ સઘળી સ્ત્રીઓને એકસરખી રીતે મળેલી હોય છે, પણ તેઓ પોતાના વાળની સંભાળ બરાબર લેતા નથી તેઓના વાળ ટાખા, પાતળા, અને અરધ ખરી પડેલા હોય છે. તેઓની સૌંદર્યતામાં આ ખામી તરતજ દેખાઇ આવે છે, તો શા સારૂ તમે લઇ ચલાવી લ્યુ જોઇએ? તમો આજથીજ કામીનીઆ ઑઇલ (વાપરવાની રીત મુજબ) વાપરવું શરૂ કરો અને એક બે વાટલા પછી તમારા વાળો કેટલી હદ સુધી સુંદર થવા પામ્યા છે તે તપાસો.

કામીનીઆ ઑઇલ

વાળને સુંદર બનાવનારૂ ઉંચી બનાવટનું તેલ છે.

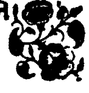
આ તેલ ખરી પડતા વાળને અટકાવી સુંદર, તેજસ્વી અને ગુચ્છાદાર બનાવે છે કામીનીઆ ઑઇલ કેવળ સુગંધી તેલ નથી પણ તેમાં વાળના મુળને કુવત આપનારા અને મગજને તાજગી બક્ષનારા તત્વો સમાયલા છે તેથી જે સ્ત્રીઓના વાળો સારી હાલતમાં હોય તેમજ વીદ્યાર્થીઓ અને મગજ સબંધી કામ કરનારાઓ અને જેઓને મગજમાં ચાલુ દુખારો રહેતો હોય તેઓને પણ ઘણુંજ ગુણકારક થઇ પડે છે.

તેની ઉત્તમ બનાવટ માટે માઇસોરના પ્રદરશનમાં સોનાનો ચાંદ મળ્યો છે અને બીજા સેંકડો અભીપ્રાયો મળેલા છે.

કી૦ બાટલી ૧ નો રૂ. ૧–૦–૦ વી૦ પી૦ ખ૦ ૦–૪–૦ જુદા.
કી૦ બાટલી ૩ ના રૂ. ૨–૧૦–૦ વી૦ પી૦ ખ૦ ૦–૭–૦ ,,

તા૦ ક૦—કેટલાક વેપારીઓ તેઓ માલમાં વધારે નફો મળવાની આશાએ "તેઓનું તેલ 'સારૂ અને સસ્તુ' છે" એમ કહી, આપવાને કોશીશ કરે છે તો તે લેતા નહી પણ કામીનીઆ ઑઇલ માંગજો અને ખરીદતી વખતે સીલબંધ બાકસવાળી બાટલી લેજો કામીનીઆ ઑઇલ દરેક ગામમાં પ્રસીધ દુકાનદારો વેચે છે. જો તમારા ગામમાં નજદીકના દુકાનદાર પાસે ન મળે તો નીચેના પતેથી મંગાવજો.

ચાલુ જમાનાના ટેસ્ટને અનુસરતું અને



સુગંધીથી ભરપુર

ઓટો—દીલબહાર

(રજીસ્ટર્ડ.)

જેની બરોબરી કરે એવું બીજું એકે સેન્ટ તથા અત્તર નથી. ફક્ત બે, ત્રણ ટીપાં રૂમાલ ઉપર અથવા કપડાં ઉપર છાટવાથી ઉત્તમ ચંબેલી અને બટ મોગરાના ફુલોની ખુશબો પ્રસરી રહે છે અને ઘણા દીવસો સુધી ખુશબો ટકી રહે છે.

દીવાળીના માંગલ્ય પ્રસંગે તમારા રૂમાલ ઉપર અને કપડા ઉપર નાંખવા માટે બીજા બળતા અજાણ્યા સેન્ટો વાપરવા કરતા ઓટો—દીલબહાર વાપરો.

ઓટો દીલબહાર—દીલને આનંદ આપનારૂં ચાલુ જમાનાના ટેસ્ટને અનુસરતું મધુર ખુશબોથી ભરેલુ **સેન્ટ** છે.

તેનો સુગંધી કાર્ડ—જેની કીમત એક આનો છે તે મફત મંગાવી ખાત્રી કરો.

કીમત નાની બાટલીના રૂ ૦–૮–૦.

વચલી બાટલીના રૂ ૦–૧૨–૦.

અરધા ઔંસની બાટલીના રૂ ૨–૦–૦.

વી૦ પી૦ ખરચ જુદો.

સોલ–એજન્ટ:—

ધી એંગ્લો ઇંડયન ડ્રગ એન્ડ કેમીકલ કું૦,

નં૦ ૧૫૫, જુમામસીદ, મુંબઇ.

ટેલીગ્રાફ એડરેસ.—(ANGLOAN) એંગ્લોન, મુંબઈ.

ઇમ્પીરીઅલ આયરન વરકસના માલેક

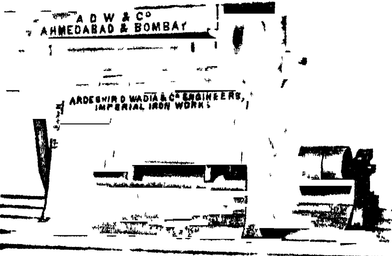
અરદેશર ડી. વાડીઆની કું૦,

અમદાવાદ: **ઇજનેરો.** ૬૩, એપોલો સ્ટ્રીટ, મુંબઇ.

સીંગલ રોયલ કોટન જીન બનાવનાર.

અમારા જીનો માટે ચાંદો મળયા છે.

એ જીનો માટે અમો દરેક ખાત્રી આપીએ છે અને ઈંગલીશ કરતાં પણ બનાવટમાં ઘણા ચઢીયાતા છે. કંપલીટ તથા છુટો દરેક સામાન મોટા સ્ટોકમાં તઇયાર રાખીએ છે.



એન્જીન, બોઇલર, લેથ વીગેરે પણ સ્ટોકમા મોટા જથામા રહે છે.

એક વખત મંગાવવાથી હમેશ મંગાવવાનું મન થશે.

આરોગય વટી.

બંધકુષ્ટવાળા દરદીને પેટ સાફ લાવવા માટે આ ગોળીઓ પહેલા નંબરની દવા છે. દરરોજ બે રાત્રે સુતી વખતે લેવાથી સવારે એક અથવા બે પેટ સાફ આવે છે, જયારે દરદીની જઠરાગ્ની મંદ થઇ ગયેલી હોય અને પેટ અનીયમીત રીતે આવતું હોય ત્યારે આ ગોળીઓ લેવાથી સારો ફાયદો થાય છે.

કીંમત શીશી એકના આના ૭.

ખાંસીની ગોળીઓ.

આ ગોળીઓ, ખાંસી, દમ, હાફણ, ઠાલી ઉધરસ વગેરે દરદોમાં ઘણો ફાયદો કરે છે. જયારે દરદીને હાફ ચડે છે તથા દરદીથી જરાપણ મહેનત થતી નથી ત્યારે આ ગોળીઓ લેવી ફાયદાકારક છે. દમના જોરને લીધે છાતીનો થતો દુ:ખાવો આ ગોળીઓથી બંધ થાય છે.

કીંમત શીશી એકના આના ૭.

સપટ કંપની,

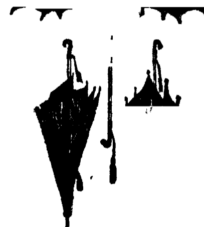
કાલબાદેવી રોડ-મુંબઇ.

THE BOMBAY

UMBRELLA MART,

Established 1898.

5, HORNBY ROW,
FORT.



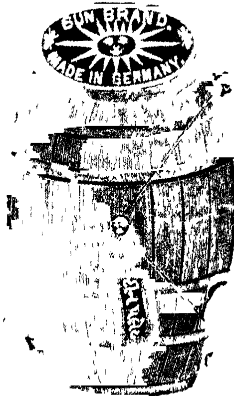
SUN-SHADES, PARASOLE AND WALKING STICKS

K. N. KOKAM,
PROPRIETOR.

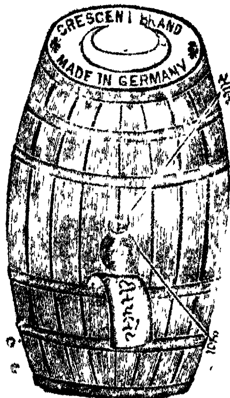
સુર્ય ચંદ્ર અને ઘડીઆળ છાપનાં
ઉંચા અને વખણાયલા

વ્હાઇટ ઓઇલ્સ

(વીલાયતી સફેદ તેલો.)



ઉંચામાં ઉંચી પહેલા ક્વોલીટી.



બીજી ક્વોલીટી.



ત્રીજી ક્વોલીટી.

નકલોઆઓની તુટાતુટ—અમારા સુરજ ચંદ્ર અને ઘડીઆળ છાપના ઉંચા અને વખણાયલા તેલોજ અત્યાર સુધી ૫૦ ગેલનના મોટા નવા અને મજબુત પીપોમાં આયાત થતા હતા અને એ તેલોની ઉંચી ક્વોલીટીને લીધે તેમનો ખોટકા ખપ થાય છે જેની ઇરષાથી બીજા વેપારીઓ જે તેલો અત્યાર સુધી ફકત ૪૦ ગેલનનાજ (પતરાંના) પીપમાં આયાત થતા હતા તેજ તેલો અમારા તેલોના નકલ કરવા હવે કેટલેક ભાગે ૫૦ ગેલનનાજ મોટા પીપામાં મંગાવવા માંડ્યા છે પણ ... નથી કે મોટા પીપામાં આવતા બધાજ તેલો ઉંચા માની લે. સફાઇ, સુગંધ અને બાકીના બાબતમાં અમારા સુરજ છાપના તેલના બરાબરી બીજુ કોઇ તેલ કરી શકતુ નથી એ તો હવે જગજાહેર વાત છે. અમારા ... ઉપલા ચીત્રોમાં બતાવ્યા મુજબ પીપાના ઢાંકણા ઉપરના અમારા ... ટ્રેડમાર્ક ઉપરાંત બંગ ઉપરના સીલ અકબંધ તપાસી લેવા ... ઉપરનું ... ભુલ ... થાય છે.

એકલા આયાત કરનાર **વી॰ ડી॰ ઠક્કરની કું॰,** નંબર ૧૮, બેંક સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઇ.

હાથી છાપનું કેસર.

હાથી છાપનું કેસર ઉંચામાં છે અને પથકરણ કરી જોતાં બીજી છાપના કેસર કરતાં ૨૫) ટકા ઉત્તમ સીદ્ધ થયું છે. એકવાર વાપરવા પછી બીજી કોઇપણ જાત વાપરવા મન થતું નથી. જથાબંધ લેનારને અને વેપારીઓને કમીશન આપવામાં આવશે.

બહારગામના પરચુરણ ઓરડરપર તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે.

કાશીનાથ નારાયણ,

૧૮, બેંક સ્ટ્રીટ, મુંબઇ.

Genuine and high class Port Wine at Moderate Price.

GOLD MEDALS IN PRINCIPAL EUROPEAN EXHIBITIONO.

"REAL RESERVA."

REFUSE SUBSTITUTES.

Can be had at P. C. Simoes & Sons, Corner, Grant Road, Dinshaw Hormusjee & Sons, China Bazaar, Railway Hotel, Denison &Co., Hummum Street; Pinto & Sons, Igatpuri.

RESPECTABLE AGENTS WANTED IN PRINCIPAL TOWNS.

APPLY :—

KASHINATH NARAYAN,

SOLE AGENT,

18, BANK STREET, FORT, BOMBAY.

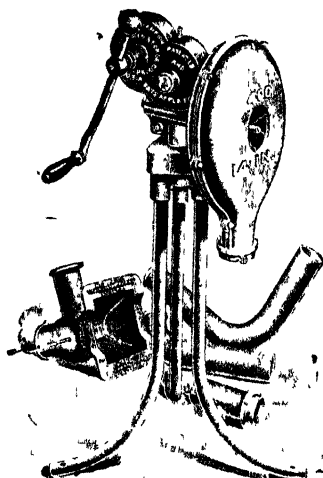
બમનજી મંચેરજી સન્સ

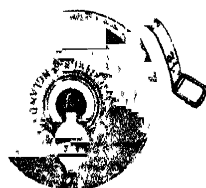
એંડ રાંદેરીઆ,

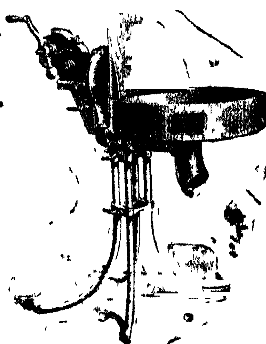
મીલ. જીન એંડ

રેલવે સ્ટોર

સપલાયરસ

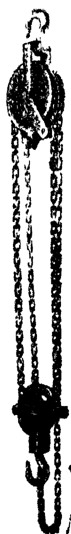


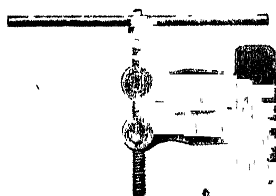


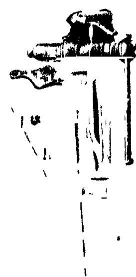


અને

જનરલ મરચંટસ,







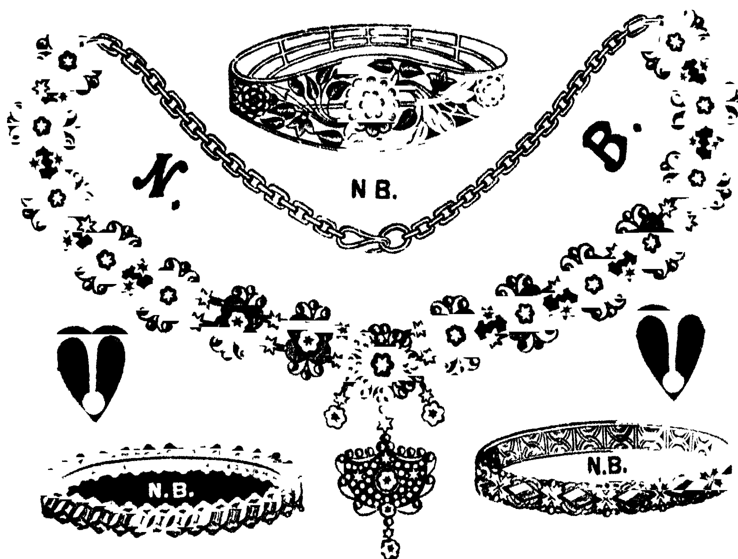
૨૮૪. નાગદેવી સ્ત્રીટ, મુંબઇ.

નરોતમદાસ ભાઉ

ઝવેરીની ૬૬ વરસની જુની અને જાણીતી જામેલી વીશ્વાસુ જંગી દુકાન.

મશીન પાલીશના સોના, ચાંદી અને ઝવેરાતના મનહરણ દાગીનાની નવી શાખા

શેખ મેમણ સ્ટ્રીટ, ગણેશવાડીને નાકે, નં૦ ૨૨૦-૨૨૨, મુંબઇ.
ટેલીફોન ન૦ ૫૬૫.



સોનાની બાંગડી, સાંકળાં, છેડા, નેકલેસ, વીંટી, બ્રેસલેટ, બટન વગેરે.

ભેટ આપવા લાયક ચાંદીના નકસીના ફલાવર ટી સટ, કાસકેટ વગેરે.

☛ અમારા દરેક માલની ગેરંટી આપવામા આવે છે અને અમારે ત્યાથી ખરીદેલા સોનાના દાગીના ગમે ત્યારે ફકત મજારીના પઇસા બાદ કરી પાછા લેવામા આવે છે અને તેના પુરેપુરા દામ ચુકવવામા આવે છે. આનું નામજ ખરૂ પ્રમાણીકપણું ! આવો અને ખાત્રી કરો !

જુના અને જાણીતા રંગ, તેલ, વારનીસ વીગેરેના વેપારી.

હમારે ત્યાં ઘેર તથા બંગલા વીગેરે બાંધકામોને લગાડવાનો રંગ, તેલ, વારનીસ વીગેરે
મોટા જથામાં ચોખ્ખો અને ખાતરીપુરવક માલ મલી શકશે.

એ ઉપરાંત હમારા પોતાની શીફારસથી વીલાયત તથા બીજા
મુખ્ય દેશોના પ્રખ્યાત કારખાનામાંથી હમારી જગજાહેર થયલી



"શેકહેન્ડ બ્રાંડ" છાપનાં રંગ, તેલ, વારનીસ
વીગેરેની તથા **"નાં૦ ૫૧૦ સુપીરીઅર વાહીટ
પેન્ટ"** મંગાવયે છીયે.



આ માલ એક વખત જેઓ વાપરે છે તેઓ એજ માલ સીવાય બીજો કોઈબી માલ વાપરતા નથી.
બહારગામના આર્ડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

મી૦ અશગરઅલી તઇએબઅલી બંગાલી.

૧૪૭, રંગબજાર, જુમામસજીદ નીચે—**મુંબઇ.**

જગપ્રસિદ્ધ

સપટ લોશન.

નાજની બકસીર ત્વા છે, કપડા ઉપર દાઘ પડતો નથી, લગાડવા સાથે સુકાઈ જાય છે. ઘણું દહાડામા ફાયદા કરે છે.

કીંમત ચાર આના.

ખરજવાનો

મલમ.

આ મલમથી ખસ્પસું કે ખરજવું, ચુજવું, દીડ, દરાજ વગેરે ચામડીનાં તમામ દરદો સારાં થાય છે. ઘણું દહાડામાં ચોક્કસ ફાયદા કરે છે.

કીંમત આઠ આના.

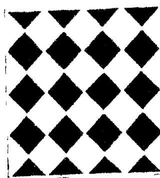
સપટ કંપની,

કાલબાદેવી રોડ—મુંબઇ.

Motilal Moolchund & Co.

Marble Merchants and Contractors

MARBLE FLOORING



LARGEST IMPORTERS OF

MARBLE TILES & SLABS,

WHITE GLAZED & OTHER TILES,

ALSO
PORTLAND CEMENTS.

15, Bank Street, BOMBAY.

"પ્રાઇમાફોન્સ."

ટોકીંગ મશીનો તો ઘણી જાતના આવે છે પણ "પ્રાઇમાફોનસ" એકજ છે, અને તે સરવે મશીનો ઉપર સરદારી ભોગવે છે.



"પ્રાઇમાફોન" તેનાં ઉત્તમ ટકાઉપણાં, ઉમદા કારીગીરી, મધુર અવાજ, સરળ ચાલ, તથા છેલ્લામાંછેલ્લી શોધની મશીનરીથી, બીજા સરવે ટોકીંગ મશીનોમાં બીન હરીફ પુરવાર થયા છે.

બહારના દેખાવમાં જોવા તે સુંદર અને ખેંચાણકારક છે. તેવીજ તેની અંદરની મશીનરી, જોનારને તેના ઉત્તમ ટકાઉપણા, ને ઉમદા કારીગીરીનો પુરતો ખ્યાલ આપે છે.

દરેક મશીન સાથે તેની પુરતી જામીનગીરી આપવામાં આવે છે.

બહારથી ખરીદવા પેહેલાં મેહેરબાની કરી હમારાં "પ્રાઇમાફોન" જોઇ જવાની, અને તેના દેખાવ અને ટકાઉપણામાં બીજાં બધા કરતા ચઢીઆતા માલમ પડે, અને ભાવમાં બીજાં સાથે સરખાવતાં વાજબી હોય તેજ ખરીદવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

કેટલગો અરજ કરવે મુફત મોકલવામાં આવશે.

બહારગામ સારૂ આબરૂદાર એજંટો જોઇએ છે

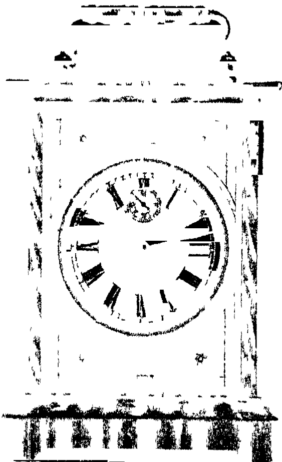
બોમ્બે ફોનો એન્ડ જનરલ એજન્સી.

૧૦-૧૨, કાલબાદેવી રોડ—મુંબઇ.

ટેલીગ્રાફીક એડરેસ "પ્રાઇમાફોન."

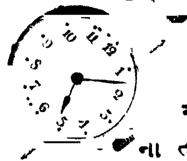
શા૦ ચુનીલાલ છગનલાલ

દરેક જાતનાં નાનાં, મોટાં ઘડયાળો તથા રોલ્ડ ગોલ્ડ જુવેલરીના વેપારી,



૨૮૮, અબદુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ; મુંબઈ.

હમારી દુકાને ખીસાનાં ઘડીયાળ મેટલનાં રૂ ૧॥। થી ૨૫ સુધી, ચાંદીના ૪ થી ૪૫ સુધી, સોનાના રૂ ૧૩ થી ૩૫૦ સુધીના દરેક સાઈઝના તથા દરેક મેકરનાં બજાર કરતાં બેહદ સસ્તા ભાવે મળશે.



જાણીતા મેકરોના ટાઈમ પીસ રૂ ૧ થી ૮૫ સુધીનાં વાપરવાલાયક તથા સરઅવસર ભેટ આપવાલાયક મળશે તેમજ કલોક બેઠકના તથા દીવાલના દરેક મેકરના રૂ ૫ થી ૬૫ સુધી મળશે.

એ સીવાય રોલ્ડ ગોલ્ડ છેડા, લાકીટો, બ્રોચ વીગેરે મળશે. ખરા સોનાની, ખરા મોતી, હીરા વીગેરેની વીંટી, બ્રોચ, પેનડન્ટ બટન, લાકીટ, પેનસીલો વીગેરેના મોટો જથો સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે.



એક વખત દુકાનની મુલાકાત લેવાથી ખાત્રી થશે.

બહારગામ ચીત્ર સાથનું કેટલગ મફત મોકલવામાં આવે છે.

બહારગામના ઓરડરો દરેક જાતની કાળજીથી વી૦ પી૦ થી બજાવવામાં આવે છે.

FOR THE BEST IN

Telephone No. 1781.

TILES, MARBLE & METALLIC CEILINGS

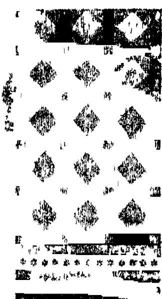
ENGAGE

THE BOMBAY TILE MART.

ESTABLISHED 1888.

We are specialists in floor and wall tiles as well as steel and galvanized Ceiling, embossed wall paper and Port Land Cement. We have done tiles and marble works in the largest and best buildings in Bombay and up-country.

FLOORING TILES.



Sculptor, Engraver, and Monumental Supplier, Mangalore Roofing tiles, Contractor to Native States and Local Government.

Telegraphic Address
"IMAMI"

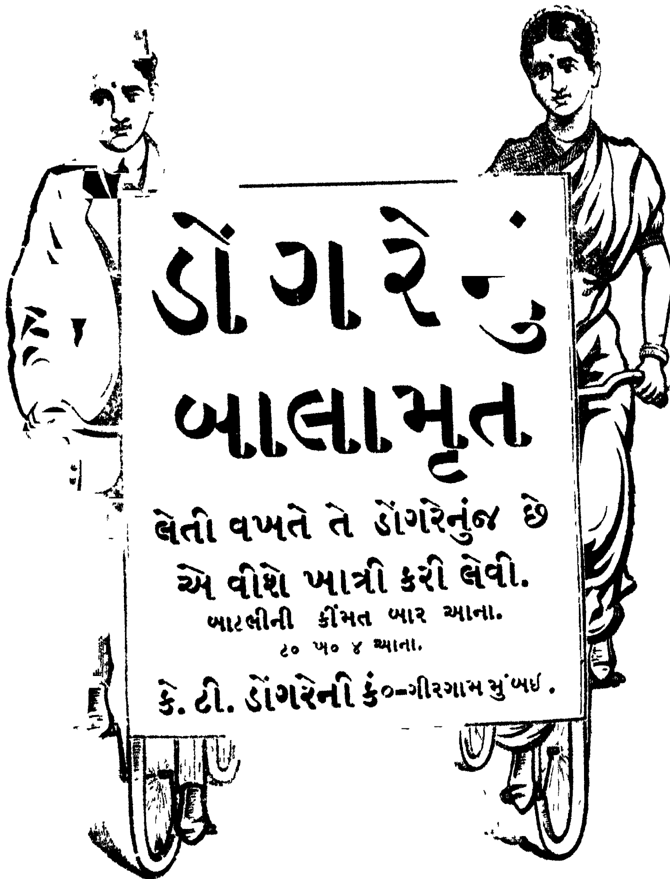
We keep the largest stock of tiles and assorted coloured marble in different varieties and the best quality guaranteed.

Our prices are lowest and the quality best.

GULAMALI GULAMHUSEN,

21, Bank Street, Fort, BOMBAY.

Please ask for latest Catalogue.


ડોંગરેનું
બાલામૃત
લેતી વખતે તે ડોંગરેનુંજ છે
એ વીશે ખાત્રી કરી લેવી.
બાટલીની કીંમત બાર આના.
ટ૦ ખ૦ ૪ આના.
કે. ટી. ડોંગરેની કં૦—ગીરગામ મુંબઇ.